

Bruselj, 24. februar 2022
(OR. en)

6533/22

Medinstitucionalna zadeva:
2022/0051 (COD)

DRS 11
SUSTDEV 44
CODEC 207
IA 20
COMPET 118

PREDLOG

Pošiljatelj:	za generalno sekretarko Evropske komisije: direktorica Martine DEPREZ
Datum prejema:	24. februar 2022
Prejemnik:	generalni sekretar Sveta Evropske unije Jeppe TRANHOLM- MIKKELSEN
Št. dok. Kom.:	COM(2022) 71 final
Zadeva:	Predlog DIREKTIVE EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA o skrbnem pregledu v podjetjih glede trajnostnosti in spremembi Direktive (EU) 2019/1937

Delegacije prejmejo priloženi dokument COM(2022) 71 final.

Priloga: COM(2022) 71 final



EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 23.2.2022
COM(2022) 71 final

2022/0051 (COD)

Predlog

DIREKTIVA EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA

**o skrbnem pregledu v podjetjih glede trajnostnosti in spremembi Direktive (EU)
2019/1937**

(Besedilo velja za EGP)

{SEC(2022) 95 final} - {SWD(2022) 38 final} - {SWD(2022) 39 final} -
{SWD(2022) 42 final} - {SWD(2022) 43 final}

OBRAZLOŽITVENI MEMORANDUM

1. OZADJE PREDLOGA

Razlogi za predlog in njegovi cilji

Ravnanje podjetij v vseh sektorjih gospodarstva je ključnega pomena za uspešen prehod Unije na podnebno nevtralnost in zeleno gospodarstvo¹ v skladu z evropskim zelenim dogovorom² ter za uresničitev ciljev ZN za trajnostni razvoj, vključno s cilji, povezanimi s človekovimi pravicami in okoljem. To zahteva izvajanje celovitih postopkov za ublažitev negativnih vplivov na človekove pravice in okolje v vrednostnih verigah podjetij, vključevanje trajnostnosti v sisteme upravljanja in vodenja podjetij ter oblikovanje poslovnih odločitev v zvezi z vplivom na človekove pravice, podnebje in okolje, pa tudi v zvezi z dolgoročno odpornostjo podjetja.

Podjetja EU delujejo v kompleksnem okolju, zlasti velika podjetja pa so odvisna od globalnih vrednostnih verig. Glede na znatno število dobaviteljev v Uniji in tretjih državah ter splošno kompleksnost vrednostnih verig lahko podjetja EU, tudi velika, naletijo na težave pri prepoznavanju in ublažitvi tveganj v svojih vrednostnih verigah v zvezi s spoštovanjem človekovih pravic ali vplivi na okolje. Prepoznavanje teh negativnih vplivov v vrednostnih verigah bo lažje, če bo več podjetij izvajalo skrbni pregled, saj bo tako na voljo več podatkov o negativnih vplivih na človekove pravice in okolje.

Gospodarstvo EU je prek globalnih vrednostnih verig povezano z milijoni delavcev po vsem svetu, kar prinaša odgovornost za obravnavanje negativnih vplivov na pravice teh delavcev. Jasna zahteva državljanov Unije, zlasti v okviru Konference o prihodnosti Evrope, naj gospodarstvo EU prispeva k obravnavanju teh in drugih negativnih vplivov, se odraža v obstoječi ali prihodnji nacionalni zakonodaji o skrbnem pregledu na področju človekovih pravic in okolja³, v razpravah, ki potekajo na nacionalni ravni, ter pozivu Evropskega parlamenta in Sveta k ukrepanju. Obe instituciji sta pozvali Komisijo, naj predlaga pravila Unije o medsektorski obveznosti skrbnega pregleda v podjetjih⁴. Evropski parlament, Svet Evropske unije in Evropska komisija so se v skupni izjavi o zakonodajnih prednostnih nalogah EU za leto 2022⁵ zavezali, da bodo ustvarili gospodarstvo za ljudi, vključno z izboljšanjem regulativnega okvira za trajnostno upravljanje podjetij.

¹ Uredba (EU) 2021/1119 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. junija 2021 o vzpostavitvi okvira za doseganje podnebne nevtralnosti in spremembi uredb (ES) št. 401/2009 in (EU) 2018/1999 (evropska podnebna pravila), ki vključuje tudi zavezujoč cilj zmanjšanja neto emisij toplogrednih plinov na domačem trgu za vsaj 55 % do leta 2030 v primerjavi z ravnmi iz leta 1990.

² Sporočilo Komisije: Evropski zeleni dogovor (COM(2019) 640 final).

³ Doslej sta Francija (*Loi relative au devoir de vigilance*, 2017) in Nemčija (*Sorgfaltspflichtengesetz*, 2021) uvedli horizontalni zakon o skrbnem pregledu, druge države članice (Belgija, Nizozemska, Luksemburg in Švedska) pa to načrtujejo v bližnji prihodnosti; Nizozemska je uvedla tudi bolj ciljno usmerjen zakon o delu otrok (*Wet zorgplicht kinderarbeid*, 2019).

⁴ Resolucija Evropskega parlamenta z dne 10. marca 2021 s priporočili Komisiji o primerni skrbnosti in odgovornosti podjetij (2020/2129(INL)); Sklepi Sveta o človekovih pravicah in dostojnem delu v svetovnih dobavnih verigah z dne 1. decembra 2020 (13512/20).

⁵ Skupna izjava Evropskega parlamenta, Sveta Evropske unije in Evropske komisije o zakonodajnih prednostnih nalogah EU za leto 2022 (UL C 514I, 21.12.2021, str. 1).

Na podlagi obstoječih mednarodnih prostovoljnih standardov o odgovornem ravnanju podjetij⁶ vse več podjetij EU uporablja skrbni pregled v vrednostni verigi kot orodje za prepoznavanje tveganj v svoji vrednostni verigi in krepitev odpornosti na nenadne spremembe v vrednostnih verigah, vendar se lahko podjetja pri odločitvi, ali bodo za svoje dejavnosti uporabila skrbni pregled v vrednostni verigi, srečajo tudi s težavami. Take težave lahko na primer nastanejo zaradi pomanjkanja pravne jasnosti glede obveznosti skrbnega pregleda v podjetjih, zapletenih vrednostnih verig, pritiska trga, pomanjkanja informacij ter zaradi stroškov. Posledično koristi, ki jih prinaša skrbni pregled, niso razširjene med evropskimi podjetji in gospodarskimi sektorji.

Postopke skrbnega pregleda vse pogostejše uporabljajo predvsem velika podjetja, saj jim lahko zagotovijo konkurenčno prednost⁷. To je tudi odziv na vse večji pritisk trga na podjetja, naj ravnajo trajnostno, saj jim pomaga preprečiti neželena tveganja za izgubo ugleda med potrošniki in vlagatelji, ki se vse bolj zavedajo vidikov trajnostnosti. Kljub temu pa ti postopki temeljijo na prostovoljnih standardih in ne zagotavljajo pravne varnosti niti podjetjem niti žrtvam, ki jih škoda prizadene.

Zdi se, da prostovoljno ukrepanje ni vodilo do obsežnega izboljšanja v vseh sektorjih, zato so v Uniji in zunaj nje opazni negativni zunanji vplivi proizvodnje in potrošnje EU. Nekatera podjetja EU so bila povezana z negativnimi vplivi na človekove pravice in okolje, tudi v svojih vrednostnih verigah⁸. Negativni vplivi vključujejo zlasti vprašanja glede človekovih pravic, kot so prisilno delo, delo otrok, neustrezno zdravje in varnost na delovnem mestu ter izkoriščanje delavcev, pa tudi vplive na okolje, kot so emisije toplogrednih plinov, onesnaževanje, izguba biotske raznovrstnosti in degradacija ekosistemov.

⁶ Vodilna načela Združenih narodov o podjetništvu in človekovih pravicah: Izvajanje okvira Združenih narodov za „varovanje, spoštovanje in pomoč“ (2011), na voljo na: https://www.ohchr.org/Documents/Publications/GuidingPrinciplesBusinessHR_EN.pdf.

Smernice OECD za večnacionalna podjetja (posodobljena izdaja iz leta 2011), na voljo na: <https://doi.org/10.1787/9789264115415-en>, s sklopom priporočil o odgovornem ravnanju podjetij, posebnimi smernicami OECD o skrbnem pregledu za odgovorno ravnanje podjetij (2018) in sektorskimi smernicami OECD, ki so na voljo na: <https://mneguidelines.oecd.org/mneguidelines/>.

⁷ Glej oceno učinka, priloženo temu predlogu, str. 15 in 23.

⁸ Študija o skrbnem pregledu, Evropska komisija, Generalni direktorat za pravosodje in potrošnike, Smit, L., Bright, C., et al., „Study on due diligence requirements through the supply chain: final report“ (Študija o zahtevah glede skrbnega pregleda v dobavni verigi: končno poročilo), Urad za publikacije, 2020, <https://op.europa.eu/sl/publication-detail/-/publication/8ba0a8fd-4c83-11ea-b8b7-01aa75ed71a1/language-en>, str. 221, navaja, da se postopki za oceno tveganj v podjetjih še naprej osredotočajo na pomembnost tveganj za podjetja, čeprav je v mednarodnih smernicah (vodilna načela ZN, OECD) pojasnjeno, da tveganja, ki so relevantna za skrbni pregled, ne smejo biti omejena na tveganja podjetja, temveč je treba upoštevati tudi tveganja za tiste, ki so prizadeti (imetnike pravic). Negativni vplivi podjetij, ki so posledica globalizacije in neizpolnjevanja dolžnosti skrbnega pregleda, kot so okoljske nesreče (glej <https://www.business-humanrights.org/en/blog/brumadinho-dam-collapse-lessons-in-corporate-due-diligence-and-remedy-for-harm-done/>), prilaščanja zemljišč (glej [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/578007/EXPO_STU\(2016\)578007_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/578007/EXPO_STU(2016)578007_EN.pdf)) ter hude kršitve pravic delavcev in človekovih pravic (glej [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2014/538222/EPRS_BRI\(2014\)538222_REV1_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2014/538222/EPRS_BRI(2014)538222_REV1_EN.pdf)), so dobro dokumentirani.

Nastajajoči pravni okviri za skrbni pregled v podjetjih v državah članicah⁹ v zadnjih letih odražajo vse večjo željo po podpori podjetjem pri prizadevanjih za izvajanje skrbnega pregleda v njihovih vrednostnih verigah in za spodbujanje ravnanja podjetij, ki spoštuje človekove pravice, pravice otrok in okolje. Po drugi strani pa povzročajo razdrobljenost ter lahko ogrozijo pravno varnost in enake konkurenčne pogoje za podjetja na enotnem trgu.

Zakonodaja Unije o skrbnem pregledu v podjetjih bi spodbudila spoštovanje človekovih pravic in varstvo okolja, ustvarila enake konkurenčne pogoje za podjetja v Uniji in preprečila razdrobljenost, ki bi jo povzročilo ukrepanje posameznih držav članic. Na podlagi merila podobnega prometa bi ta zakonodaja vključevala tudi podjetja iz tretjih držav, ki delujejo na trgu Unije.

Glede na navedeno bo ta direktiva določila horizontalni okvir za spodbujanje prispevka podjetij, ki delujejo na enotnem trgu, k spoštovanju človekovih pravic in okolja v njihovem lastnem poslovanju in njihovih vrednostnih verigah, in sicer s prepoznavanjem, preprečevanjem in ublažitvijo negativnih vplivov na človekove pravice in okolje ter prevzemanjem odgovornosti za take negativne vplive in z ustreznimi sistemi upravljanja in vodenja ter ukrepi, sprejetimi v ta namen.

Ta direktiva bo zlasti:

- (1) izboljšala prakse upravljanja podjetij za boljše vključevanje procesov obvladovanja in ublažitve tveganj in vplivov na človekove pravice in okolje v poslovne strategije, vključno s tistimi, ki izhajajo iz vrednostnih verig;
- (2) preprečila razdrobljenost zahtev glede skrbnega pregleda na enotnem trgu ter podjetjem in deležnikom zagotovila pravno varnost v zvezi s pričakovanim ravnanjem in odgovornostjo;
- (3) povečala odgovornost podjetij za negativne vplive in podjetjem zagotovila skladnost v zvezi z obveznostmi iz obstoječih in predlaganih pobud EU o odgovornem ravnanju podjetij;
- (4) izboljšala dostop do pravnih sredstev za tiste, ki so jih zaradi ravnanja podjetij prizadeli negativni vplivi na človekove pravice in okolje;
- (5) ker je ta direktiva horizontalni instrument, ki se osredotoča na poslovne procese in se uporablja tudi za vrednostno verigo, bo dopolnila druge veljavne ali predlagane ukrepe, ki neposredno obravnavajo nekatere specifične izzive glede trajnostnosti ali se uporabljajo v določenih sektorjih, večinoma v Uniji.

Skladnost z veljavnimi predpisi s področja zadevne politike

Na ravni EU se trajnostno upravljanje podjetij v glavnem spodbuja posredno, in sicer z uvedbo zahtev glede poročanja v [direktivi o nefinančnem poročanju](#)¹⁰ za približno 12 000

⁹ Glej opombo 3.

¹⁰ Direktiva 2014/95/EU o spremembi Direktive 2013/34/EU glede razkritja nefinančnih informacij in informacij o raznolikosti nekaterih velikih podjetij in skupin (UL L 330, 15.11.2014, str. 1). Direktiva o nefinančnem poročanju spreminja računovodsko direktivo, tj. Direktivo 2013/34/EU o letnih računovodskih izkazih, konsolidiranih računovodskih izkazih in povezanih poročilih nekaterih vrst

podjetij¹¹ v zvezi s tveganji, vplivi, ukrepi (vključno s skrbnim pregledom) in politikami glede okolja, socialnega področja in človekovih pravic¹². Direktiva o nefinančnem poročanju je imela določen pozitiven vpliv na izboljšanje odgovornega ravnanja podjetij, vendar večina podjetij v svojih vrednostnih verigah ni v zadostni meri upoštevala negativnih vplivov¹³.

Nedavni [predlog Komisije za direktivo glede poročanja podjetij o trajnostnosti, ki spreminja direktivo o nefinančnem poročanju](#)¹⁴, bi razširil področje uporabe zajetih podjetij na vsa velika podjetja in vsa podjetja, ki kotirajo na borzi¹⁵, zahteval pa bi tudi revizijo (zagotovilo) sporočenih informacij in okrepil standardizacijo sporočenih informacij s pooblastitvijo Komisije za sprejetje standardov poročanja o trajnostnosti¹⁶. Ta direktiva bo dopolnila sedanjo direktivo o nefinančnem poročanju in njene predlagane spremembe (predlog direktive o poročanju podjetij o trajnostnosti), tako da bo nekaterim podjetjem naložila bistveno dolžnost, da izvajajo skrbni pregled za prepoznavanje, preprečevanje in ublažitev zunanje škode, nastale zaradi negativnih vplivov na človekove pravice in okolje pri lastnem poslovanju podjetja, njegovih hčerinskih družbah in v vrednostni verigi, ter za prevzemanje odgovornosti za tako škodo. Predlog direktive o poročanju podjetij o trajnostnosti je zlasti pomemben, ker zahteva razkritje načrtov podjetja za zagotavljanje, da sta njegov poslovni model in strategija združljiva s prehodom na trajnostno gospodarstvo in omejitvijo globalnega segrevanja na 1,5 °C v skladu s Pariškim sporazumom. Pobudi sta medsebojno tesno povezani in bosta privedli do sinergij. Prvič, za ustrezno zbiranje informacij za namene poročanja v skladu s predlagano direktivo o poročanju podjetij o trajnostnosti je treba vzpostaviti postopke, ki so tesno povezani s prepoznavanjem negativnih vplivov v skladu z dolžnostjo skrbnega pregleda, ki jo določa ta direktiva. Drugič, direktiva o poročanju podjetij o trajnostnosti bo zajemala zadnji korak dolžnosti skrbnega pregleda, in sicer fazo poročanja, za

podjetij, spremembi Direktive 2006/43/ES ter razveljavitvi direktiv Sveta 78/660/EGS in 83/349/EGS (UL L 182, 29.6.2013).

¹¹ Veliki subjekti javnega interesa, ki imajo več kot 500 zaposlenih (in katerih bilančna vsota ali čisti prihodek presega prag za velika podjetja iz računovodske direktive), vključno s podjetji, ki kotirajo na borzi, bankami in zavarovalnicami. Glej študijo CEPS o direktivi o nefinančnem poročanju, pripravljeno za Evropsko komisijo v podporo pregledu direktive o nefinančnem poročanju, november 2020, na voljo na: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/1ef8fe0e-98e1-11eb-b85c-01aa75ed71a1/language-en>.

¹² Glej tudi nekatere določbe direktive SRD II, tj. Direktive (EU) 2017/828 o spremembi Direktive 2007/36/ES glede spodbujanja dolgoročnega sodelovanja delničarjev (UL L 132, 20.5.2017, str. 1).

¹³ V oceni učinka, priloženi predlogu Komisije za direktivo o poročanju podjetij o trajnostnosti (SWD(2021) 150 final), in v študiji CEPS o direktivi o nefinančnem poročanju (oddelek 2) je bilo ugotovljeno, da je direktiva o nefinančnem poročanju omejeno spremenila politike podjetij, kar je skladno z mnenjem glavnih deležnikov, ki niso mogli opredeliti jasnega vzorca sprememb v ravnanju podjetij na podlagi teh pravil glede poročanja.

¹⁴ Predlog direktive Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Direktive 2013/34/EU, Direktive 2004/109/ES, Direktive 2006/43/ES in Uredbe (EU) št. 537/2014 glede poročanja podjetij o trajnostnosti (COM(2021) 189 final).

¹⁵ Obveznost poročanja o trajnostnosti bi veljala za vsa velika podjetja, kot so opredeljena v računovodski direktivi (ki bi jo spremenila direktiva o poročanju podjetij o trajnostnosti), in od leta 2026 dalje tudi za podjetja, ki kotirajo na reguliranih trgih EU (tudi za podjetja zunaj EU, ne pa za mikropodjetja).

¹⁶ Priprava osnutkov standardov poročanja o trajnostnosti se je začela vzporedno z zakonodajnim postopkom v projektni skupini, ki jo je na zahtevo Komisije ustanovila Evropska svetovalna skupina za računovodsko poročanje (EFRAG).

podjetja, ki jih zajema direktiva o poročanju podjetij o trajnostnosti. Tretjič, v tej direktivi bodo določene obveznosti za podjetja, da imajo vzpostavljen načrt za zagotavljanje, da sta poslovni model in strategija združljiva s preходом na trajnostno gospodarstvo in omejitvijo globalnega segrevanja na 1,5 °C v skladu s Pariškim sporazumom, o čemer bodo morala tudi poročati v skladu z direktivo o poročanju podjetij o trajnostnosti. Ta direktiva bo tako privedla do bolj celovitega in učinkovitejšega poročanja podjetij. Zaradi dopolnjevanja bo učinkovitost obeh ukrepov večja, podjetja pa bodo začela spreminjati svoja ravnanja.

Ta direktiva bo tudi podlaga za [uredbo o razkritjih v zvezi s trajnostnostjo](#)¹⁷, ki je nedavno začela veljati in se uporablja za udeležence na finančnem trgu (kot so upravitelji investicijskih skladov in upravitelji portfeljev, zavarovalnice, ki prodajajo zavarovalne naložbene produkte, in podjetja, ki zagotavljajo različne pokojninske produkte) ter finančne svetovalce. V skladu z uredbo o razkritjih v zvezi s trajnostnostjo morajo ta podjetja med drugim objaviti izjavo o politikah potrebne skrbnosti glede glavnih negativnih vplivov investicijskih odločitev na dejavnike trajnostnosti na podlagi načela „upoštevaj ali pojasni“. Objava take izjave je obvezna za podjetja z več kot 500 zaposlenimi, Komisija pa je pooblaščenca za sprejetje regulativnih tehničnih standardov o kazalnikih trajnostnosti glede različnih vrst negativnih vplivov¹⁸.

Podobno bo ta direktiva dopolnila nedavno [uredbo o taksonomiji](#)¹⁹, ki predstavlja orodje za preglednost, ki olajšuje odločanje glede naložb in pomaga pri preprečevanju lažnega zelenega oglaševanja z zagotavljanjem kategorizacije okoljsko trajnostnih naložb v gospodarske dejavnosti, ki izpolnjujejo tudi minimalne socialne zaščitne ukrepe²⁰. Poročanje zajema tudi minimalne zaščitne ukrepe iz člena 18 uredbe o taksonomiji, ki se nanašajo na postopke, ki bi jih morala podjetja izvajati, da zagotovijo uskladitev s smernicami OECD za večnacionalna podjetja in vodilnimi načeli ZN o podjetništvu in človekovih pravicah, vključno z načeli in pravicami iz osmih temeljnih konvencij, navedenimi v Deklaraciji Mednarodne organizacije dela o temeljnih načelih in pravicah pri delu, ter iz Mednarodne listine človekovih pravic, kadar opravljajo gospodarsko dejavnost, ki je opredeljena kot „trajnostna“. Tako kot direktiva o nefinančnem poročanju in predlog direktive o poročanju podjetij o trajnostnosti tudi uredba o taksonomiji podjetjem ne nalaga bistvenih dolžnosti razen zahtev glede javnega poročanja, vlagatelji pa lahko tovrstne informacije uporabijo pri dodeljevanju kapitala podjetjem. Ta direktiva lahko pomaga pri zagotavljanju podrobnejših informacij vlagateljem, ker od podjetij zahteva, da v vseh svojih dejavnostih in vrednostnih verigah prepoznajo negativna tveganja. S tem pa dopolnjuje uredbo o taksonomiji, saj lahko dodatno pomaga vlagateljem pri dodeljevanju kapitala odgovornim in trajnostnim podjetjem. Poleg tega lahko uredba o taksonomiji (kot skupni jezik trajnostnih gospodarskih dejavnosti za naložbene namene) služi

¹⁷ Uredba (EU) 2019/2088 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. novembra 2019 o razkritjih, povezanih s trajnostnostjo, v sektorju finančnih storitev (UL L 317, 9.12.2019, str. 1).

¹⁸ Trije evropski nadzorni organi so 4. februarja 2021 Komisiji predložili končno poročilo (na voljo na: <https://www.esma.europa.eu/press-news/esma-news/three-european-supervisory-authorities-publish-final-report-and-draft-rtss>), vključno z osnutki regulativnih tehničnih standardov za razkritja v okviru uredbe o razkritjih v zvezi s trajnostnostjo.

¹⁹ Uredba (EU) 2020/852 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. junija 2020 o vzpostavitvi okvira za spodbujanje trajnostnih naložb ter spremembi Uredbe (EU) 2019/2088 (UL L 198, 22.6.2020, str. 13).

²⁰ Taksonomija se bo razvijala postopoma. Minimalni socialni zaščitni ukrepi se uporabljajo za vse naložbe, sprejemljive za taksonomijo.

kot orodje za usmerjanje, s katerim lahko podjetja privabijo trajnostno financiranje za načrte popravljalnih ukrepov ter časovne načrte.

Ta direktiva bo dopolnila [Direktivo 2011/36/EU o preprečevanju trgovine z ljudmi in boju proti njej ter zaščiti njenih žrtev](#)²¹, ki predstavlja celovit pravni okvir za učinkovit boj proti vsem oblikam izkoriščanja v Uniji s strani fizičnih in pravnih oseb, zlasti proti prisilnemu delu, spolnemu izkoriščanju, prosjačenju, suženjstvu ali podobnim praksam, služabništvu, izkoriščanju kriminalnih dejavnosti ter odstranitvi organov. Določa tudi odgovornost pravnih oseb za kazniva dejanja iz navedene direktive, ki jih je v njihovo korist storila oseba, ki ima vodilni položaj v pravni osebi, ali pa je bila storitev kaznivega dejanja mogoča zaradi pomanjkljivega nadzora ali kontrole. Direktiva 2011/36/EU določa tudi sankcije za odgovorno pravno osebo.

Poleg tega bo ta direktiva dopolnila [direktivo o sankcijah zoper delodajalce](#)²², ki prepoveduje zaposlovanje nezakonito prebivajočih državljanov tretjih držav, vključno z žrtvami trgovine z ljudmi. Direktiva o sankcijah zoper delodajalce določa minimalne standarde glede sankcij in drugih ukrepov, ki se uporabljajo v državah članicah zoper delodajalce, ki kršijo direktivo.

Ta direktiva bo dopolnjevala tudi obstoječe ali načrtovane sektorske in z izdelki povezane instrumente za skrbni pregled v vrednostnih verigah na ravni EU, saj ima medsektorsko področje uporabe in zajema širok nabor vplivov na trajnostnost.

Tako imenovana [uredba o konfliktnih mineralih](#)²³ se uporablja za štiri posebne minerale in kovine. Od podjetij EU v dobavni verigi zahteva, da zagotovijo uvoz kositra, volframa, tantala in zlata samo iz odgovornih virov in virov brez konfliktov ter da vzpostavijo bolj specifične mehanizme za izvajanje potrebne skrbnosti, na primer revizijo potrebne skrbnosti v dobavnih verigah, ki jo izvede neodvisna tretja stran. Določbe o skrbnem pregledu iz te direktive obravnavajo tudi negativne vplive na okolje in se bodo uporabljale za vrednostne verige dodatnih mineralov, ki niso zajeti v uredbi o konfliktnih mineralih, imajo pa negativne vplive na človekove pravice, podnebje in okolje.

[Predlog Komisije za uredbo o dobavnih verigah, ki ne povzročajo krčenja gozdov](#)²⁴, se osredotoča na nekatere dobavne verige primarnih in drugih proizvodov. Zastavljen ima zelo specifičen cilj, in sicer zmanjšati vpliv potrošnje in proizvodnje EU na krčenje in degradacijo gozdov po vsem svetu. Zahteve uredbe bodo na nekaterih področjih bolj stroge v primerjavi s splošnimi dolžnostmi skrbnega pregleda iz te direktive. Vključuje tudi prepoved dajanja na trg

²¹ Direktiva 2011/36/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. aprila 2011 o preprečevanju trgovine z ljudmi in boju proti njej ter zaščiti njenih žrtev in o nadomestitvi Okvirnega sklepa Sveta 2002/629/PNZ (UL L 101, 15.4.2011, str. 1).

²² Direktiva 2009/52/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. junija 2009 o minimalnih standardih glede sankcij in ukrepov zoper delodajalce nezakonito prebivajočih državljanov tretjih držav (UL L 168, 30.6.2009).

²³ Uredba (EU) 2017/821 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. maja 2017 o določitvi obveznosti za potrebno skrbnost v oskrbovalni verigi za uvoznike v Uniji, ki uvažajo kositer, tantal in volfram, njihove rude ter zlato, ki izvirajo s konfliktnih območij in območij z visokim tveganjem (UL L 130, 19.5.2017, str. 1).

²⁴ Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o omogočanju dostopnosti nekaterih primarnih in drugih proizvodov, povezanih s krčenjem in degradacijo gozdov, na trgu Unije in njihovem izvozu iz Unije ter o razveljavitvi Uredbe (EU) št. 995/2010 (COM(2021) 706 final).

določenih primarnih in pridobljenih proizvodov, če zahtev po „zakonitem izvoru“ in „ne povzroča krčenja gozdov“ ni mogoče ugotoviti s skrbnim pregledom. Ta prepoved se bo uporabljala za vse gospodarske subjekte, ki dajejo zadevne proizvode na trg Unije, vključno s podjetji v EU in zunaj nje, ne glede na njihovo pravno obliko in velikost. Splošni cilji obeh pobud se torej medsebojno podpirajo, specifični cilji pa se razlikujejo. Ta direktiva bo dopolnila uredbo o proizvodih, ki ne povzročajo krčenja gozdov, z uvedbo skrbnega pregleda v vrednostni verigi v zvezi z dejavnostmi, ki sicer niso zajete v uredbi o proizvodih, ki ne povzročajo krčenja gozdov, ampak bi lahko neposredno ali posredno povzročile krčenje gozdov.

Posebni cilji [predloga Komisije za novo uredbo o baterijah](#)²⁵ so zmanjšanje okoljskih, podnebnih in socialnih vplivov v vseh fazah življenjskega cikla baterij, okrepitev delovanja notranjega trga in zagotovitev enakih konkurenčnih pogojev na podlagi skupnega nabora pravil. Od gospodarskih subjektov, ki dajejo na trg Unije industrijske baterije in baterije za električna vozila (vključno z baterijami, vgrajenimi v vozila) z zmogljivostjo nad 2 kWh, zahteva, da vzpostavijo politike skrbnega pregleda v dobavni verigi. Osredotoča se na tiste surovine, katerih velik del svetovne proizvodnje je namenjen proizvodnji baterij in ki lahko negativno vplivajo na družbo ali okolje (kobalt, naravni grafit, litij in nikelj). Gospodarski subjekti morajo predložiti dokumentacijo o skladnosti za preverjanje, ki ga opravijo tretje osebe, ki so priglašeni organi, poleg tega pa jih pregledujejo tudi nacionalni organi za nadzor trga. Ta direktiva bo dopolnila uredbo o baterijah z uvedbo skrbnega pregleda v vrednostni verigi v zvezi s surovinami, ki niso zajete v navedeni uredbi, vendar za dajanje proizvodov na trg EU ne bo potrebno certificiranje.

Cilj prihodnje [pobude za trajnostne proizvode](#) je sprememba sedanje [direktive o okoljsko primerni zasnovi](#)²⁶, v širšem smislu pa se nanaša na trajnostnost izdelkov, danih na trg EU, in preglednost s tem povezanih informacij.

Ta predlog bo imel ključno vlogo pri preprečevanju prisilnega dela v globalnih vrednostnih verigah. Kot je bilo objavljeno v sporočilu o dostojnem delu po vsem svetu²⁷, Komisija pripravlja nov zakonodajni predlog, ki bo učinkovito prepovedal dajanje proizvodov, ki so rezultat prisilnega dela, vključno s prisilnim delom otrok, na trg Unije. Nova pobuda bo zajemala domače in uvožene proizvode ter temeljila na kombinaciji prepovedi in zanesljivega izvršilnega okvira, ki bo temeljil na tveganju. Novi instrument bo temeljil na mednarodnih standardih ter dopolnjeval horizontalne in sektorske pobude, zlasti obveznosti skrbnega pregleda, kot je predstavljeno v tem predlogu.

Ta direktiva ne posega v uporabo drugih zahtev s področja človekovih pravic, varstva okolja in podnebnih sprememb iz drugih zakonodajnih aktov Unije. Če so določbe te direktive v nasprotju z določbo drugega zakonodajnega akta Unije, ki sledi istim ciljem in določa širše ali

²⁵ Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o baterijah in odpadnih baterijah, razveljavitvi Direktive 2006/66/ES in spremembi Uredbe (EU) 2019/1020 (COM(2020) 798 final).

²⁶ Direktiva 2009/125/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. oktobra 2009 o vzpostavitvi okvira za določanje zahtev za okoljsko primerno zasnovo izdelkov, povezanih z energijo (UL L 285, 31.10.2009, str. 10).

²⁷ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu in Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru o dostojnem delu po vsem svetu za svetovni pravični prehod in trajnostno okrevanje (COM(2022) 66 final).

bolj specifične obveznosti, bi morale v obsegu nasprotja prevladati določbe drugega zakonodajnega akta Unije, ki se uporabijo za te posebne obveznosti.

Skladnost z drugimi politikami Unije

Ta direktiva je pomembna za izpolnjevanje ciljev različnih obstoječih in načrtovanih ukrepov Unije na področju človekovih pravic, vključno s pravicami delavcev, in okolja.

Komisija je v okviru evropskega zelenega dogovora uvrstila pobudo o trajnostnem upravljanju podjetij med rezultate [akcijskega načrta za krožno gospodarstvo](#), [strategije za biotsko raznovrstnost](#), [strategije „od vil do vilic“](#), [strategije na področju kemikalij](#), [posodobitve nove industrijske strategije iz leta 2020: močnejši enotni trg za okrevanje Evrope](#) ter [strategije za financiranje prehoda na trajnostno gospodarstvo](#).

Okoljska zakonodaja EU uvaja različne okoljske zahteve za podjetja in države članice ali določa cilje za Unijo²⁸. Vendar se na splošno ne uporablja za vrednostne verige zunaj Unije, kjer lahko pride do 80–90 % okoljske škode proizvodnje EU²⁹. [Direktiva o okoljski odgovornosti](#)³⁰ določa okvir okoljske odgovornosti v zvezi s preprečevanjem in sanacijo okoljske škode, ki temelji na načelu „povzročitelj plača“, za lastno poslovanje podjetij. Ne zajema vrednostnih verig podjetij. Civilna odgovornost, povezana z negativnimi vplivi na okolje iz te direktive, bo dopolnjevala direktivo o okoljski odgovornosti.

Ta direktiva bo dopolnila podnebno zakonodajo EU, vključno z evropskimi podnebnimi pravili, in utrdila podnebne ambicije Unije z vmesnim ciljem zmanjšanja neto emisij toplogrednih plinov za vsaj 55 % do leta 2030, da Evropo postavi na odgovorno pot, da do leta 2050 postane podnebno nevtralna. Natančneje, ta direktiva bo dopolnila [sveženj „Pripravljeni na 55“](#)³¹ in njegove različne ključne ukrepe, kot sta določitev ambicioznejših ciljev glede energijske učinkovitosti in energije iz obnovljivih virov za države članice do leta 2030 ali nadgradnja [sistema EU za trgovanje z emisijami](#)³², ki ga mora podpreti obsežnejše

²⁸ Uvaja na primer omejitve izpustov nekaterih onesnaževal, opredeljuje cilje EU (kot so evropska podnebna pravila) ali določa cilje za države članice (na primer za energijsko učinkovitost), opredeljuje obveznosti držav članic (na primer glede varstva naravnih habitatov), določa najmanjšo vsebnost v postopkih za izdajo dovoljenj za nekatere gospodarske dejavnosti (na primer presoja vplivov na okolje) itd.

²⁹ Glej na primer Jungmichel, Norbert, Christina Schampel in Daniel Weiss (2017): „Atlas on Environmental Impacts - Supply Chains – Environmental Impacts and Hot Spots in the Supply Chain“ (Atlas o vplivih na okolje – dobavne verige – vplivi na okolje in vroče točke v dobavni verigi), Adephi/Systain, na voljo na: <https://www.adelphi.de/en/system/files/mediathek/bilder/Umweltatlas%20Lieferkette%20-%20adelphi-Systain-englisch.pdf>.

³⁰ Direktiva 2004/35/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. aprila 2004 o okoljski odgovornosti v zvezi s preprečevanjem in sanacijo okoljske škode (UL L 143, 30.4.2004, str. 56).

³¹ Sveženj „Pripravljeni na 55“ je sklop predlogov, ki jih je Komisija sprejela 14. julija 2021 in katerih cilj je prilagoditev politik EU na področju podnebja, energije, rabe zemljišč, prometa in obdavčevanja za zmanjšanje neto emisij toplogrednih plinov za vsaj 55 % do leta 2030 v primerjavi z ravnimi iz leta 1990.

³² Predlog direktive Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Direktive 2003/87/ES o vzpostavitvi sistema za trgovanje s pravicami do emisije toplogrednih plinov v Uniji, Sklepa (EU) 2015/1814 o vzpostavitvi in delovanju rezerve za stabilnost trga za sistem Unije za trgovanje z emisijami toplogrednih plinov ter Uredbe (EU) 2015/757 (COM(2021) 551 final).

preoblikovanje proizvodnih procesov, da bi do leta 2050 dosegli podnebno nevtralnost v celotnem gospodarstvu in vrednostnih verigah. Sveženj „Pripravljeni na 55“ se bo le posredno uporabljal za nekatere vrednostne verige podjetij EU zunaj EU prek [mehanizma za ogljično prilagoditev na mejah](#)³³, katerega cilj je preprečiti „selitev virov CO₂“³⁴ z uvedbo cene ogljične prilagoditve za izbrane uvožene izdelke, za katere ne velja cena ogljika, ki izhaja iz sistema EU za trgovanje z emisijami.

Obstoječa [zakonodaja EU na področju zdravja, varnosti in temeljnih pravic](#) obravnava zelo specifične negativne vplive (kot so kršitve pravice do zasebnosti in varstva podatkov, diskriminacija, določeni zdravstveni vidiki, povezani z nevarnimi snovmi, grožnje za zdravje in varnost delavcev, kršitve otrokovih pravic itd.) v Uniji³⁵, ne uporablja pa se vedno za vrednostne verige podjetij zunaj Unije.

Pobuda je v skladu z [akcijskim načrtom EU za človekove pravice in demokracijo za obdobje 2020–2024](#)³⁶, ki vključuje zavezanost Unije in držav članic, da bodo okrepile sodelovanje za dejavno spodbujanje izvajanja mednarodnih standardov odgovornega ravnanja podjetij, kot so vodilna načela ZN o podjetništvu in človekovih pravicah ter smernice OECD za večnacionalna podjetja in skrbni pregled. Skladna je s [strategijo EU o otrokovih pravicah](#)³⁷, ki Unijo zavezuje k pristopu ničelne tolerance do dela otrok in zagotavljanju, da v dobavnih verigah podjetij EU ni dela otrok. Komisija se je v [strategiji EU za boj proti trgovini z ljudmi \(2021–2025\)](#)³⁸ zavezala, da bo predložila zakonodajno pobudo za trajnostno upravljanje podjetij za spodbujanje dolgoročnega, trajnostnega in odgovornega ravnanja podjetij. Pobuda prispeva tudi k ciljem sporočila Komisije o dostojnem delu po vsem svetu³⁹, ki se sprejme skupaj s tem predlogom.

Ta direktiva bo prispevala k evropskemu stebru socialnih pravic, saj oba spodbujata pravice, kot so poštene delovni pogoji⁴⁰. Poleg svojega zunanjega vidika bo direktiva obravnavala kršitve mednarodnih delovnih standardov, kadar se pojavijo v Uniji (na primer v primerih prisilnega dela v kmetijstvu). Na notranjem področju bo poleg veljavnega socialnega

³³ Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi mehanizma za ogljično prilagoditev na mejah (COM(2021) 564 final).

³⁴ „Selitev virov CO₂“, ki je posledica večjih podnebnih ambicij EU, bi lahko privedla do povečanja skupnih svetovnih emisij. Cena ogljične prilagoditve v okviru mehanizma za ogljično prilagoditev na mejah za izbrane vrste uvoženih izdelkov v sektorjih železa, jekla, aluminija, cementa, električne energije in gnojil bi izenačila konkurenčne pogoje za izdelke iz EU in uvožene izdelke.

³⁵ V skladu s pravom EU ima vsak delavec EU določene minimalne pravice v zvezi z zaščito pred diskriminacijo na podlagi spola, rase, vere, starosti, invalidnosti in spolne usmerjenosti ter v zvezi z delovnim pravom (delo s krajšim delovnim časom, pogodbe za določen čas, delovni čas, obveščanje in posvetovanje z delavci). Povzetek je na voljo na: https://eur-lex.europa.eu/summary/chapter/employment_and_social_policy.html?root_default=SUM_1_CODED%3D17&locale=sl.

³⁶ Skupno sporočilo Evropskemu parlamentu in Svetu, Akcijski načrt EU za človekove pravice in demokracijo za obdobje 2020–2024 (JOIN/2020/5 final).

³⁷ Sporočilo Komisije: Strategija EU o otrokovih pravicah (COM(2021) 142 final).

³⁸ Sporočilo Komisije: Strategija EU za boj proti trgovini z ljudmi (2021–2025) (COM(2021) 171 final).

³⁹ COM(2022) 66 final.

⁴⁰ Na primer 10. steber evropskega stebra socialnih pravic o zdravem, varnem in primernem delovnem okolju ter člen 7(b) Mednarodnega pakta o ekonomskih, socialnih in kulturnih pravicah (glej prilogo k tej direktivi) o pravičnih in ugodnih delovnih pogojih, vključno z varnimi in zdravimi delovnimi pogoji.

pravnega reda okrepila tudi zaščito delavcev v Uniji ter prispevala k preprečevanju zlorab v državah članicah in boju proti njim.

Ta direktiva bo tako dopolnila regulativno okolje EU, ki trenutno ne vključuje preglednega in predvidljivega okvira na ravni Unije, ki bi podjetjem EU v vseh sektorjih gospodarstva pomagal oceniti in obvladovati tveganja in vplive glede trajnostnosti v zvezi s temeljnimi človekovimi pravicami in okoljskimi tveganji, tudi v njihovih vrednostnih verigah.

2. PRAVNA PODLAGA, SUBSIDIARNOST IN SORAZMERNOST

Pravna podlaga

Predlog temelji na členu 50 in členu 114 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU).

Člen 50(1) PDEU in zlasti člen 50(2), točka (g), PDEU določata, da je EU pristojna za ukrepanje za uresničevanje svobode ustanavljanja v zvezi z določeno dejavnostjo, zlasti tako da „[usklajuje], kolikor je to potrebno, zaščitne ukrepe, ki jih od družb ali podjetij iz drugega odstavka člena 54 za zaščito interesov družbenikov in tretjih zahtevajo države članice, zato da bi te zaščitne ukrepe izenačili v vsej Uniji“. Primer tega so lahko usklajevalni ukrepi v zvezi z zaščito interesov delničarjev podjetij in drugih deležnikov, da bi zagotovili enakovredno zaščito v Uniji, kjer so razlike med nacionalnimi predpisi tolikšne, da ovirajo svobodo ustanavljanja⁴¹. Uporaba te določbe je mogoča z namenom preprečitve trenutnih ali bodočih ovir za svobodo ustanavljanja, ki nastanejo zaradi heterogenega razvoja nacionalnih zakonodaj. Pojav teh ovir mora biti verjeten, namen spornega ukrepa pa mora biti njihova preprečitev⁴².

Ta predlog ureja obveznosti skrbnega pregleda v podjetjih glede trajnostnosti, hkrati pa v obsegu, ki je povezan s skrbnim pregledom, zajema dolžnosti direktorjev podjetij in sisteme upravljanja podjetij za izvajanje skrbnega pregleda. Predlog se tako nanaša na postopke in ukrepe za zaščito interesov članov in deležnikov podjetij. Več držav članic je nedavno sprejelo zakonodajo o skrbnem pregledu glede trajnostnosti⁴³, medtem ko so druge trenutno v fazi sprejemanja zakonodaje ali pripravljanja ukrepov⁴⁴. Poleg tega je vse več držav članic to vprašanje pred kratkim urejalo, tako da so od direktorjev zahtevale, da upoštevajo zunanje vplive podjetja⁴⁵, dajo prednost interesom deležnikov pri svojih odločitvah⁴⁶ ali pa sprejmejo izjavo o politiki glede strategije podjetja na področju človekovih pravic⁴⁷. Novi in nastajajoči zakoni o skrbnem pregledu se v Uniji precej razlikujejo, čeprav imajo države članice kot

⁴¹ Opozoriti je treba, da je EU v zvezi z ukrepi upravljanja podjetij že sprejela zakonodajo na isti pravni podlagi, na primer direktivi o pravicah delničarjev I in II.

⁴² Glej na primer sodbo Sodišča z dne 12. decembra 2006, Nemčija/Parlament in Svet, C-380/03, ECLI:EU:C:2006:772, točka 38 in navedena sodna praksa.

⁴³ Glej opombo 3. Kar zadeva države EGP, je zakonodajo o skrbnem pregledu sprejela Norveška.

⁴⁴ Avstrija, Belgija, Danska, Finska, Italija, Luksemburg in Nizozemska (v zvezi s širšo zakonodajo o odgovornem ravnanju podjetij). Na Irskem, v Španiji in na Švedskem potekajo kampanje civilne družbe za uvedbo zakonodaje o skrbnem pregledu. Priloga 8 ocene učinka, ki je priložena temu predlogu, vsebuje podroben pregled zakonov in pobud držav članic/držav EGP.

⁴⁵ Francoski zakon *Loi Pacte*.

⁴⁶ Na primer Nizozemska.

⁴⁷ Glej nemški zakon *Sorgfaltspflichtengesetz*.

temelje zastavljene obstoječe mednarodne standarde (vodilna načela ZN o podjetništvu in človekovih pravicah ter standardi OECD o odgovornem ravnanju podjetij), in to vodi do različnih zahtev. Nekatere države članice so sprejele ali pa bodo verjetno sprejele zakonodajo, ki je omejena na določene pomisleke glede trajnostnosti v vrednostnih verigah⁴⁸. Osebnostno področje uporabe, vsebinske zahteve glede skrbnega pregleda ter sistemi izvrševanja in s tem povezane dolžnosti direktorjev se razlikujejo, razlike pa se lahko v prihodnosti še povečajo⁴⁹. Nekatere države članice pa se bodo verjetno odločile, da ne bodo sprejemale zakonodaje na tem področju. Zelo različne zahteve med državami članicami tako ustvarjajo razdrobljenost notranjega trga. Razdrobljenost se bo sčasoma verjetno še povečala.

Razdrobljenost lahko privede tudi do neenakih konkurenčnih pogojev za podjetja na notranjem trgu. Za podjetja in njihove direktorje, zlasti za tista, ki imajo čezmejne vrednostne verige, že veljajo različne zahteve, te pa bodo verjetno še večje glede na kraj njihovega registriranega sedeža. To povzroča izkrivljanje konkurence. Poleg tega lahko nekatera podjetja, odvisno od strukture poslovanja na notranjem trgu, istočasno spadajo na področje uporabe dveh ali več različnih nacionalnih pravnih okvirov, ki obravnavajo trajnostno upravljanje podjetij⁵⁰. To bi lahko privedlo do podvajanja zahtev, težav pri doseganju skladnosti, pomanjkanja pravne varnosti za podjetja in celo do vzporednih pravnih zahtev, ki med seboj niso združljive. Po drugi strani pa nekatera podjetja morda ne spadajo na področje uporabe nobenega nacionalnega okvira zgolj zato, ker nimajo povezav, ki so upoštevne v skladu z nacionalnim pravom, z jurisdikcijo države članice, ki ima vzpostavljena pravila o skrbnem pregledu, in s tem pridobijo prednost pred svojimi konkurenti.

Namen predlaganega akta je preprečiti in odstraniti take ovire za prosti pretok in izkrivljanje konkurence z uskladitvijo zahtev za podjetja, da pri svojem poslovanju, hčerinskih družbah in vrednostnih verigah ter s tem povezanih dolžnostih direktorjev izvajajo skrbni pregled. To bo vodilo k enakim konkurenčnim pogojem, saj bodo za podjetja podobne velikosti in njihove direktorje veljale enake zahteve za vključevanje ukrepov za trajnostno upravljanje podjetij in skrbni pregled v podjetjih v notranje sisteme upravljanja, s čimer se podobno zaščitijo tudi interesi deležnikov podjetja. Usklajeni pogoji bi koristili čezmejnemu ustanavljanju, vključno s poslovanjem podjetij in naložbami, saj bi olajšali primerjavo zahtev glede trajnostnosti podjetij ter tako olajšali sodelovanje in znižali stroške.

Člen 50 PDEU je *lex specialis* za ukrepe, sprejete za uresničevanje svobode ustanavljanja. Med predlaganimi ukrepi so ukrepi, ki spadajo na področje uporabe te pravne podlage, in sicer so to ukrepi v zvezi z upravljanjem podjetij, zlasti vključevanje skrbnega pregleda v politike podjetij, ukrepi glede načrta podjetij za zagotavljanje, da sta poslovni model in strategija združljiva s preходом na trajnostno gospodarstvo in omejitvijo globalnega segrevanja na 1,5 °C v skladu s Pariškim sporazumom in s tem povezani ukrepi nagrajevanja,

⁴⁸ Zgoraj navedeni nizozemski zakon na primer določa obvezen horizontalen skrbni pregled za vprašanja v zvezi z delom otrok v celotni vrednostni verigi. V Avstriji je politična stranka predložila osnutek zakona o družbeni odgovornosti v zvezi s prisilnim delom in delom otrok v sektorju oblačil.

⁴⁹ Francoski zakon *Loi relative au devoir de vigilance* in nemški zakon *Sorgfaltspflichtengesetz* se precej razlikujeta glede osebnega področja uporabe, vsebinskih zahtev in sistemov izvrševanja.

⁵⁰ Na primer, v skladu z nemškim zakonom *Sorgfaltspflichtengesetz* spada na področje uporabe zakona vsako podjetje s podružnico in vsaj 3 000 zaposlenimi v Nemčiji (od leta 2024 bo veljalo 1 000 zaposlenih).

pa tudi določbe o dolžnosti skrbnega ravnanja direktorjev ter dolžnosti direktorjev glede vzpostavitve in nadzora skrbnega pregleda.

Za celovito obravnavanje opisanih ovir na notranjem trgu je tukaj člen 50 PDEU povezan s splošno določbo člena 114 PDEU. Člen 114 PDEU omogoča sprejetje ukrepov za približevanje določb zakonov in drugih predpisov v državah članicah, katerih predmet je vzpostavitev in delovanje notranjega trga. Zakonodajalec Unije lahko uporabi člen 114 PDEU, predvsem kadar so razlike med nacionalnimi pravili tolikšne, da ovirajo temeljne svoboščine ali izkrivljajo konkurenco ter tako neposredno vplivajo na delovanje notranjega trga.

Kot je navedeno, razlike med nacionalnimi pravili glede trajnostnega upravljanja podjetij in obveznosti skrbnega pregleda neposredno vplivajo na delovanje notranjega trga, ta vpliv pa se bo v prihodnosti verjetno še povečal. Poleg zadev, ki jih ureja člen 50 PDEU, se ta akt nanaša tudi na druga področja vzpostavitve in delovanja notranjega trga. Če zakonodajalec Unije ne bi ukrepal, bi bila proizvodnja in pretok blaga in storitev izkrivljena v korist jurisdikcij, ki nimajo vzpostavljene ureditve skrbnega pregleda ali pa je ta manj stroga, ali podjetij s sedežem v takih jurisdikcijah, kar bi znatno vplivalo na pretok blaga in storitev. Poleg tega se bodo podjetja, ki dobavljajo blago ali storitve, zlasti MSP, soočala z različnimi pravili in pričakovanji strank iz različnih držav članic. Pravo ene države članice lahko na primer od dobavitelja zahteva, da opravlja revizije, ki jih izvede tretja stran, medtem ko lahko druga država članica od istega dobavitelja zahteva, da sodeluje v priznanih industrijskih shemah in večdeležniških pobudah. Ena država članica lahko zahteva, da podjetje izvaja skrbni pregled v zvezi z vzpostavljenimi poslovnimi odnosi, v drugi državi članici pa lahko to velja le za neposredne dobavitelje. To bi privedlo do množenja različnih zahtev, ki so delno nezdržljive ter izkrivljajo prosti pretok blaga in storitev v Uniji.

Predvideva se, da se bodo ta izkrivljanja in vplivi sčasoma še povečali, saj bo vse več držav članic sprejelo različne nacionalne zakonodaje, kar bi lahko celo vodilo do tekmovanja v zniževanju standardov v prihodnjih zakonodajah o skrbnem pregledu.

Izkrivljanja so pomembna tudi za civilno odgovornost v primeru škode, povzročene v vrednostni verigi podjetja. Nekateri nacionalni pravni okviri o skrbnem pregledu vključujejo izrecno ureditev civilne odgovornosti, povezane z neizvajanjem skrbnega pregleda, medtem ko drugi specifično ureditev civilne odgovornosti izrecno izključujejo⁵¹. Več podjetij je bilo vpletenih v sodne postopke zaradi povzročitve ali neuspešne preprečitve negativnih vplivov na ravni njihovih hčerinskih družb ali vrednostnih verig. O takih primerih se danes odloča na podlagi različnih pravil. Če skupna pravila ne obstajajo, lahko različne nacionalne ureditve odgovornosti vodijo do različnih izidov, odvisno od tega, ali obstaja nadzor nad lastništvom (v zvezi s hčerinskimi družbami) ali dejanski nadzor (prek neposrednih pogodb ali pa, kadar bi podjetje lahko izvajalo nadzor prek pogodbenega veriženja ali drugega pritiska v posrednih poslovnih odnosih). Ta razdrobljenost bi povzročila izkrivljanje konkurence na notranjem trgu, saj bi se proti podjetju s sedežem v eni državi članici uveljavljali odškodninski zahtevki

⁵¹ Francoski zakon *Loi relative au devoir de vigilance* vsebuje določbo o civilni odgovornosti. Nemški zakon *Sorgfaltspflichtengesetz* pojasnjuje, da kršitev obveznosti iz zakona ne povzroči civilne odgovornosti, medtem ko splošna pravila o odgovornosti ostanejo nespremenjena. Nacionalne zakonodaje o civilni odgovornosti tudi niso usklajene.

zaradi škode, povzročene v vrednostni verigi, medtem ko se drugo podjetje z isto vrednostno verigo zaradi različnih nacionalnih pravil ne bi soočalo s tem finančnim tveganjem in tveganjem za izgubo ugleda.

Predlagana ureditev civilne odgovornosti bi pojasnila, katera pravila se uporabljajo v primeru škode, ki nastane pri poslovanju podjetja, na ravni njegovih hčerinskih družb ter na ravni neposrednih in posrednih poslovnih odnosov v vrednostni verigi. Poleg tega je namen predlagane določbe o pravu, ki se uporablja, zagotoviti uporabo usklajenih pravil, vključno s pravili o civilni odgovornosti, tudi v primerih, ko pravo, ki se uporablja za tovrstne zahtevke, ni pravo države članice. To bo torej ključnega pomena pri zagotavljanju potrebnih enakih konkurenčnih pogojev.

Subsidiarnost

Prvič, samo zakonodaja držav članic na tem področju najverjetneje ne bo zadostna in učinkovita. V zvezi z nekaterimi čezmejnimi problemi, kot so onesnaževanje, podnebne spremembe, biotska raznovrstnost itd., je lahko posamezno ukrepanje države članice ovirano zaradi neukrepanja drugih držav članic. Zelo malo verjetno je, da bi posamezne države članice lahko same uresničile mednarodne zaveze, kot so cilji UNFCCC⁵² o podnebnih spremembah v okviru Pariškega sporazuma, Konvencije o biološki raznovrstnosti in drugih večstranskih okoljskih sporazumov. Poleg tega imajo tveganja, ki so posledica negativnih vplivov na človekove pravice in okolje v vrednostnih verigah podjetij, pogosto čezmejne učinke (na primer onesnaževanje, nadnacionalne dobavne in vrednostne verige).

Drugič, številna podjetja poslujejo po vsej EU ali po svetu; vrednostne verige se širijo v druge države članice Unije, vse pogostejše pa tudi v tretje države. Institucionalni vlagatelji, ki opravljajo čezmejne naložbe, imajo v lasti velik delež (38 %⁵³) skupne tržne kapitalizacije velikih evropskih podjetij, ki kotirajo na borzi, zato imajo številna podjetja čezmejno lastništvo, na njihovo poslovanje pa vplivajo predpisi, ki so določeni v nekaterih državah, in neukrepanje v drugih državah. To je eden od razlogov, zakaj vodilna podjetja verjetno trenutno niso naklonjena nadaljnjemu ukrepanju pri reševanju vprašanj glede trajnosti, tudi v vrednostnih verigah⁵⁴, in pozivajo k enakim konkurenčnim pogojem na čezmejni ravni.

Tretjič, podjetja, ki delujejo na notranjem trgu in zunaj njega, za trajnostno rast potrebujejo pravno varnost in enake konkurenčne pogoje. Nekateri države članice so nedavno sprejele zakonodajo o skrbnem pregledu⁵⁵, medtem ko so druge trenutno v fazi sprejemanja zakonodaje ali pripravljanja ukrepov⁵⁶. V obstoječih pravilih držav članic in tistih pravilih, ki so v fazi priprave, so že prisotne različne zahteve, trend pa bi se lahko še nadaljeval, kar bi se lahko izkazalo za neučinkovito in bi privedlo do neenakih konkurenčnih pogojev. Različni

⁵² Okvirna konvencija Združenih narodov o spremembi podnebja.

⁵³ Ta številka izhaja iz ocene učinka k direktivi o pravicah delničarjev II.

⁵⁴ Na primer, podjetje Danone, ki proizvaja hrano, so vlagatelji pred kratkim prisilili v znižanje stroškov zaradi prenizke kratkoročne donosnosti, glej članek *Can Anglo-Saxon activist investors whip Danone into shape?* (Ali lahko anglosaksonski investitorji spravijo Danone v red?), na voljo na: <https://www.economist.com/business/2021/02/20/can-anglo-saxon-activist-investors-whip-danone-into-shape>.

⁵⁵ Glej opombo 3.

⁵⁶ Glej opombo 44.

predpisi o skrbnem pregledu imajo znatne posredne učinke na dobavitelje, ki dobavljajo različnim podjetjem, za katera veljajo različni predpisi, saj se obveznosti v praksi prenesejo v pogodbene klavzule. Če se zahteve glede skrbnega pregleda med državami članicami znatno razlikujejo, to ustvarja pravno negotovost, razdrobljenost enotnega trga, dodatne stroške in zapletenost za podjetja in njihove vlagatelje, ki poslujejo čezmejno, pa tudi za druge deležnike. Ukrepi EU lahko to preprečijo in imajo zato dodano vrednost.

V primerjavi s posameznimi ukrepi držav članic lahko posredovanje EU zagotovi odločno delovanje Evrope pri razvoju politik na svetovni ravni⁵⁷.

Sorazmernost

Breme za podjetja, ki izhaja iz stroškov za zagotavljanje skladnosti, je prilagojeno velikosti, razpoložljivim sredstvom in profilu tveganja. Podjetja bodo morala sprejeti le ustrezne ukrepe, ki so sorazmerni s stopnjo resnosti in verjetnostjo negativnega vpliva ter so podjetju na voljo pod razumnimi pogoji, ob upoštevanju okoliščin posameznega primera, vključno z značilnostmi gospodarskega sektorja in določenega poslovnega odnosa ter vplivom podjetja na poslovni odnos, in potrebe po določitvi prednostnih ukrepov. Zato so bili stvarno in osebno področje uporabe ter določbe o izvrševanju omejeni tako, kot je pojasnjeno v nadaljevanju.

Kar zadeva „osebno področje uporabe“ obveznosti skrbnega pregleda (to pomeni, katere poslovne kategorije so zajete), so mala in srednja podjetja (MSP), ki vključujejo tudi mikropodjetja in na splošno predstavljajo približno 99 % vseh podjetij v Uniji, izključena iz dolžnosti skrbnega pregleda. Za to kategorijo podjetij bi bilo finančno in upravno breme vzpostavitve in izvajanja postopka skrbnega pregleda razmeroma veliko. Večinoma nimajo že vzpostavljenih mehanizmov skrbnega pregleda, prav tako nimajo strokovnega znanja in izkušenj ter specializiranega osebja, stroški izvajanja skrbnega pregleda pa bi nanje nesorazmerno vplivali. Kljub temu bodo zaradi poslovnih odnosov s podjetji, ki spadajo na področje uporabe, izpostavljena nekaterim stroškom in bremenom, saj se pričakuje, da bodo velika podjetja zahteve prenesla na svoje dobavitelje. Zato bodo potrebni podporni ukrepi za pomoč MSP pri povečanju operativne in finančne zmogljivosti. Podjetja, katerih poslovni partner je MSP, morajo prav tako podpirati MSP pri izpolnjevanju zahtev skrbnega pregleda, če bi take zahteve ogrozile sposobnost preživetja MSP. Poleg tega vrednostna veriga finančnega sektorja ne zajema MSP, ki prejemajo posojila, kredite, financiranje, zavarovanje ali pozavarovanje. Obenem pa bo izpostavljenost posameznega MSP negativnim vplivom na trajnostnost na splošno manjša od izpostavljenosti večjih podjetij. Za zelo velika podjetja⁵⁸ bo zato veljala celovita obveznost skrbnega pregleda, tudi zato, ker imajo številna od njih že vzpostavljene nekatere postopke, na primer zaradi obveznosti poročanja. Izbrana merila prihodka bodo zlasti filtrirala podjetja, ki imajo največji vpliv na gospodarstvo Unije. Poleg tega ta direktiva določa ukrepe za omejitev prenosa bremena z velikih podjetij na manjše

⁵⁷ Svet ZN za človekove pravice je leta 2014 sklenil, da bo ustanovil odprto medvladno delovno skupino o čezmejnih korporacijah in drugih podjetjih v zvezi s človekovimi pravicami, katere naloga bo pripraviti mednarodni pravno zavezujoč instrument, ki bo v mednarodnem pravu o človekovih pravicah urejal dejavnosti čezmejnih korporacij in drugih podjetij. Delovna skupina je leta 2021 objavila tretji revidirani osnutek pravno zavezujočega instrumenta o poslovnih dejavnostih in človekovih pravicah, vključno z ukrepi skrbnega pregleda in odgovornostjo podjetij za kršitve človekovih pravic.

⁵⁸ Velike družbe z omejeno odgovornostjo z več kot 500 zaposlenimi in čistim prihodkom v višini več kot 150 milijonov EUR.

dobavitelje v vrednostni verigi ter za uporabo poštenih, razumnih, nediskriminatornih in sorazmernih zahtev za MSP.

Kar zadeva podjetja z manjšim prihodkom in manjšim številom zaposlenih⁵⁹, je obveznost skrbnega pregleda omejena na tista podjetja, ki delujejo v sektorjih s posebej velikim vplivom, za katere istočasno veljajo obstoječe sektorske smernice OECD⁶⁰. Čeprav smernice OECD zajemajo finančni sektor, ta sektor zaradi svojih posebnosti ni vključen v sektorje z velikim vplivom. Namen te omejitve je vzpostaviti ravnovesje med interesom za doseganje ciljev te direktive ter interesom za zmanjšanje finančnega in upravnega bremena za podjetja. Obveznost skrbnega pregleda bo za ta podjetja poenostavljena, saj bi se podjetja morala osredotočiti samo na resne negativne vplive, ki so relevantni za njihov sektor. Obveznost skrbnega pregleda se bo zanje uporabljala šele dve leti po koncu obdobja za prenos te direktive, kar jim bo omogočilo, da vzpostavijo potrebne procese in postopke ter da izkoristijo sodelovanje znotraj sektorja, tehnološki razvoj, standarde itd., ki jih bo verjetno spodbudil zgodnejši datum začetka izvajanja za večja podjetja.

Kolikor ta direktiva zajema tudi podjetja iz tretjih držav, merila, ki se uporabljajo za določanje podjetij iz EU in zunaj EU, ki spadajo na področje uporabe, niso enaka, temveč zagotavljajo, da ni večje verjetnosti, da bi podjetja iz tretjih držav spadala na področje uporabe. Zanje se uporablja zgornji prag čistega prihodka (150 milijonov EUR za skupino 1 in 40 milijonov EUR za skupino 2), pri čemer mora biti ves ta čisti prihodek ustvarjen v Uniji. Podjetja EU pa morajo imeti 150 milijonov EUR svetovnega čistega prihodka, izpolnjevati pa morajo tudi merilo števila zaposlenih (več kot 500 zaposlenih za skupino 1 in več kot 250 zaposlenih za skupino 2). Razlika v uporabljenih merilih je upravičena iz naslednjih razlogov:

- Merilo prometa v EU za podjetja iz tretjih držav ustvarja povezavo z EU. Vključitev samo prometa, ustvarjenega v Uniji, je upravičena, saj tak prag, ki je primerno umerjen, ustvarja teritorialno povezavo med podjetji iz tretjih držav in Unijo zaradi učinkov, ki jih lahko imajo dejavnosti teh podjetij na notranji trg EU, kar zadostuje, da se pravo Unije uporablja za podjetja iz tretjih držav.
- Poleg tega so v direktivi o poročanju po državah, ki spreminja računovodsko direktivo, že določene metode za obračun čistega prihodka za podjetja zunaj EU, medtem ko taka metodologija za izračun števila zaposlenih v podjetjih iz tretjih držav ne obstaja. Izkušnje s francoskim zakonom, ki ureja skrbni pregled, kažejo, da je izračun števila zaposlenih (po vsem svetu) otežen zaradi pomanjkanja skupne opredelitve zaposlenega⁶¹, kar ovira opredeljevanje, katera podjetja iz tretjih držav spadajo na področje uporabe, in onemogoča učinkovito izvrševanje pravil.

⁵⁹ Velike družbe z omejeno odgovornostjo z več kot 250 zaposlenimi in čistim prihodkom v višini več kot 40 milijonov EUR, ki ne presegajo praga 500 zaposlenih in zgornjega praga čistega prihodka v višini 150 milijonov EUR, ter podjetja iz tretjih držav s primerljivo pravno obliko, katerih čisti prihodek v EU znaša od 40 do 150 milijonov EUR.

⁶⁰ OECD je pripravila take sektorske smernice, da bi spodbudila učinkovito upoštevanje smernic OECD za večnacionalna podjetja. Seznam sektorskih smernic je na voljo na: <http://mneguidelines.oecd.org/sectors/>.

⁶¹ Za Unijo glej na primer člen 5 priporočila Komisije z dne 6. maja 2003 glede opredelitve mikro, malih in srednje velikih podjetij (2003/361/ES) (UL L 124, 20.5.2003, str. 36).

- Uporaba merila števila zaposlenih in prihodka za podjetja EU bi zagotovila boljšo usklajenost s predlogom direktive glede poročanja podjetij o trajnostnosti, ki bi jo bilo treba uporabljati za poročanje o ukrepih in politiki skrbnega pregleda za podjetja EU.
- Na podlagi ocen Komisije bo ta direktiva zajemala približno 13 000 podjetij EU⁶², toda le približno 4 000 podjetij iz tretjih držav⁶³. Malo verjetno je, da bi dejstvo, da bi bila podjetja EU zajeta le, če dosegajo tudi minimalno mejo števila zaposlenih, spremenilo konkurenčne pogoje na notranjem trgu EU: merili velikosti, ki se uporabljata za podjetja EU, bosta – celo pri kumulativni uporabi – imeli za posledico, da so še vedno zajeta relativno majhna podjetja v primerjavi s podjetji zunaj EU, saj je treba pri njih upoštevati celoten svetovni čisti prihodek podjetja.

Velika podjetja iz tretjih držav, ki imajo visok prihodek v Uniji, imajo zmogljivosti za izvajanje skrbnega pregleda in bodo imela tudi pri poslovanju drugod koristi od ugodnosti, ki jih prinaša skrbni pregled. Pri vseh drugih vidikih pravila o skrbnem pregledu veljajo enako za podjetja iz tretjih držav kot za podjetja EU (na primer v zvezi z ureditvijo, ki se uporablja za podjetja, ki delujejo v sektorjih z velikim vplivom, in v zvezi z enakim prehodnim obdobjem za ta podjetja). Usklajevanje dolžnosti direktorjev je omejeno izključno na podjetja EU, zato bodo imela podjetja iz tretjih držav bolj omejene obveznosti.

„Stvarno področje uporabe“ je osredotočeno predvsem na obveznost skrbnega pregleda v podjetjih in je na njej tudi strukturirano, zajema pa tiste negativne vplive na človekove pravice in okolje, ki jih je mogoče jasno opredeliti v izbranih mednarodnih konvencijah. Predlagane dolžnosti direktorjev zagotavljajo tesno povezavo z obveznostmi skrbnega pregleda in so zato potrebne za učinkovitost skrbnega pregleda. Dolžnosti direktorjev vključujejo tudi pojasnilo, kaj se od direktorjev pričakuje v zvezi z izpolnjevanjem njihove dolžnosti skrbnega ravnanja v najboljšem interesu podjetja.

Učinkovito izvrševanje dolžnosti skrbnega pregleda je ključno za doseganje ciljev pobude. Ta direktiva bo zagotovila kombinacijo sankcij in civilne odgovornosti.

Kar zadeva zasebno izvrševanje na podlagi civilne odgovornosti, se uporablja različen pristop za lastno poslovanje podjetja in njegovih hčerinskih družb na eni strani ter za poslovne odnose na drugi strani. Zlasti se civilna odgovornost nanaša samo na vzpostavljene poslovne odnose, za katere podjetje glede na njihovo intenzivnost ali trajanje pričakuje, da bodo trajni, in ki ne predstavljajo zanemarljivega ali zgolj pomožnega dela vrednostne verige podjetja. Podjetje ne bi smelo biti odgovorno za neuspešno preprečevanje ali prenehanje škode na ravni posrednih poslovnih odnosov, če je uporabilo pogodbeno veriženje in zagotovila ter sprejelo ukrepe za preverjanje skladnosti z njimi, razen če je bilo glede na okoliščine primera nerazumno pričakovati, da bi bili dejansko sprejeti ukrepi, tudi v zvezi s preverjanjem skladnosti, ustrezni za preprečevanje, ublažitev ali odpravo negativnega vpliva ali čim večje zmanjšanje njegovega obsega. Poleg tega se pri ocenjevanju obstoja in obsega odgovornosti ustrezno upoštevajo prizadevanja podjetja, kolikor so neposredno povezana z zadevno škodo,

⁶² V skupini 1: 9 400 podjetij, v skupini 2: 3 400 podjetij.

⁶³ V skupini 1: 2 600 podjetij, v skupini 2: 1 400 podjetij. Metodologija, uporabljena za izračun števila podjetij iz tretjih držav, je pojasnjena v priloženem delovnem dokumentu služb Komisije.

za izpolnitev vseh popravniških ukrepov, ki jih od njega zahteva nadzorni organ, vse izvedene naložbe in vsa ciljno usmerjena podpora ter sodelovanje z drugimi subjekti za obravnavanje negativnih vplivov v njegovih vrednostnih verigah.

Takšen pristop k civilni odgovornosti bo prav tako zmanjšal tveganje za preveliko število sodnih sporov.

Ukrepi, povezani z javnim izvrševanjem dolžnosti skrbnega pregleda, ne presegajo tistega, kar je potrebno. Ta direktiva pojasnjuje, da morajo biti vse sankcije, naložene zaradi neizpolnjevanja obveznosti skrbnega pregleda, sorazmerne. Če javni organi, ki preiskujejo upoštevanje te direktive s strani podjetij, ugotovijo, da podjetje ni ravnalo v skladu z njo, bi morali podjetju najprej dati na voljo ustrezno obdobje za sprejetje popravniških ukrepov. Direktiva določa omejeno število sankcij, ki bi se morale uporabljati v vseh državah članicah, vendar prepušča državam članicam, da same zagotovijo sorazmeren postopek izvrševanja v skladu s svojim nacionalnim pravom. Kadar se naložijo denarne kazni, te temeljijo na prihodku podjetja, da se zagotovi njihova sorazmernost.

Ta direktiva Uniji, nacionalnim vladam ter regionalnim in lokalnim organom ne povzroča nepotrebnih stroškov. Direktiva bo državam članicam prepustila, da same organizirajo izvrševanje. Nadzor lahko izvajajo obstoječi organi. Za zmanjšanje stroškov (na primer pri nadzoru podjetij iz tretjih držav, ki delujejo v različnih državah članicah) ter za izboljšanje nadzora, usklajevanja, preiskovanja in izmenjave informacij bo Komisija vzpostavila evropsko mrežo nadzornih organov.

Za zmanjšanje stroškov podjetij za zagotavljanje skladnosti s to direktivo ta direktiva omogoča sodelovanje podjetij ter uporabo industrijskih shem in večdeležniških pobud.

Izbira instrumenta

Predlagani instrument je direktiva, saj je člen 50 PDEU pravna podlaga za pravo gospodarskih družb v zvezi z zaščito interesov družbenikov in tretjih, da bi to zaščito izenačili po vsej Uniji. Člen 50 PDEU zahteva, da Evropski parlament in Svet ukrepata z direktivami.

Komisija sprejme delegirane akte, s katerimi določi merila za poročanje podjetij iz tretjih držav o skrbnem pregledu.

Da bi podjetja in organe držav članic podprla pri tem, kako naj bi podjetja izpolnjevala svoje obveznosti skrbnega pregleda, lahko Komisija izda smernice, po potrebi v posvetovanju z ustreznimi evropskimi organi, mednarodnimi organi, ki imajo strokovno znanje na področju izvajanja skrbnega pregleda, ter drugimi. Smernice se lahko uporabijo tudi za oblikovanje nezavezujočih vzorčnih pogodbenih klavzul, ki jih lahko podjetja uporabijo pri veriženju obveznosti v svoji vrednostni verigi.

Poleg tega lahko Komisija sprejme druge podporne ukrepe, ki temeljijo na obstoječih ukrepih in orodjih EU, da bi podprla izvajanje skrbnega pregleda v Uniji in tretjih državah, vključno z olajšanjem skupnih pobud deležnikov za pomoč podjetjem pri izpolnjevanju njihovih obveznosti in za podporo MSP, na katere vpliva ta direktiva, še na druge načine. To se lahko dodatno dopolni z instrumenti EU za razvojno sodelovanje, da se vlade tretjih držav in gospodarski subjekti, ki so višje v verigi, v tretjih državah podprejo pri obravnavanju negativnih vplivov njihovega poslovanja in poslovnih odnosov višje v verigi na človekove pravice in okolje.

3. REZULTATI NAKNADNIH OCEN, POSVETOVANJ Z DELEŽNIKI IN OCEN UČINKA

Posvetovanja z deležniki

V skladu s smernicami za boljše pravno urejanje je bilo izvedenih več dejavnosti posvetovanja:

- začetna ocena učinka (časovni načrt), ki je prejela 114 povratnih informacij;
- odprto javno posvetovanje⁶⁴, ki je prejelo 473 461 odgovorov in 122 785 podpisov državljanov, od tega je bila velika večina predložena prek kampanj z vnaprej izpolnjenimi vprašalniki, in 149 dokumentov o stališčih;
- posebno posvetovanje s socialnimi partnerji;
- več delavnic in srečanj deležnikov, npr. srečanje neformalne strokovne skupine za pravo družb, ki jo sestavljajo predvsem pravni strokovnjaki s področja prava gospodarskih družb, in srečanje s predstavniki držav članic v strokovni skupini za pravo družb, ter
- konference in srečanja s poslovnimi združenji, posameznimi podjetji, vključno s predstavniki malih in srednjih podjetij (MSP), civilno družbo, vključno z nevladnimi in neprofitnimi organizacijami, ter mednarodnimi organizacijami, kot je OECD.

Na splošno so dejavnosti posvetovanja pokazale, da deležniki v veliki meri priznavajo potrebo po pravnem okviru EU za skrbni pregled⁶⁵. Zlasti velika podjetja z vseh področij so pozvala k večji usklajenosti na področju skrbnega pregleda, da bi se izboljšala pravna varnost in ustvarili enaki konkurenčni pogoji. Državljeni in združenja civilne družbe so menili, da sedanji regulativni okvir ni učinkovit pri zagotavljanju odgovornosti podjetij za negativne vplive na človekove pravice in okolje.

Velika večina sodelujočih v odprtem javnem posvetovanju, vključno z večino sodelujočih držav članic, je namesto sektorskega ali tematskega pristopa izbrala horizontalni pristop k skrbnemu pregledu⁶⁶. Podjetja so navedla, da se bojijo tveganja za nastanek podrejenega konkurenčnega položaja v primerjavi s podjetji iz tretjih držav, ki nimajo enakih dolžnosti. V skladu s tem se je večina anketirancev strinjala, da bi se morala pravila o skrbnem pregledu uporabljati tudi za podjetja iz tretjih držav, ki sicer nimajo sedeža v EU, ampak v določenem obsegu poslujejo v EU⁶⁷.

⁶⁴ Povzetek odprtega javnega posvetovanja v zvezi s pobudo o trajnostnem upravljanju podjetij je na voljo na: https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12548-Sustainable-corporate-governance/public-consultation_sl.

⁶⁵ V odzivu na odprto javno posvetovanje so podpora ukrepanju izrazile nevladne organizacije v višini 95,9 %, podjetja v višini 68,4 % (velika podjetja s 75,5 %, MSP z 58,7 %) in poslovna združenja v višini 59,6 %.

⁶⁶ Za horizontalni pristop se je zavzelo 97,2 % nevladnih organizacij, 86,8 % podjetij, vključno z MSP (81,8 %), in 85,3 % poslovnih združenj. To velja tudi za anketirance držav članic.

⁶⁷ 97 % anketirancev se je strinjalo s to trditvijo (96,1 % nevladnih organizacij, 96,5 % poslovnih združenj, 93,8 % podjetij, vključno s 86,4 % MSP). S to trditvijo se strinjajo tudi vsi anketiranci držav članic.

Kar zadeva mehanizem izvrševanja, ki spremlja obvezno dolžnost skrbnega pregleda, so se vse skupine deležnikov, ki so se odzvale na odprto javno posvetovanje, večinoma strinjale, da je nadzor s strani pristojnih nacionalnih organov z mehanizmom sodelovanja/usklajevanja na ravni EU najprimernejša možnost⁶⁸.

Večina anketirancev v vseh skupinah deležnikov je menila, da zavezujoča pravila skupaj s cilji predstavljajo možnost, ki sicer prinaša najvišje stroške, ampak tudi največje koristi. Čeprav je večina anketirancev zaznala pozitiven vpliv na tretje države, se nekateri anketiranci bojijo morebitnega negativnega vpliva, ki bi ga imela pravila o skrbnem pregledu na tretje države, če bi se morala podjetja, ki vlagajo v tretje države s šibkimi človekovimi pravicami, vključno s socialnimi in delovnimi pravicami, ter varstvom okolja, umakniti iz teh držav.

Podrobne informacije o strategiji posvetovanja in zaključkih posvetovanj z deležniki so na voljo v Prilogi 2 k poročilu o oceni učinka.

Zbiranje in uporaba strokovnih mnenj

Da bi Komisija podprla analizo različnih možnosti, je zunanjim strokovnjakom oddala naročila za podporo za izvedbo študije o zahtevah glede skrbnega pregleda v dobavni verigi⁶⁹ in študijo o dolžnostih direktorjev in trajnostnem upravljanju podjetij⁷⁰. Ti strokovnjaki so tesno sodelovali s Komisijo v različnih fazah študije.

Poleg teh podpornih študij je bilo dodatno strokovno znanje pridobljeno s proučevanjem literature in z odgovori, zbranimi v okviru posvetovanj z deležniki.

Komisija je poleg zgoraj navedenih podpornih študij, srečanj strokovnih skupin in posvetovanj z deležniki posebno pozornost namenila tudi zadevni resoluciji Evropskega parlamenta in sklepom Sveta. Evropski parlament je v resoluciji z dne 10. marca 2021 Komisiji predložil priporočila o primerni skrbnosti in odgovornosti podjetij ter jo pozval, naj predlaga pravila EU o celoviti obveznosti primerne skrbnosti podjetij. Svet je v sklepih o človekovih pravicah in dostojnem delu v svetovnih dobavnih verigah z dne 1. decembra 2020 pozval Komisijo, naj predloži predlog za pravni okvir EU o trajnostnem upravljanju podjetij, vključno z medsektorskimi obveznostmi glede skrbnega pregleda v podjetjih vzdolž globalnih vrednostnih verig.

Ocena učinka

Analiza v oceni učinka je v širšem smislu obravnavala težave, ki izhajajo iz potrebe po okrepitvi trajnostnosti v sistemih upravljanja in vodenja podjetij, in sicer z dvema razsežnostma: (1) interesi deležnikov in (trajnostna) tveganja za podjetja, povezana z deležniki, se ne upoštevajo dovolj v sistemih podjetij za obvladovanje tveganj in njihovih odločitvah; (2) podjetja ne blažijo v zadostni meri svojih negativnih vplivov na človekove

⁶⁸ Sledili sta ji možnost sodnega izvrševanja z odgovornostjo (49 %) in možnost nadzora s strani pristojnih nacionalnih organov na podlagi pritožb glede neupoštevanja skupaj z učinkovitimi sankcijami (44 %).

⁶⁹ Glej sklic v opombi 8.

⁷⁰ Evropska komisija, Generalni direktorat za pravosodje in potrošnike, „Study on directors’ duties and sustainable corporate governance: final report“ (Študija o dolžnostih direktorjev in trajnostnem upravljanju podjetij: končno poročilo), Urad za publikacije, 2020, <https://data.europa.eu/doi/10.2838/472901>. <https://data.europa.eu/doi/10.2838/472901>.

pravice in okolje, nimajo ustreznih sistemov upravljanja in vodenja ter nimajo ustreznih ukrepov za ublažitev negativnih vplivov.

Po proučitvi različnih možnosti politike, zlasti na področju dolžnosti skrbnega pregleda v podjetjih in dolžnosti direktorjev, je bil v oceni učinka predlagan prednostni sveženj možnosti politike, ki vključuje tri elemente: skrbni pregled v podjetjih, dolžnosti direktorjev in prejemke, ki se medsebojno dopolnjujejo.

Osnutek ocene učinka je bil 9. aprila 2021 predložen Odboru Komisije za regulativni nadzor. Po negativnem mnenju odbora je bila 8. novembra 2021 odboru za drugo mnenje predložena spremenjena ocena učinka. Čeprav je odbor ugotovil, da je bilo poročilo v odziv na prvo mnenje odbora znatno spremenjeno, je 26. novembra 2021 kljub temu izdal drugo negativno mnenje⁷¹, v katerem je poudaril potrebo po političnih smernicah, če in pod katerimi pogoji bi bilo mogoče nadaljevati pobudo za trajnostno upravljanje podjetij. Odbor je vztrajal pri negativnem mnenju, ker je menil, da poročilo o oceni učinka nezadovoljivo (1) obravnava opis problema in ne zagotavlja prepričljivih dokazov, da podjetja EU, zlasti MSP, ne odražajo ustrezno vidikov trajnostnosti ali nimajo zadostnih spodbud za to; (2) predstavlja področje uporabe možnosti politike ter nezadovoljivo opredeljuje ali v celoti ocenjuje ključne odločitve politik; (3) ocenjuje vplive na celovit, uravnotežen in nevtralen način ter kaže na negotovost v zvezi z doseganjem koristi in (4) prikaže sorazmernost prednostne možnosti.

Da bi obravnavala pripombe iz drugega negativnega mnenja odbora, je ocena učinka dopolnjena z delovnim dokumentom služb Komisije o nadaljnjem ukrepanju na podlagi mnenja odbora, ki vsebuje dodatna pojasnila in dokaze na področjih, za katera je odbor predlagal specifične predloge za izboljšave.

V skladu s pravili Komisije za boljše pravno urejanje mora Odbor za regulativni nadzor podati pozitivno mnenje, preden lahko dokument doseže fazo sprejetja. Podpredsednik za medinstitucionalne odnose in predvidevanje pa lahko odobri nadaljevanje priprav za pobudo, ki je prejela dve negativni mnenji Odbora za regulativni nadzor. Treba je poudariti, da mnenja Odbora za regulativni nadzor predstavljajo oceno kakovosti ocene učinka in ne ocene z njo povezanega zakonodajnega predloga.

Komisija je, tudi na podlagi dogovora s podpredsednikom za medinstitucionalne odnose in predvidevanje, menila, da je primerno nadaljevati s pobudo iz naslednjih razlogov:

- pobuda ima *politični pomen*, ki je povezan s politično prednostno nalogo Komisije „gospodarstvo za ljudi“, pa tudi v okviru svežnja za trajnostno financiranje in evropskega zelenega dogovora, ter
- *ukrepanje je nujno* na področju skrbnega pregleda v vrednostni verigi, saj bo prispevalo k prehodu na trajnostnost, poleg tega je nujno, da se obravnava tveganje vse večje razdrobljenosti enotnega trga, pa tudi
- *dodatna pojasnila in predloženi dokazi* so zadovoljivo odpravili pomanjkljivosti ocene učinka, ki jih je ugotovil Odbor za regulativni nadzor, in so bili upoštevani v popravljenem zakonodajnem predlogu.

⁷¹ SEC(2022) 95.

Pri pomembnosti in nujnosti pobude je Komisija upoštevala tudi, da so Evropski parlament, Svet in Komisija pobudo vključili v skupne politične prednostne naloge za leto 2022.

Po opravljeni temeljiti analizi ugotovitev odbora in ob upoštevanju razmislekov o dodatnih pojasnilih in predloženih dokazih Komisija meni, da predlog, ki je bil bistveno spremenjen v primerjavi s svežnjem možnosti politike iz ocene učinka, še vedno omogoča znaten napredek pri doseganju splošnega cilja, in sicer boljšega izkoriščanja potenciala enotnega trga, da prispeva k prehodu na trajnostno gospodarstvo, ter spodbujanja dolgoročnega trajnostnega in odgovornega ravnanja podjetij. Direktiva je bolj osredotočena in ciljno usmerjena v primerjavi s prednostno možnostjo, opisano v osnutku ocene učinka. Jedro te direktive sta obveznost skrbnega pregleda in sočasno znatno zmanjšanje dolžnosti direktorjev, ki so tesno povezane z obveznostjo skrbnega pregleda. Prilagojeno je tudi področje uporabe skrbnega pregleda. Podroben opis prilagoditev prednostnega svežnja možnosti iz ocene učinka je na voljo v priloženem delovnem dokumentu služb Komisije, v katerem so predstavljeni nadaljnji ukrepi v zvezi z mnenjem Odbora za regulativni nadzor in dodatne informacije.

„Osebnostno področje uporabe“, torej zajete poslovne kategorije, se je znatno zmanjšalo po premislekih, ki so jih sprožile pripombe odbora v zvezi z opisom težav, zlasti glede MSP, in s sorazmernostjo prednostne možnosti. Dejansko so bila MSP v celoti izključena iz področja uporabe, vključenost sektorjev z velikim vplivom se je omejila izključno na podjetja z več kot 250 zaposlenimi in več kot 40 milijoni EUR svetovnega čistega prihodka, velika podjetja, ki imajo več kot 500 zaposlenih in več kot 150 milijonov EUR svetovnega čistega prihodka, pa spadajo na področje uporabe ne glede na sektor gospodarskih dejavnosti, v katerega spadajo. Sektorji z velikim vplivom so neposredno opredeljeni v besedilu, s čimer se upoštevajo tudi pripombe odbora v zvezi z zakonodajno tehniko. Opredelitev sektorjev z velikim vplivom je omejena na sektorje z visokim tveganjem za negativne vplive in na tiste, za katere obstajajo smernice OECD. Za podjetja s srednje veliko tržno kapitalizacijo v sektorjih z velikim vplivom se bodo pravila začela uporabljati po dvehletnem prehodnem obdobju, da se omogoči daljše prilagoditveno obdobje. Poleg tega so obveznosti skrbnega pregleda za ta podjetja omejene izključno na resne vplive, ki so relevantni za njihov sektor.

Za učinkovito doseganje ciljev pobude se področje uporabe tega predloga razširi na podjetja iz tretjih držav. Zajeta so samo taka podjetja zunaj EU, ki imajo neposredno povezavo s trgovino Unije in dosegajo podoben zgornji prag prometa kot podjetja EU, vendar na trgu Unije. Imela bodo tudi enake obveznosti skrbnega pregleda kot zadevna podjetja EU.

V direktivi je navedeno tudi, da je podjetjem, zlasti MSP v vrednostnih verigah, treba zagotoviti dostopno in praktično podporo, da se pripravijo na obveznosti (pa tudi na zahteve, ki se lahko nanje posredno prenesejo). To lahko vključuje praktične smernice in podporna orodja, kot so telefonske linije za pomoč, podatkovne zbirke ali usposabljanja, pa tudi ustanovitev observatorija za pomoč podjetjem pri izvajanju direktive. Klavzula o pregledu se izrecno sklicuje na osebno področje uporabe direktive (torej na zajete poslovne kategorije), ki bi ga bilo treba pregledati glede na praktične izkušnje v zvezi z uporabo zakonodaje. Drugi blažilni ukrepi za zmanjšanje posrednega vpliva na MSP so del obveznosti podjetij, ki spadajo na področje uporabe te direktive.

Kar zadeva stvarno področje uporabe (torej kar je zajeto), je bil ohranjen horizontalni instrument, ki zajema vplive na človekove pravice in okolje. To je odraz močnega soglasja med skupinami deležnikov, da je za reševanje ugotovljenih težav potreben horizontalni okvir.

Odbor je pripomnil, da ocena učinka ni dovolj jasno utemeljila potrebe, da se poleg zahtev glede skrbnega pregleda regulirajo tudi dolžnosti direktorjev. Za obravnavanje tega vprašanja se je Komisija odločila, da bo v oceni učinka odstopila od prednostnega svežnja možnosti in se osredotočila na element dolžnosti direktorjev, tudi zaradi obstoječih mednarodnih

standardov⁷², na skrbni pregled in dolžnost skrbnega ravnanja. To vključuje dolžnosti direktorjev v zvezi z vzpostavitvijo in nadzorom izvajanja postopkov in ukrepov skrbnega pregleda v podjetjih, oblikovanjem kodeksa ravnanja v ta namen ter vključevanjem skrbnega pregleda v poslovno strategijo. Da bi vloga direktorjev v celoti odražala obveznosti skrbnega pregleda v podjetjih, je pojasnjena tudi splošna dolžnost skrbnega ravnanja direktorjev, ki je vključena v pravo gospodarskih družb vseh držav članic, pri čemer je določeno, da bi morali direktorji pri izpolnjevanju svoje dolžnosti, da delujejo v najboljšem interesu podjetja, upoštevati vidike trajnostnosti iz predloga direktive glede poročanja podjetij o trajnostnosti, po potrebi vključno s kratkoročnimi, srednjeročnimi in dolgoročnimi posledicami za človekove pravice, podnebne spremembe in okolje. Daljnosežnejše posebne dolžnosti direktorjev, ki so bile predlagane v oceni učinka, niso ohranjene. To bo zagotovilo, da bo predlog izpolnil svoj cilj, obenem pa ostal sorazmeren.

V zvezi s pripombami odbora ta obrazložiten memorandum in uvodne izjave zakonodajnega predloga vsebujejo celovita pojasnila o sprejetih političnih odločitvah. Ocena učinka, ki je bila predložena odboru, in mnenje odbora sta bila objavljena nespremenjena, priložen delovni dokument služb Komisije pa je bil pripravljen, da se zagotovijo dodatni dokazi in pojasnila, ki sledijo pripombam odbora, tudi v zvezi z dokazi. Dokument obravnava zlasti naslednje:

1. opis težave:
 - obseg in razvoj okoljskih in trajnostnih problemov, ki so neposredno povezani z očitno odsotnostjo ali nezadostno uporabo praks trajnostnega upravljanja podjetij s strani podjetij EU, ki jih je treba obravnavati s to direktivo, ter dodana vrednost direktive v zvezi s celovitim svežnjem ukrepov za spodbujanje trajnostnosti v okviru zelenega dogovora;
 - zakaj se tržna in konkurenčna dinamika ter nadaljnji razvoj strategij podjetij in sistemov podjetij za obvladovanje tveganj štejejo za nezadostne ter vse, kar zadeva predvideno vzročno povezavo med uporabo orodij za trajnostnost podjetij in njihovim praktičnim učinkom pri reševanju težav;
2. učinki prednostne možnosti:
 - vprašanja v zvezi s tretjimi državami, vključitev ugotovitev (i) o pričakovanem razvoju dogodkov v tretjih državah (vključno z upoštevanjem EU in mednarodnih podpornih ukrepov za trgovino in razvoj), (ii) o učinkih na tretje države in dobavitelje v tretjih državah;
 - mehanizem izvrševanja, ki dodatno razširja dodano vrednost dvostebnega sistema izvrševanja, ki temelji na upravnem izvrševanju in civilni odgovornosti;
 - učinki na konkurenco in konkurenčnost.

Primernost in poenostavitev ureditve

Mala in srednja podjetja, vključno z mikropodjetji, niso vključena v področje uporabe, posredni učinki nanje pa se bodo ublažili s podpornimi ukrepi in smernicami na ravni Unije in

⁷² Glej opombo 6.

držav članic ter v odnosih med podjetji z uporabo vzorčnih pogodbenih klavzul ter z zahtevami glede sorazmernosti za večjega poslovnega partnerja.

Temeljne pravice

V skladu s pojasnili v oceni učinka in na podlagi obstoječih dokazov lahko obvezne zahteve glede skrbnega pregleda znatno koristijo varstvu in spodbujanju temeljnih pravic.

4. PRORAČUNSKE POSLEDICE

Ni neposrednega vpliva na proračun Unije.

5. DRUGI ELEMENTI

Nacrti za izvedbo ter ureditev spremljanja, ocenjevanja in poročanja

Komisija bo vzpostavila evropsko mrežo nadzornih organov, ki bo pomagala pri izvajanju te direktive. Mrežo bodo sestavljali predstavniki nadzornih organov, ki jih imenujejo države članice, po potrebi pa se ji bodo pridružile tudi druge agencije Unije z ustreznim strokovnim znanjem na področjih, ki jih zajema ta direktiva, da se zagotovi, da podjetja izpolnjujejo svoje obveznosti skrbnega pregleda, ter da se tako olajšajo in zagotovijo usklajevanje in zbliževanje regulativnih, preiskovalnih, kaznovalnih in nadzornih praks ter izmenjava informacij med temi nadzornimi organi.

Komisija po sedmih letih po koncu obdobja za prenos poročja o izvajanju te direktive, med drugim tudi o njeni učinkovitosti. Poročilu se po potrebi priloži zakonodajni predlog.

Da bi Komisija zagotovila jasnost in podporo podjetjem in državam članicam pri izvajanju direktive, bo po potrebi izdala smernice.

Obrazložiteni dokumenti

Za zagotovitev ustreznega izvajanja te direktive bi bil potreben obrazložiteni dokument, na primer v obliki korelacijske tabele.

Natančnejša pojasnitev posameznih določb predloga

Člen 1 določa predmet urejanja direktive, kar pomeni določitev pravil o obveznostih skrbnega pregleda v podjetjih glede dejanskih in morebitnih negativnih vplivov na človekove pravice in okolje v zvezi z njihovim lastnim poslovanjem, poslovanjem njihovih hčerinskih družb in poslovanjem v vrednostni verigi v okviru vzpostavljenih poslovnih odnosov; določba tudi določa, da ta direktiva določa pravila o odgovornosti za kršitve obveznosti skrbnega pregleda.

Člen 2 določa osebno področje uporabe direktive in merila, na podlagi katerih je država članica pristojna za urejanje zadev, zajetih v tej direktivi.

Člen 3 vsebuje opredelitve pojmov za namene te direktive.

Člen 4 od držav članic zahteva, da zagotovijo, da podjetja izvajajo skrbni pregled na področju človekovih pravic in okolja z izpolnjevanjem posebnih zahtev iz členov 5 do 11 direktive.

Člen 5 od držav članic zahteva, da zagotovijo, da podjetja vključijo skrbni pregled v vse poslovne politike in da imajo vzpostavljeno politiko skrbnega pregleda, ki se vsako leto posodablja. Določba določa, da bi morala ta politika vključevati opis pristopa podjetja k skrbnemu pregledu, kodeks ravnanja, ki ga morajo upoštevati zaposleni v podjetju in hčerinske družbe, ter opis postopkov, vzpostavljenih za izvajanje skrbnega pregleda.

Člen 6 določa obveznost držav članic, da zagotovijo, da podjetja sprejmejo ustrezne ukrepe za prepoznavanje dejanskih ali morebitnih negativnih vplivov na človekove pravice in okolje v

svojem lastnem poslovanju, v hčerinskih družbah in na ravni vzpostavljenih neposrednih ali posrednih poslovnih odnosov v svoji vrednostni verigi.

Člen 7 določa, da morajo države članice zagotoviti, da podjetja sprejmejo ustrezne ukrepe za preprečevanje morebitnih negativnih vplivov, prepoznanih v skladu s členom 6, ali za ustrezno ublažitev teh vplivov, kadar preprečevanje ni mogoče ali pa zahteva postopno izvajanje.

Člen 8 določa obveznost držav članic, da zagotovijo, da podjetja sprejmejo ustrezne ukrepe za odpravo dejanskih negativnih vplivov na človekove pravice in okolje, ki so bili ali bi lahko bili prepoznani v skladu s členom 6. Kadar negativnega vpliva, do katerega je prišlo na ravni vzpostavljenih neposrednih ali posrednih poslovnih odnosov, ni mogoče odpraviti, bi morale države članice zagotoviti, da podjetja čim bolj zmanjšajo obseg vpliva.

Člen 9 določa obveznost držav članic, da zagotovijo, da podjetja omogočijo vložitev pritožb pri podjetju v primeru upravičenih pomislekov glede morebitnih ali dejanskih negativnih vplivov, tudi v vrednostni verigi podjetja. Podjetja morajo to možnost zagotoviti osebam, ki so prizadete ali ki upravičeno domnevajo, da bi jih negativni vpliv lahko prizadel, sindikatom in drugim predstavnikom delavcev, ki zastopajo posameznike, ki delajo v zadevni vrednostni verigi, ter organizacijam civilne družbe, ki delujejo na zadevnem področju.

Člen 10 uvaja obveznost držav članic, da od podjetij zahtevajo, da redno ocenjujejo izvajanje svojih ukrepov skrbnega pregleda ter tako preverijo, ali so negativni vplivi ustrezno prepoznani in ali se izvajajo preprečevalni ali popravljalni ukrepi, ter določijo, v kolikšni meri so bili negativni vplivi preprečeni ali odpravljeni oziroma v kolikšni meri je bil njihov obseg čim bolj zmanjšan.

Člen 11 določa obveznost držav članic, da zagotovijo, da podjetja, za katera ne veljajo zahteve glede poročanja iz Direktive 2013/34/EU, poročajo o zadevah, ki jih zajema ta direktiva, in da na svojem spletnem mestu objavijo letno poročilo.

Člen 12 določa obveznost Komisije, da sprejme smernice o nezavezujočih vzorčnih pogodbenih klavzulah za pomoč podjetjem pri izpolnjevanju zahtev iz člena 7(2), točka (b), in člena 8(3), točka (c).

Člen 13 določa možnost, da Komisija v posvetovanju z Agencijo Evropske unije za temeljne pravice, Evropsko agencijo za okolje ter po potrebi z mednarodnimi organi, ki imajo strokovno znanje s področja skrbnega pregleda, izda smernice za določene sektorje ali določene negativne vplive ter tako zagotovi podporo podjetjem ali organom držav članic glede tega, kako bi morala podjetja izpolnjevati svoje obveznosti skrbnega pregleda.

Člen 14 določa, da morajo države članice in Komisija zagotoviti spremljevalne ukrepe za podjetja, ki spadajo na področje uporabe te direktive, in akterje v globalnih vrednostnih verigah, na katere obveznosti iz direktive posredno vplivajo. Taka podpora lahko sega od upravljanja namenskih spletnih mest, portalov ali platform do finančne podpore MSP in spodbujanja skupnih pobud deležnikov. Ta določba nadalje pojasnjuje, da se lahko podjetja pri izvajanju skrbnega pregleda oprejo na industrijske sheme in večdeležniške pobude ter da lahko Komisija v sodelovanju z državami članicami izda smernice za oceno primernosti takih shem.

Člen 15 določa, da morajo države članice zagotoviti, da določena podjetja sprejmejo načrt za zagotavljanje, da sta poslovni model in strategija podjetja združljiva s prehodom na trajnostno gospodarstvo in omejitev globalnega segrevanja na 1,5 °C v skladu s Pariškim sporazumom.

Člen 16 uvaja zahtevo, da podjetja, ki so ustanovljena v skladu z zakonodajo tretje države in spadajo na področje uporabe te direktive v skladu s členom 2(2), imenujejo pooblaščenega

zastopnika v Uniji z zadostnimi pooblastili, na katerega se lahko pristojni organi držav članic obrnejo v zvezi z vsemi vprašanji glede sprejemanja, upoštevanja in izvrševanja pravnih aktov, izdanih v zvezi s to direktivo.

Člen 17 določa, da morajo države članice imenovati enega ali več nacionalnih nadzornih organov, da zagotovijo, da podjetja izpolnjujejo svoje obveznosti skrbnega pregleda in obveznosti iz člena 15(1) in (2), ter da izvršujejo pooblastila glede izvajanja teh obveznosti v skladu s členom 18.

Člen 18 določa ustrezna pooblastila in vire nadzornih organov, ki jih imenujejo države članice, da lahko ti organi opravljajo svoje naloge nadzora in izvrševanja.

Člen 19 določa, da morajo države članice zagotoviti, da ima vsaka fizična ali pravna oseba, ki na podlagi objektivnih okoliščin utemeljeno domneva, da podjetje ne izpolnjuje ustrezno določb iz te direktive, pravico, da nadzornim organom predloži utemeljene pomisleke, zlasti v državi članici, v kateri ima običajno prebivališče, registrirani sedež ali delovno mesto oziroma v kateri se je zgodila domnevna kršitev.

Člen 20 določa, da države članice določijo pravila o sankcijah, ki se uporabljajo za kršitve nacionalnih določb, sprejetih na podlagi te direktive, in sprejmejo vse potrebne ukrepe za zagotovitev, da se te sankcije izvajajo. Sankcije morajo biti učinkovite, odvračilne in sorazmerne. Države članice zagotovijo, da se objavi odločitev nadzornih organov, ki vsebuje sankcije v zvezi s kršitvijo določb te direktive.

Člen 21 uvaja evropsko mrežo nadzornih organov, ki jo sestavljajo predstavniki nacionalnih nadzornih organov iz člena 16, da bi se olajšali in zagotovili usklajevanje in skladnost regulativnih, preiskovalnih, kaznovalnih in nadzornih praks ter izmenjava informacij med temi nadzornimi organi.

Člen 22 določa, da morajo države članice določiti pravila, ki urejajo civilno odgovornost podjetja pod določenimi pogoji za škodo, nastalo zaradi neizpolnjevanja obveznosti skrbnega pregleda. Uvaja tudi obveznost držav članic, da zagotovijo, da odgovornost iz odstavkov 1 do 3 tega člena ni izključena zgolj zato, ker pravo, ki se uporablja za take zahteve, ni pravo države članice.

Člen 23 določa uporabo Direktive (EU) 2019/1937 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. oktobra 2019 o zaščiti oseb, ki prijavijo kršitve prava Unije, za prijavo vseh kršitev te direktive in zaščito oseb, ki prijavijo take kršitve.

Člen 24 pojasnjuje pogoje za javno podporo podjetjem.

Člen 25 pojasnjuje dolžnost skrbnega ravnanja direktorjev.

Člen 26 določa dolžnost direktorjev podjetij EU, da vzpostavijo in nadzirajo izvajanje postopkov in ukrepov skrbnega pregleda v podjetjih glede trajnostnosti ter da poslovno strategijo prilagodijo skrbnemu pregledu.

Člen 27 spreminja Prilogo k Direktivi (EU) 2019/1937.

Člen 28 določa pravila v zvezi z delegiranimi akti.

Člen 29 vsebuje določbo o pregledu te direktive.

Člen 30 vsebuje določbe o prenosu te direktive.

Člen 31 določa datum začetka veljavnosti te direktive.

Člen 32 določa naslovnike te direktive.

Seznami v Prilogi določajo negativne vplive na okolje in negativne vplive na človekove pravice, ki so relevantni za to direktivo, da se zajamejo kršitve pravic in prepovedi, vključno z mednarodnimi sporazumi o človekovih pravicah (del I, oddelek 1) in konvencijami o človekovih pravicah in temeljnih svoboščinah (del I, oddelek 2), ter kršitve mednarodno priznanih ciljev in prepovedi, vključenih v okoljske konvencije (del II).

Predlog

DIREKTIVA EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA

o skrbnem pregledu v podjetjih glede trajnostnosti in spremembi Direktive (EU) 2019/1937

(Besedilo velja za EGP)

EVROPSKI PARLAMENT IN SVET EVROPSKE UNIJE STA –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije in zlasti člena 50(1) in (2)(g) ter člena 114 Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Evropske komisije,

po posredovanju osnutka zakonodajnega akta nacionalnim parlamentom,

ob upoštevanju mnenja Evropskega ekonomsko-socialnega odbora⁷³,

v skladu z rednim zakonodajnim postopkom,

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Unija temelji na spoštovanju človekovega dostojanstva, svobode, demokracije, enakosti, pravne države in spoštovanju človekovih pravic, kot je določeno v Listini EU o temeljnih pravicah. Te temeljne vrednote, ki so bile podlaga za nastanek Unije, pa tudi univerzalnost in nedeljivost človekovih pravic ter spoštovanje načel Ustanovne listine Združenih narodov in mednarodnega prava bi morali voditi delovanje Unije na mednarodni ravni. To delovanje vključuje spodbujanje trajnostnega gospodarskega, socialnega in okoljskega razvoja držav v razvoju.
- (2) Visoka raven varovanja okolja in izboljšanje njegove kakovosti ter spodbujanje temeljnih evropskih vrednot so med prednostnimi nalogami Unije, kot je določeno v sporočilu Komisije o evropskem zelenem dogovoru⁷⁴. Ti cilji zahtevajo sodelovanje ne le javnih organov, temveč tudi zasebnih akterjev, zlasti podjetij.

⁷³ UL C , , str. .

⁷⁴ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Evropskemu svetu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij: Evropski zeleni dogovor (COM(2019) 640 final).

- (3) Komisija se je v svojem sporočilu o močni socialni Evropi za pravičen prehod⁷⁵ zavezala, da bo izboljšala evropsko socialno tržno gospodarstvo, da bi dosegla pravičen prehod na trajnostnost. Ta direktiva bo prispevala tudi k evropskemu stebru socialnih pravic, ki spodbuja pravice, ki zagotavljajo poštene delovne pogoje. Je del politik in strategij EU v zvezi s spodbujanjem dostojnega dela po vsem svetu, tudi v globalnih vrednostnih verigah, kot je navedeno v sporočilu Komisije o dostojnem delu po vsem svetu⁷⁶.
- (4) Ravnanje podjetij v vseh sektorjih gospodarstva je ključnega pomena za uspeh ciljev Unije glede trajnostnosti, saj se podjetja Unije, zlasti velika, zanašajo na globalne vrednostne verige. Prav tako je v interesu podjetij, da varujejo človekove pravice in okolje, zlasti glede na vse večjo zaskrbljenost potrošnikov in vlagateljev v zvezi s temi vprašanji. Na ravni Unije⁷⁷ in nacionalni ravni⁷⁸ že obstaja več pobud za spodbujanje podjetij, ki podpirajo preobrazbo, usmerjeno v vrednost.
- (5) V obstoječih mednarodnih standardih o odgovornem ravnanju podjetij je določeno, da bi morala podjetja varovati človekove pravice, in opisano, kako bi morala obravnavati varstvo okolja v svojem poslovanju in vrednostnih verigah. Vodilna načela ZN o podjetništvu in človekovih pravicah⁷⁹ priznavajo odgovornost podjetij za izvajanje skrbnega pregleda človekovih pravic, tako da prepoznavajo, preprečujejo in ublažijo negativne vplive svojega poslovanja na človekove pravice ter prevzamejo odgovornost za obravnavanje teh vplivov. V teh vodilnih načelih je navedeno, da bi se morala podjetja izogibati kršitvam človekovih pravic ter da bi morala obravnavati negativne vplive na človekove pravice, ki so jih povzročila, so k njim prispevala ali so z njimi povezana v okviru lastnega poslovanja, hčerinskih družb ter neposrednih in posrednih poslovnih odnosov.
- (6) Koncept skrbnega pregleda človekovih pravic je bil opredeljen in nadalje razvit v smernicah OECD za večnacionalna podjetja⁸⁰, ki so uporabo skrbnega pregleda razširile na teme okolja in upravljanja. Smernice OECD o odgovornem ravnanju podjetij in

⁷⁵ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij: Močna socialna Evropa za pravičen prehod (COM(2020) 14 final).

⁷⁶ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu in Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru o dostojnem delu po vsem svetu za svetovni pravični prehod in trajnostno okrevanje (COM(2022) 66 final).

⁷⁷ „Enterprise Models and the EU agenda“ (Modeli podjetij in agenda EU), *CEPS Policy Insights*, št. PI2021-02, januar 2021.

⁷⁸ Npr. <https://www.economie.gouv.fr/entreprises/societe-mission>.

⁷⁹ Vodilna načela Združenih narodov o podjetništvu in človekovih pravicah: Izvajanje okvira Združenih narodov za „varovanje, spoštovanje in pomoč“, 2011, na voljo na: https://www.ohchr.org/documents/publications/guidingprinciplesbusinesshr_en.pdf.

⁸⁰ Smernice OECD za večnacionalna podjetja, posodobljena izdaja iz leta 2011, na voljo na: <http://mneguidelines.oecd.org/guidelines/>.

sektorske smernice⁸¹ so mednarodno priznani okviri, ki določajo praktične ukrepe za skrbni pregled, ki podjetjem pomagajo prepoznati, preprečiti in ublažiti dejanske in morebitne vplive v njihovem poslovanju, vrednostnih verigah in drugih poslovnih odnosih ter prevzeti odgovornost za obravnavanje teh vplivov. Koncept skrbnega pregleda je vključen tudi v priporočila tristranske deklaracije o načelih večnacionalnih podjetij in socialne politike, ki jih je podala Mednarodna organizacija dela (MOD)⁸².

- (7) Cilji Združenih narodov za trajnostni razvoj⁸³, ki so jih leta 2015 sprejele vse države članice Združenih narodov, vključujejo cilje za spodbujanje vzdržne, vključujoče in trajnostne gospodarske rasti. Unija si je zadala cilj uresničiti cilje ZN za trajnostni razvoj. Zasebni sektor prispeva k tem ciljem.
- (8) Mednarodni sporazumi na podlagi Okvirne konvencije Združenih narodov o spremembi podnebja, katerih pogodbenice so Unija in države članice, kot sta Pariški sporazum⁸⁴ in nedavni Glasgowski podnebni pakt⁸⁵, določajo natančne načine za obravnavanje podnebnih sprememb in omejitev globalnega segrevanja na 1,5 °C. Poleg specifičnih ukrepov, ki se pričakujejo od vseh podpisnic, je vloga zasebnega sektorja, zlasti v zvezi z naložbenimi strategijami, ključna za doseganje teh ciljev.
- (9) V evropskih podnebnih pravilih⁸⁶ se je Unija tudi pravno zavezala, da bo do leta 2050 dosegla podnebno nevtralnost in da bo do leta 2030 zmanjšala emisije za vsaj 55 %. Obe zavezi zahtevata spremembo načina proizvodnje in naročanja podjetij. V načrtu Komisije za uresničitev podnebnih ciljev do leta 2030⁸⁷ so določene različne stopnje zmanjšanja emisij, ki jih morajo doseči različni gospodarski sektorji, čeprav morajo v vseh scenarijih vsi sektorji doseči znatna zmanjšanja, če želi Unija doseči svoje podnebne cilje. V načrtu je poudarjeno tudi, da bodo zaradi sprememb pravil in praks upravljanja podjetij, vključno s trajnostnim financiranjem, lastniki in menedžerji podjetij pri svojih ukrepih in strategijah dajali prednost trajnostnim ciljem. V sporočilu o evropskem zelenem

⁸¹ Smernice OECD o odgovornem ravnanju podjetij, 2018, in sektorske smernice, na voljo na: <https://www.oecd.org/investment/due-diligence-guidance-for-responsible-business-conduct.htm>.

⁸² Tristranska deklaracija o načelih večnacionalnih podjetij in socialne politike Mednarodne organizacije dela, peta izdaja, 2017, na voljo na: https://www.ilo.org/empent/Publications/WCMS_094386/lang-en/index.htm.

⁸³ https://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/70/1&Lang=E

⁸⁴ https://unfccc.int/files/essential_background/convention/application/pdf/english_paris_agreement.pdf

⁸⁵ Glasgowski podnebni pakt, sprejet 13. novembra 2021 na konferenci COP26 v Glasgowu, https://unfccc.int/sites/default/files/resource/cma2021_L16_adv.pdf, https://unfccc.int/sites/default/files/resource/cma2021_L16_adv.pdf.

⁸⁶ Uredba (EU) 2021/1119 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. junija 2021 o vzpostavitvi okvira za doseganje podnebne nevtralnosti in spremembi uredb (ES) št. 401/2009 in (EU) 2018/1999 (evropska podnebna pravila), PE/27/2021/REV/1 (UL L 243, 9.7.2021, str. 1).

⁸⁷ SWD(2020) 176 final.

dogovoru⁸⁸ iz leta 2019 je določeno, da bi morali vsi ukrepi in politike Unije skupaj pomagati Uniji pri doseganju uspešnega in pravičnega prehoda v trajnostno prihodnost. Sporočilo določa tudi, da bi bilo treba trajnostnost dodatno vključiti v okvir upravljanja podjetij.

- (10) V skladu s sporočilom Komisije o oblikovanju Evrope, odporne proti podnebnim spremembam⁸⁹, v katerem je predstavljena strategija Unije za prilagajanje podnebnim spremembam, bi morale nove naložbe in odločitve politike temeljiti na podnebjju in biti primerne za prihodnost, tudi za večja podjetja, ki upravljajo vrednostne verige. Ta direktiva bi morala biti skladna z navedeno strategijo. Podobno bi bilo treba zagotoviti skladnost z Direktivo Komisije [...] o spremembi Direktive 2013/36/EU v zvezi z nadzorniškimi pooblastili, sankcijami, podružnicami iz tretjih držav in okoljskimi, socialnimi in upravljavskimi tveganji (direktiva o kapitalskih zahtevah)⁹⁰, ki določa jasne zahteve glede pravil upravljanja bank, vključno s poznavanjem okoljskih, socialnih in upravljavskih tveganj na ravni upravnega odbora.
- (11) Akcijski načrt za krožno gospodarstvo⁹¹, strategija za biotsko raznovrstnost⁹², strategija „od vil do vilic“⁹³, strategija na področju kemikalij⁹⁴, posodobitev nove industrijske strategije iz leta 2020: močnejši enotni trg za okrevanje Evrope⁹⁵, industrija 5.0⁹⁶, akcijski

⁸⁸ COM(2019) 640 final.

⁸⁹ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij: Oblikovanje Evrope, odporne proti podnebnim spremembam – nova strategija EU za prilagajanje podnebnim spremembam (COM(2021) 82 final), na voljo na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=COM%3A2021%3A82%3AFIN>.

⁹⁰ UL C [...], [...], str. [...].

⁹¹ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij: Novi akcijski načrt za krožno gospodarstvo – Za čistejšo in konkurenčnejšo Evropo (COM(2020) 98 final).

⁹² Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij: Strategija EU za biotsko raznovrstnost do leta 2030 – Vračanje narave v naša življenja (COM(2020) 380 final).

⁹³ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij: Strategija „od vil do vilic“ za pravičen, zdrav in okolju prijazen prehranski sistem (COM(2020) 381 final).

⁹⁴ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij: Strategija na področju kemikalij za trajnostnost – Okolju brez strupov naproti (COM(2020) 667 final).

⁹⁵ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij: Posodobitev nove industrijske strategije iz leta 2020: močnejši enotni trg za okrevanje Evrope (COM(2021) 350 final).

⁹⁶ Industrija 5.0, https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/research-area/industrial-research-and-innovation/industry-50_en.

načrt za evropski steber socialnih pravic⁹⁷ in pregled trgovinske politike za leto 2021⁹⁸ med drugim navajajo pobudo za trajnostno upravljanje podjetij.

- (12) Ta direktiva je skladna z akcijskim načrtom EU za človekove pravice in demokracijo za obdobje 2020–2024⁹⁹. Akcijski načrt kot prednostno nalogo opredeljuje okrepitev sodelovanja Unije za dejavno spodbujanje globalnega izvajanja vodilnih načel ZN o podjetništvu in človekovih pravicah ter drugih ustreznih mednarodnih smernic, kot so smernice OECD za večnacionalna podjetja, vključno s spodbujanjem ustreznih standardov skrbnega pregleda.
- (13) Evropski parlament v svoji resoluciji z dne 10. marca 2021 poziva Komisijo, naj predlaga pravila Unije o celoviti obveznosti primerne skrbnosti podjetij¹⁰⁰. Svet je v sklepih o človekovih pravicah in dostojnem delu v svetovnih dobavnih verigah z dne 1. decembra 2020 pozval Komisijo, naj predloži predlog za pravni okvir Unije o trajnostnem upravljanju podjetij, vključno z medsektorskimi obveznostmi glede skrbnega pregleda v podjetjih vzdolž svetovnih dobavnih verig¹⁰¹. Evropski parlament v samoiniciativnem poročilu o trajnostnem upravljanju podjetij, sprejetem 2. decembra 2020, poziva tudi k pojasnitvi dolžnosti direktorjev. Evropski parlament, Svet Evropske unije in Komisija so se v skupni izjavi o zakonodajnih prednostnih nalogah EU za leto 2022¹⁰² zavezali, da bodo ustvarili gospodarstvo za ljudi in izboljšali regulativni okvir za trajnostno upravljanje podjetij.
- (14) Cilj te direktive je zagotoviti, da podjetja, dejavna na notranjem trgu, prispevajo k trajnostnemu razvoju ter trajnostnemu prehodu gospodarstev in družb, in sicer s prepoznavanjem, preprečevanjem, ublažitvijo, odpravo in čim večjim zmanjšanjem morebitnih ali dejanskih negativnih vplivov na človekove pravice in okolje, ki so povezani z lastnim poslovanjem podjetij, njihovimi hčerinskimi družbami in vrednostnimi verigami.

⁹⁷ <https://op.europa.eu/webpub/empl/european-pillar-of-social-rights/sl/index.html>

⁹⁸ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij: Pregled trgovinske politike – odprta, trajnostna in odločna trgovinska politika (COM(2021) 66 final).

⁹⁹ Skupno sporočilo Evropskemu parlamentu in Svetu: Akcijski načrt EU za človekove pravice in demokracijo za obdobje 2020–2024 (JOIN(2020) 5 final).

¹⁰⁰ Resolucija Evropskega parlamenta z dne 10. marca 2021 s priporočili Komisiji o primerni skrbnosti in odgovornosti podjetij (2020/2129(INL)), P9_TA(2021)0073, na voljo na: [https://oeil.secure.europarl.europa.eu/oeil/popups/ficheprocedure.do?lang=en&reference=2020/2129\(INL\)](https://oeil.secure.europarl.europa.eu/oeil/popups/ficheprocedure.do?lang=en&reference=2020/2129(INL)).

¹⁰¹ Sklepi Sveta o človekovih pravicah in dostojnem delu v svetovnih dobavnih verigah, 1. december 2020 (13512/20).

¹⁰² Skupna izjava Evropskega parlamenta, Sveta Evropske unije in Evropske komisije o zakonodajnih prednostnih nalogah EU za leto 2022, na voljo na: https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/joint_declaration_2022.pdf.

- (15) Podjetja bi morala sprejeti ustrezne ukrepe za vzpostavitev in izvajanje ukrepov skrbnega pregleda v zvezi s svojim lastnim poslovanjem, hčerinskimi družbami ter vzpostavljenimi neposrednimi in posrednimi poslovnimi odnosi v celotnih vrednostnih verigah v skladu z določbami te direktive. Ta direktiva ne bi smela od podjetij zahtevati, da v vseh okoliščinah zagotovijo, da se negativni vplivi nikoli ne bodo pojavili ali da bodo ustavljeni. Podjetja na primer morda ne bodo mogla doseči takih rezultatov pri poslovnih odnosih, pri katerih je negativni vpliv posledica državne intervencije. Zato bi morale biti glavne obveznosti v tej direktivi „obveznosti prizadevanja“. Podjetje bi moralo sprejeti ustrezne ukrepe, za katere se lahko razumno pričakuje, da bodo v okoliščinah posameznega primera preprečili ali čim bolj zmanjšali negativni vpliv. Upoštevati bi bilo treba posebnosti vrednostne verige podjetja, sektorja ali geografskega območja, na katerem delujejo njegovi partnerji v vrednostni verigi, moč podjetja za vplivanje na neposredne in posredne poslovne odnose ter vprašanje, ali bi lahko podjetje povečalo svojo moč za vplivanje.
- (16) Postopek skrbnega pregleda iz te direktive bi moral zajemati šest korakov, opredeljenih v smernicah OECD o skrbnem pregledu za odgovorno ravnanje podjetij, ki vključujejo ukrepe skrbnega pregleda, da podjetja prepoznajo in obravnavajo negativne vplive na človekove pravice in okolje. Gre za naslednje korake: (1) vključitev skrbnega pregleda v politike in sisteme upravljanja, (2) prepoznavanje in ocenjevanje negativnih vplivov na človekove pravice in okolje, (3) preprečevanje, odprava ali čim večje zmanjšanje dejanskih in morebitnih negativnih vplivov na človekove pravice in okolje, (4) ocenjevanje učinkovitosti ukrepov, (5) komuniciranje, (6) zagotavljanje poprave.
- (17) Do negativnih vplivov na človekove pravice in okolje prihaja pri lastnem poslovanju podjetij, njihovih hčerinskih družbah, izdelkih in vrednostnih verigah, zlasti na ravni pridobivanja surovin, proizvodnje ali odstranjevanja izdelkov ali odpadkov. Da bi imel skrbni pregled pomemben učinek, bi moral zajemati negativne vplive na človekove pravice in okolje, ki nastanejo v celotnem življenjskem ciklu proizvodnje, uporabe in odstranjevanja izdelkov ali opravljanja storitev na ravni lastnega poslovanja, hčerinskih družb in v vrednostnih verigah.
- (18) Vrednostna veriga bi morala zajemati dejavnosti v zvezi s proizvodnjo blaga ali opravljanjem storitev s strani podjetja, vključno z razvojem izdelka ali storitve ter uporabo in odstranitvijo izdelka, ter s tem povezane dejavnosti v okviru vzpostavljenih poslovnih odnosov podjetja. Zajemati bi morala vzpostavljene neposredne in posredne poslovne odnose, ki so višje v verigi in pri katerih gre za oblikovanje, pridobivanje, proizvodnjo, prevoz, skladiščenje in dobavljanje surovin, izdelkov in delov izdelkov ali zagotavljanje storitev podjetju, ki so potrebni za izvajanje dejavnosti podjetja, pa tudi odnose, ki so nižje v verigi, vključno z vzpostavljenimi neposrednimi in posrednimi poslovnimi odnosi, pri katerih gre za uporabo ali sprejemanje izdelkov, delov izdelkov ali storitev od podjetja do konca življenjske dobe izdelka, med drugim vključno z distribucijo izdelka trgovcem na drobno, prevozom in skladiščenjem izdelka, njegovim razstavljanjem, recikliranjem, kompostiranjem ali odlaganjem na odlagališčih.
- (19) Kar zadeva regulirane finančne podjeme, ki zagotavljajo posojila, kredite ali druge finančne storitve, bi morala biti „vrednostna veriga“ v zvezi z zagotavljanjem takih storitev omejena na dejavnosti strank, ki prejemajo take storitve, ter njihove hčerinske

družbe, katerih dejavnosti so povezane z zadevno pogodbo. Stranke, ki so gospodinjstva in fizične osebe, ki ne delujejo v poklicni ali poslovni funkciji, ter mala in srednja podjetja se ne bi smeli šteti za del vrednostne verige. Zajete ne bi smele biti dejavnosti podjetij ali drugih pravnih subjektov, ki so vključeni v vrednostno verigo navedene stranke.

- (20) Da bi podjetjem omogočili ustrezno prepoznavanje negativnih vplivov v njihovi vrednostni verigi in izvajanje ustreznega pritiska, bi morale biti obveznosti skrbnega pregleda v tej direktivi omejene na vzpostavljene poslovne odnose. Za namene te direktive bi morali vzpostavljeni poslovni odnosi pomeniti take neposredne in posredne poslovne odnose, ki so glede na svojo intenzivnost in trajanje trajni ali pa se pričakuje, da bodo trajni, in ki ne predstavljajo zanemarljivega ali pomožnega dela vrednostne verige. Narava poslovnih odnosov kot „vzpostavljenih“ bi se morala redno ponovno ocenjevati, in sicer vsaj vsakih 12 mesecev. Če neposredni poslovni odnos podjetja velja za vzpostavljenega, bi se morali tudi vsi povezani posredni poslovni odnosi v zvezi s tem podjetjem šteti za vzpostavljene.
- (21) V skladu s to direktivo bi morala obveznosti skrbnega pregleda izpolnjevati podjetja EU, ki imajo v povprečju več kot 500 zaposlenih in katerih svetovni čisti prihodek presega 150 milijonov EUR v poslovnem letu, ki je leto pred zadnjim poslovnim letom. Za podjetja, ki ne izpolnjujejo teh meril, vendar so imela v povprečju več kot 250 zaposlenih in več kot 40 milijonov EUR svetovnega čistega prihodka v poslovnem letu, ki je leto pred zadnjim poslovnim letom, in ki so dejavna v enem ali več sektorjih z velikim vplivom, bi se moral skrbni pregled začeti uporabljati dve leti po koncu obdobja za prenos te direktive, da se zagotovi daljše prilagoditveno obdobje. Da se zagotovi, da je breme sorazmerno, bi bilo treba od podjetij, ki so dejavna v takih sektorjih z velikim vplivom, zahtevati, da izpolnjujejo obveznosti bolj ciljno usmerjenega skrbnega pregleda, osredotočenega na resne negativne vplive. Delavci, zaposleni pri agencijah za zagotavljanje začasnega dela, vključno s tistimi, ki so napoteni v skladu s členom 1(3), točka (c), Direktive 96/71/ES, kakor je bila spremenjena z Direktivo (EU) 2018/957 Evropskega parlamenta in Sveta¹⁰³, bi morali biti vključeni v izračun števila zaposlenih v podjetju uporabniku. Delavci, napoteni v skladu s členom 1(3), točki (a) in (b), Direktive 96/71/ES, kakor je bila spremenjena z Direktivo (EU) 2018/957, bi morali biti vključeni le v izračun števila zaposlenih v podjetju, ki delavce napoti.
- (22) Da bi se upoštevala prednostna področja mednarodnega ukrepanja, namenjenega obravnavanju vprašanj glede človekovih pravic in okolja, bi morala izbira sektorjev z velikim vplivom za namene te direktive temeljiti na obstoječih sektorskih smernicah OECD o skrbnem pregledu. Za namene te direktive bi morali za sektorje z velikim

¹⁰³ Direktiva (EU) 2018/957 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 28. junija 2018 o spremembi Direktive 96/71/ES o napotitvi delavcev na delo v okviru opravljanja storitev (UL L 173, 9.7.2018, str. 16).

vplivom veljati naslednji sektorji: proizvodnja tekstila, usnja in sorodnih izdelkov (vključno z obutvijo) ter trgovina na debelo s tekstilom, oblačili in obutvijo; kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo (vključno z akvakulturo), proizvodnja živil in trgovina na debelo s kmetijskimi surovinami, živimi živalmi, lesom, hrano in pijačo; pridobivanje mineralnih virov, ne glede na to, od kod se pridobivajo (vključno s surovo nafto, zemeljskim plinom, premogom, lignitom, kovinami in kovinskimi rudami ter vsemi drugimi nekovinskimi minerali in proizvodi iz kamnolomov), proizvodnja osnovnih kovinskih izdelkov, drugih nekovinskih mineralnih izdelkov in kovinskih izdelkov (razen strojev in opreme) ter trgovina na debelo z mineralnimi viri, osnovnimi in vmesnimi mineralnimi izdelki (vključno s kovinami in kovinskimi rudami, gradbenimi materiali, gorivi, kemikalijami in drugimi vmesnimi izdelki). Finančni sektor zaradi svojih posebnosti, zlasti v zvezi z vrednostno verigo in ponujenimi storitvami, ne bi smel biti del sektorjev z velikim vplivom, ki jih zajema ta direktiva, čeprav zanj veljajo sektorske smernice OECD. Obenem bi bilo treba v tem sektorju zagotoviti širšo pokritost dejanskih in morebitnih negativnih vplivov, in sicer z vključitvijo tudi zelo velikih podjetij, ki so regulirani finančni podjemi, v področje uporabe, tudi če nimajo pravne oblike z omejeno odgovornostjo.

- (23) Da bi se v celoti dosegli cilji te direktive glede negativnih vplivov na človekove pravice in okolje v zvezi s poslovanjem podjetij, njihovimi hčerinskimi družbami in vrednostnimi verigami, bi morala biti zajeta tudi podjetja iz tretjih držav, ki v znatnem obsegu poslujejo v EU. Natančneje, Direktiva bi se morala uporabljati za podjetja iz tretjih držav, ki so v poslovnem letu, ki je leto pred zadnjim poslovnim letom, v Uniji ustvarila čisti prihodek v višini vsaj 150 milijonov EUR ali ki so v poslovnem letu, ki je leto pred zadnjim poslovnim letom, ustvarila čisti prihodek v višini več kot 40 milijonov EUR, vendar manj kot 150 milijonov EUR v enem ali več sektorjih z velikim vplivom, začela pa bi se uporabljati dve leti po koncu obdobja za prenos te direktive.
- (24) Za opredelitev področja uporabe v zvezi s podjetji zunaj EU bi bilo treba izbrati opisano merilo prometa, saj ustvarja teritorialno povezavo med podjetji iz tretjih držav in ozemljem Unije. Promet je merilo za učinke, ki bi jih dejavnosti teh podjetij lahko imele na notranji trg. V skladu z mednarodnim pravom taki učinki upravičujejo uporabo prava Unije za podjetja iz tretjih držav. Za zagotavljanje, da se ugotovi relevantni promet zadevnih podjetij, bi bilo treba uporabiti metode za izračun čistega prihodka za podjetja zunaj EU, kot je določeno v Direktivi (EU) 2013/34, kakor je bila spremenjena z Direktivo (EU) 2021/2101. Za zagotavljanje učinkovitega izvrševanja te direktive pa se pri določanju, katera podjetja iz tretjih držav spadajo na področje uporabe te direktive, ne bi smel uporabljati prag števila zaposlenih, saj pojem „zaposleni“, ki se uporablja v tej direktivi, temelji na pravu Unije in ga ne bi bilo mogoče zlahka prenesti zunaj Unije. Ker ni jasne in dosledne metodologije za določanje zaposlenih v podjetjih iz tretjih držav, tudi v računovodskih okvirih, bi tak prag števila zaposlenih ustvaril pravno negotovost, nadzorni organi pa bi ga težko uporabljali. Opredelitev prometa bi morala temeljiti na Direktivi 2013/34/EU, ki je že določila metode za izračun čistega prihodka za podjetja zunaj Unije, saj sta opredelitvi prometa in prihodkov podobni tudi v mednarodnih računovodskih okvirih. Da se zagotovi, da nadzorni organ ve, katera podjetja iz tretjih držav ustvarijo v Uniji promet, ki se zahteva za to, da spadajo na področje uporabe te direktive, bi morala ta direktiva zahtevati, da sta nadzorni organ države članice, v kateri

ima pooblaščen zastopnik podjetja iz tretje države stalno prebivališče ali sedež, in – če ne gre za isti organ – nadzorni organ države članice, v kateri je podjetje v poslovnem letu, ki je leto pred zadnjim poslovnim letom, ustvarilo večino svojega čistega prihodka v Uniji, obveščena o tem, da gre pri podjetju za podjetje, ki spada na področje uporabe te direktive.

- (25) Za pomemben prispevek k trajnostnemu prehodu bi bilo treba pri izvajanju skrbnega pregleda v okviru te direktive upoštevati negativni vpliv na človekove pravice glede zaščitene osebe, ki je posledica kršitve ene od pravic in prepovedi iz mednarodnih konvencij, navedenih v Prilogi k tej direktivi. Za zagotavljanje celovite pokritosti človekovih pravic bi morala biti tudi kršitev prepovedi ali pravic, ki ni izrecno navedena v navedeni prilogi in ki neposredno posega v pravni interes, zaščiteno z navedenimi konvencijami, del negativnega vpliva na človekove pravice, ki ga zajema ta direktiva, pod pogojem, da bi lahko zadevno podjetje razumno ugotovilo nevarnost takega posega in določilo vse ustrezne ukrepe, ki bi jih bilo treba sprejeti za izpolnitev obveznosti skrbnega pregleda v okviru te direktive, ob upoštevanju vseh ustreznih okoliščin svojega poslovanja, kot sta sektor in operativni okvir. Skrbni pregled bi moral zajemati tudi negativne vplive na okolje, ki so posledica kršitve ene od prepovedi in obveznosti iz mednarodnih okoljskih konvencij, navedenih v Prilogi k tej direktivi.
- (26) Podjetja imajo na voljo smernice, ki ponazarjajo, kako lahko njihove dejavnosti vplivajo na človekove pravice in katero ravnanje podjetij je prepovedano v skladu z mednarodno priznanimi človekovimi pravicami. Take smernice so na primer vključene v okvir za poročanje o vodilnih načelih Združenih narodov¹⁰⁴ in razlagalni vodnik za vodilna načela Združenih narodov¹⁰⁵. Komisija bi morala imeti možnost, da na podlagi ustreznih mednarodnih smernic in standardov izda dodatne smernice, ki bodo podjetjem služile kot praktično orodje.
- (27) Za izvajanje ustreznega skrbnega pregleda glede človekovih pravic in okolja v zvezi s svojim poslovanjem, hčerinskimi družbami in vrednostnimi verigami bi morala podjetja, ki jih zajema ta direktiva, skrbni pregled vključiti v poslovne politike, prepoznavati, preprečevati, ublažiti in odpraviti morebitne in dejanske negativne vplive na človekove pravice in okolje ter čim bolj zmanjšati njihov obseg, vzpostaviti in ohranjati pritožbeni postopek, spremljati učinkovitost sprejetih ukrepov v skladu z zahtevami iz te direktive ter javno komunicirati o svojem izvajanju skrbnega pregleda. Za zagotovitev jasnosti za podjetja bi bilo treba v tej direktivi jasno razlikovati zlasti med ukrepi za preprečevanje in ublažitev morebitnih negativnih vplivov ter ukrepi za odpravo, ali kadar to ni mogoče, čim večje zmanjšanje dejanskih negativnih vplivov.

¹⁰⁴

¹⁰⁵

https://www.ungpreporting.org/wp-content/uploads/UNGPRreportingFramework_withguidance2017.pdf
<https://www.ohchr.org/Documents/Issues/Business/RtRInterpretativeGuide.pdf>
<https://www.ohchr.org/Documents/Issues/Business/RtRInterpretativeGuide.pdf>

- (28) Za zagotovitev, da je skrbni pregled del poslovnih politik podjetij in da je v skladu z ustreznim mednarodnim okvirom, bi morala podjetja skrbni pregled vključiti v vse svoje poslovne politike in imeti vzpostavljeno politiko skrbnega pregleda. Politika skrbnega pregleda bi morala vsebovati opis pristopa podjetja, tudi dolgoročnega, k skrbnemu pregledu, kodeks ravnanja, v katerem so opisana pravila in načela, ki jih morajo upoštevati zaposleni v podjetju in hčerinske družbe, ter opis postopkov, vzpostavljenih za izvajanje skrbnega pregleda, vključno z ukrepi za preverjanje skladnosti s kodeksom ravnanja in za razširitev njegove uporabe na vzpostavljene poslovne odnose. Kodeks ravnanja bi moral veljati za vse ustrezne funkcije in poslovanje podjetja, vključno z odločitvami o javnem naročanju in nabavi. Poleg tega bi morala podjetja svojo politiko skrbnega pregleda vsako leto posodobiti.
- (29) Za izpolnjevanje obveznosti skrbnega pregleda morajo podjetja sprejeti ustrezne ukrepe v zvezi s prepoznavanjem, preprečevanjem in odpravo negativnih vplivov. „Ustrezni ukrep“ bi moral pomeniti ukrep, s katerim se lahko dosežejo cilji skrbnega pregleda in ki je sorazmeren s stopnjo resnosti in verjetnostjo negativnega vpliva ter je podjetju na voljo pod razumnimi pogoji, ob upoštevanju okoliščin posameznega primera, vključno z značilnostmi gospodarskega sektorja in določenega poslovnega odnosa ter vplivom podjetja na poslovni odnos, in potrebe po določitvi prednostnih ukrepov. V zvezi s tem bi moral vpliv podjetja na poslovni odnos v skladu z mednarodnimi okviri vključevati sposobnost podjetja, da prepriča poslovni odnos, da sprejme ukrepe za odpravo ali preprečevanje negativnih vplivov (na primer z nadzorom nad lastništvom ali z dejanskim nadzorom, tržno močjo, zahtevami za predkvalifikacijo, povezovanjem poslovnih spodbud z uspešnostjo na področjih človekovih pravic in okolja itd.), na eni strani ter stopnjo vpliva ali pritiska, ki bi ga podjetje lahko razumno izvajalo, na primer s sodelovanjem z zadevnim poslovnim partnerjem ali z drugim podjetjem, ki je v neposrednem poslovnem odnosu s poslovnim partnerjem, povezanim z negativnim vplivom, na drugi strani.
- (30) V skladu z obveznostmi skrbnega pregleda iz te direktive bi morale podjetje prepoznavati dejanske ali morebitne negativne vplive na človekove pravice in okolje. Za zagotavljanje celovitega prepoznavanja negativnih vplivov bi morale tako prepoznavanje temeljiti na kvantitativnih in kvalitativnih informacijah. V zvezi z negativnimi vplivi na okolje bi morale podjetje na primer pridobiti informacije o izhodiščnem stanju na lokacijah ali v objektih z večjim tveganjem v vrednostnih verigah. Prepoznavanje negativnih vplivov bi morale vključevati dinamično in redno ocenjevanje stanja človekovih pravic in okoljskih razmer: pred začetkom nove dejavnosti ali odnosa, pred pomembnimi odločitvami ali spremembami glede poslovanja, kot odziv na spremembe v operativnem okolju ali njihovo predvidevanje; ter redno ocenjevanje, vsaj vsakih 12 mesecev, ves čas trajanja dejavnosti ali odnosa. Regulirani finančni podjemi, ki zagotavljajo posojila, kredite ali druge finančne storitve, bi morali prepoznavati negativne vplive samo ob sklenitvi pogodbe. Pri prepoznavanju negativnih vplivov bi morala podjetja prepoznati in oceniti tudi vpliv poslovnega modela in strategij poslovnega odnosa, vključno s praksami trgovanja, javnega naročanja in oblikovanja cen. Kadar podjetje ne more istočasno preprečiti, odpraviti ali čim bolj zmanjšati vseh svojih negativnih vplivov, bi morale biti sposobno prednostno razvrstiti svoje ukrepe, pod pogojem, da sprejme ukrepe, ki so mu ob upoštevanju posebnih okoliščin pod razumnimi pogoji na voljo.

- (31) Da bi se izognili nepotrebnemu bremenu za manjša podjetja, dejavna v sektorjih z velikim vplivom, ki jih zajema ta direktiva, bi morala ta podjetja prepoznavati samo tiste dejanske ali morebitne resne negativne vplive, ki so relevantni za zadevni sektor.
- (32) V skladu z mednarodnimi standardi bi bilo treba pri preprečevanju in ublažitvi ter odpravi in čim večjem zmanjšanju negativnih vplivov upoštevati interese prizadetih. Da bi omogočili neprekinjeno sodelovanje s poslovnim partnerjem v vrednostni verigi namesto prekinitev poslovnih odnosov (izključitve) in po možnosti poslabšanja negativnih vplivov, bi morala ta direktiva zagotoviti, da se izključitev uporablja kot skrajni ukrep v skladu s politiko Unije za ničelno toleranco do dela otrok. Prekinitev poslovnega odnosa, v katerem je bilo ugotovljeno delo otrok, bi lahko otroke izpostavila še resnejšim negativnim vplivom na človekove pravice. Zato bi bilo treba to upoštevati pri odločanju o ustreznih ukrepih.
- (33) Če podjetje prepozna morebitne negativne vplive na človekove pravice ali okolje, bi moralo v skladu z obveznostmi skrbnega pregleda iz te direktive sprejeti ustrezne ukrepe za njihovo preprečevanje in ustrezno ublažitev. Da bi podjetjem zagotovili pravno jasnost in varnost, bi bilo treba v tej direktivi določiti ukrepe, ki bi jih morala podjetja sprejeti za preprečevanje in ublažitev morebitnih negativnih vplivov, kadar je to ustrezno glede na okoliščine.
- (34) Za izpolnitev obveznosti preprečevanja in ublažitve v okviru te direktive bi bilo treba od podjetij zahtevati, da po potrebi sprejmejo naslednje ukrepe. Kadar je to potrebno zaradi zapletenosti preprečevalnih ukrepov, bi morala podjetja pripraviti in izvajati načrt preprečevalnih ukrepov. Podjetja bi si morala prizadevati, da od neposrednega partnerja, s katerim imajo vzpostavljen poslovni odnos, pridobijo pogodbeno zagotovila, da bo zagotavljal skladnost s kodeksom ravnanja ali načrtom preprečevalnih ukrepov, vključno s pridobitvijo ustreznih pogodbenih zagotovil od njegovih partnerjev, kolikor so njihove dejavnosti del vrednostne verige podjetij. Pogodbeno zagotovila bi morali spremljati ustrezni ukrepi za preverjanje skladnosti. Za zagotavljanje celovitega preprečevanja dejanskih in morebitnih negativnih vplivov bi morala podjetja prav tako izvajati naložbe, namenjene preprečevanju negativnih vplivov, zagotavljati ciljno usmerjeno in sorazmerno podporo za MSP, s katerim imajo vzpostavljen poslovni odnos, na primer z neposrednim financiranjem, posojili z nizkimi obrestnimi merami, jamstvi neprekinjenega financiranja in pomočjo pri zagotavljanju financiranja, da se podpre izvajanje kodeksa ravnanja ali načrta preprečevalnih ukrepov, ali zagotavljati tehnične smernice, na primer v obliki usposabljanja ali posodobitve sistemov upravljanja, ter sodelovati z drugimi podjetji.
- (35) Za prikaz celotnega nabora možnosti, ki jih ima podjetje v primerih, kadar morebitnih vplivov ni mogoče obravnavati z opisanimi ukrepi za preprečevanje ali čim večje zmanjšanje, bi morala biti v tej direktivi navedena tudi možnost podjetja, da si prizadeva skleniti pogodbo s posrednim poslovnim partnerjem, da se doseže skladnost s kodeksom ravnanja podjetja ali načrtom preprečevalnih ukrepov, ter da izvede ustrezne ukrepe za preverjanje skladnosti posrednega poslovnega odnosa s pogodbo.
- (36) Za zagotavljanje učinkovitega preprečevanja in ublažitve morebitnih negativnih vplivov bi morala podjetja dati prednost sodelovanju s poslovnimi odnosi v vrednostni verigi, namesto da prekinejo poslovni odnos, kar bi moral biti skrajni ukrep po neuspešnem

poskusu preprečevanja in ublažitve morebitnih negativnih vplivov. V primerih, kadar morebitnih negativnih vplivov ni mogoče obravnavati z opisanimi ukrepi za preprečevanje ali ublažitev, pa bi morala biti v Direktivi navedena tudi obveznost podjetij, da ne sklepajo novih ali podaljšujejo obstoječih odnosov z zadevnim partnerjem in da, če jim to dovoljuje pravo, ki ureja njihove odnose, začasno prekinejo poslovne odnose z zadevnim partnerjem, medtem ko izvajajo prizadevanja za preprečevanje in čim večje zmanjšanje, če se upravičeno pričakuje, da bodo ta prizadevanja kratkoročno uspešna, ali pa prekinejo poslovni odnos v zvezi z zadevnimi dejavnostmi, če je morebiten negativen vpliv resen. Da bi podjetja lahko izpolnila to obveznost, bi morale države članice predvideti možnost prekinitve poslovnega odnosa v pogodbah, ki jih ureja njihova zakonodaja. Za preprečevanje negativnih vplivov na ravni posrednih poslovnih odnosov je morda treba sodelovati z drugim podjetjem, na primer podjetjem, ki je v neposrednem pogodbenem razmerju z dobaviteljem. V nekaterih primerih bi lahko bilo takšno sodelovanje edini realističen način za preprečevanje negativnih vplivov, zlasti kadar posreden poslovni odnos ni pripravljen skleniti pogodbe s podjetjem. V teh primerih bi morale podjetje sodelovati s subjektom, ki lahko najučinkoviteje prepreči ali ublaži negativne vplive na ravni posrednega poslovnega odnosa, pri tem pa spoštovati konkurenčno pravo.

- (37) Kar zadeva neposredne in posredne poslovne odnose, lahko industrijsko sodelovanje, industrijske sheme in večdeležniške pobude pomagajo ustvariti dodatne možnosti vplivanja za prepoznavanje, ublažitev in preprečevanje negativnih vplivov. Zato bi morala imeti podjetja možnost, da se pri izvajanju svojih obveznosti skrbnega pregleda iz te direktive oprejo na take pobude, kolikor so take sheme in pobude primerne za podporo izpolnjevanju navedenih obveznosti. Podjetja bi lahko na lastno pobudo ocenila usklajenost teh shem in pobud z obveznostmi iz te direktive. Za zagotavljanje izčrpnih informacij o takih pobudah bi morala biti v Direktivi navedena tudi možnost Komisije in držav članic, da olajšajo razširjanje informacij o takih shemah ali pobudah in njihovih rezultatih. Komisija lahko v sodelovanju z državami članicami izda smernice za oceno primernosti industrijskih shem in večdeležniških pobud.
- (38) Če podjetje prepozna dejanske negativne vplive na človekove pravice ali okolje, bi moralo v skladu z obveznostmi skrbnega pregleda iz te direktive sprejeti ustrezne ukrepe za njihovo odpravo. Pričakuje se lahko, da je podjetje zmožno odpraviti dejanske negativne vplive svojega lastnega poslovanja in hčerinskih družb. Kljub temu pa bi bilo treba pojasniti, da bi morala podjetja v zvezi z vzpostavljenimi poslovnimi odnosi, pri katerih negativnih vplivov ni mogoče odpraviti, čim bolj zmanjšati obseg takih vplivov. Pri čim večjem zmanjšanju obsega negativnih vplivov bi bilo treba zahtevati rezultat, ki je čim bližje odpravi negativnega vpliva. Da bi podjetjem zagotovili pravno jasnost in varnost, bi bilo treba v tej direktivi opredeliti ukrepe, ki bi jih morala podjetja sprejeti za odpravo dejanskih negativnih vplivov na človekove pravice in okolje ter za čim večje zmanjšanje njihovega obsega, kadar je to ustrezno glede na okoliščine.
- (39) Za izpolnitev obveznosti odprave dejanskih negativnih vplivov in čim večjega zmanjšanja njihovega obsega v okviru te direktive bi bilo treba od podjetij zahtevati, da po potrebi sprejmejo naslednje ukrepe. Podjetja bi morala nevtralizirati negativen vpliv ali čim bolj zmanjšati njegov obseg, in sicer z ukrepom, ki je sorazmeren s pomembnostjo in

obsegom negativnega vpliva ter prispevkom ravnanja podjetja k negativnemu vplivu. Kadar je to nujno, ker negativnega vpliva ni mogoče takoj odpraviti, bi morala podjetja pripraviti in izvajati načrt popravljalnih ukrepov z razumnimi in jasno določenimi roki za ukrepanje ter kvalitativnimi in kvantitativnimi kazalniki za merjenje izboljšav. Podjetja bi si morala tudi prizadevati, da od neposrednega poslovnega partnerja, s katerim imajo vzpostavljen poslovni odnos, pridobijo pogodbeno zagotovila, da bo zagotavljal skladnost s kodeksom ravnanja podjetja in po potrebi z načrtom preprečevalnih ukrepov, vključno s pridobitvijo ustreznih pogodbenih zagotovil od njegovih partnerjev, kolikor so njihove dejavnosti del vrednostne verige podjetja. Pogodbeno zagotovila bi morali spremljati ustrezni ukrepi za preverjanje skladnosti. Podjetja bi morala prav tako izvajati naložbe, namenjene odpravi negativnega vpliva ali čim večjemu zmanjšanju njegovega obsega, zagotavljati ciljno usmerjeno in sorazmerno podporo za MSP, s katerim imajo vzpostavljen poslovni odnos, ter sodelovati z drugimi subjekti, po potrebi tudi za povečanje sposobnosti podjetja, da odpravi negativni vpliv.

- (40) Za prikaz celotnega nabora možnosti, ki jih ima podjetje v primerih, kadar dejanskih vplivov ni mogoče obravnavati z opisanimi ukrepi, bi morala biti v tej direktivi navedena tudi možnost podjetja, da si prizadeva skleniti pogodbo s posrednim poslovnim partnerjem, da se doseže skladnost s kodeksom ravnanja podjetja ali načrtom popravljalnih ukrepov, ter da izvede ustrezne ukrepe za preverjanje skladnosti posrednega poslovnega odnosa s pogodbo.
- (41) Za zagotavljanje učinkovite odprave ali čim večjega zmanjšanja dejanskih negativnih vplivov bi morala podjetja dati prednost sodelovanju s poslovnimi odnosi v vrednostni verigi, namesto da prekinejo poslovni odnos, kar bi moral biti skrajni ukrep po neuspešnem poskusu odprave ali čim večjega zmanjšanja dejanskih negativnih vplivov. V primerih, kadar dejanskih negativnih vplivov ni mogoče odpraviti ali ustrezno ublažiti z opisanimi ukrepi, pa bi morala biti v Direktivi navedena tudi obveznost podjetij, da ne sklepajo novih ali podaljšujejo obstoječih odnosov z zadevnim partnerjem in da, če jim to dovoljuje pravo, ki ureja njihove odnose, začasno prekinejo poslovne odnose z zadevnim partnerjem, medtem ko izvajajo prizadevanja za odpravo negativnega vpliva ali čim večje zmanjšanje njegovega obsega, alipa prekinejo poslovni odnos v zvezi z zadevnimi dejavnostmi, če se negativni vpliv šteje za resnega. Da bi podjetja lahko izpolnila to obveznost, bi morale države članice predvideti možnost prekinitve poslovnega odnosa v pogodbah, ki jih ureja njihova zakonodaja.
- (42) Podjetja bi morala osebam in organizacijam omogočiti, da neposredno pri njih vložijo pritožbe, če imajo upravičene pomisleke glede dejanskih ali morebitnih negativnih vplivov na človekove pravice in okolje. Organizacije, ki bi lahko vložile take pritožbe, bi morale vključevati sindikate in druge predstavnike delavcev, ki zastopajo posameznike, ki delajo v zadevni vrednostni verigi, ter organizacije civilne družbe, ki delujejo na področjih, povezanih z zadevno vrednostno verigo, če so seznanjene z morebitnim ali dejanskim negativnim vplivom. Podjetja bi morala vzpostaviti postopek za obravnavanje teh pritožb in po potrebi o takih postopkih obvestiti delavce, sindikate in druge predstavnike delavcev. Uporaba pritožbenega in popravnega mehanizma ne bi smela pritožniku preprečiti, da uporabi pravna sredstva. V skladu z mednarodnimi standardi bi morali imeti pritožniki pravico, da od podjetja zahtevajo ustrezno nadaljnje ukrepanje v

zvezi s pritožbo in da se srečajo s predstavniki podjetja na ustrezni ravni, da bi razpravljali o morebitnih ali dejanskih resnih negativnih vplivih, ki so predmet pritožbe. Ta dostop ne bi smel voditi do nerazumnega navezovanja stikov s podjetji.

- (43) Podjetja bi morala spremljati izvajanje in učinkovitost svojih ukrepov skrbnega pregleda. Izvajati bi morala redna ocenjevanja svojega lastnega poslovanja, poslovanja svojih hčerinskih družb ter – kolikor je povezano z vrednostnimi verigami podjetja – poslovanja vzpostavljenih poslovnih odnosov, da bi spremljala učinkovitost prepoznavanja, preprečevanja, čim večjega zmanjšanja, odprave in ublažitve negativnih vplivov na človekove pravice in okolje. S takim ocenjevanjem bi bilo treba preverjati, ali so negativni vplivi ustrezno prepoznani, ali se izvajajo ukrepi skrbnega pregleda in ali so negativni vplivi dejansko preprečeni ali odpravljeni. Za zagotovitev, da so taka ocenjevanja ažurna, bi jih bilo treba izvajati vsaj vsakih 12 mesecev in jih v vmesnem času revidirati, če obstajajo utemeljeni razlogi za domnevo, da so se lahko pojavila pomembna nova tveganja za pojav negativnih vplivov.
- (44) Kot v obstoječih mednarodnih standardih, ki jih določajo vodilna načela Združenih narodov o podjetništvu in človekovih pravicah ter okvir OECD, je del zahteve glede skrbnega pregleda komuniciranje za zunanje akterje relevantnih informacij o politikah, postopkih in dejavnostih skrbnega pregleda, ki se izvajajo za prepoznavanje in obravnavanje dejanskih ali morebitnih negativnih vplivov, vključno z ugotovitvami in rezultati teh dejavnosti. Predlog za spremembo Direktive 2013/34/EU glede poročanja podjetij o trajnostnosti določa ustrezne obveznosti poročanja za podjetja, ki jih zajema ta direktiva. Da bi se izognili podvajanju obveznosti poročanja, ta direktiva za podjetja, ki jih zajema Direktiva 2013/34/EU, ne bi smela uvajati nobenih novih obveznosti poročanja poleg tistih iz navedene direktive, vključno s standardi poročanja, ki bi jih bilo treba razviti v skladu z navedeno direktivo. Podjetja, ki spadajo na področje uporabe te direktive, vendar ne spadajo na področje uporabe Direktive 2013/34/EU, bi morala za izpolnitev svoje obveznosti komuniciranja kot dela skrbnega pregleda v okviru te direktive na svojem spletnem mestu objaviti letno poročilo v jeziku, ki se običajno uporablja v mednarodnem poslovanju.
- (45) Da bi se podjetjem olajšalo izpolnjevanje njihovih zahtev glede skrbnega pregleda v njihovi vrednostni verigi in da bi se omejil prenos bremena izpolnjevanja obveznosti na poslovne partnerje, ki so MSP, bi morala Komisija zagotoviti smernice o vzorčnih pogodbenih klavzulah.
- (46) Da bi zagotovila podporo in praktična orodja podjetjem ali organom držav članic glede tega, kako bi morala podjetja izpolnjevati svoje obveznosti skrbnega pregleda, bi morala imeti Komisija možnost, da ob upoštevanju ustreznih mednarodnih smernic in standardov ter v posvetovanju z državami članicami in deležniki, Agencijo Evropske unije za temeljne pravice, Evropsko agencijo za okolje ter po potrebi z mednarodnimi organi, ki imajo strokovno znanje s področja skrbnega pregleda, izda smernice, vključno s smernicami za določene sektorje ali določene negativne vplive.
- (47) Čeprav MSP niso vključena v področje uporabe te direktive, bi lahko njene določbe vplivale na tista MSP, ki so izvajalci ali podizvajalci podjetij, ki spadajo na področje uporabe te direktive. Kljub temu je cilj ublažiti finančno ali upravno breme za MSP, saj mnoga tovrstna podjetja že zdaj težko shajajo zaradi svetovne gospodarske in zdravstvene

krize. Za podporo MSP bi morale države članice posamično ali skupaj vzpostaviti in upravljati namenska spletna mesta, portale ali platforme, poleg tega bi lahko države članice finančno podprle MSP in jim pomagale pri povečanju zmogljivosti. Takšna podpora bi morala biti dostopna tudi gospodarskim subjektom v tretjih državah, ki so višje v verigi, ter po potrebi prilagojena in razširjena. Podjetja, katerih poslovni partner je MSP, se prav tako spodbuja, naj MSP podpirajo pri izpolnjevanju ukrepov skrbnega pregleda, če bi take zahteve ogrozile sposobnost preživetja MSP, ter naj za MSP uporabijo poštene, razumne, nediskriminatorne in sorazmerne zahteve.

- (48) Za dopolnitev podpore držav članic za MSP lahko Komisija nadgradi obstoječa orodja, projekte in druge ukrepe EU, ki pomagajo pri izvajanju skrbnega pregleda v EU in tretjih državah. Vzpostavi lahko nove podporne ukrepe za zagotavljanje pomoči podjetjem, vključno z MSP, pri izpolnjevanju zahtev glede skrbnega pregleda, vključno z observatorijem za preglednost vrednostnih verig in olajšanjem skupnih pobud deležnikov.
- (49) Komisija in države članice bi morale še naprej partnersko sodelovati s tretjimi državami, da bi podprle gospodarske subjekte, ki so višje v verigi, pri povečanju zmogljivosti za učinkovito preprečevanje in ublažitev negativnih vplivov njihovega poslovanja in poslovnih odnosov na človekove pravice in okolje, pri tem pa posebno pozornost nameniti izzivom, s katerimi se soočajo mali gospodarski subjekti. Uporabiti bi morale svoje instrumente sosedskega, razvojnega in mednarodnega sodelovanja, da podprejo vlade tretjih držav in gospodarske subjekte, ki so višje v verigi, v tretjih državah pri obravnavanju negativnih vplivov njihovega poslovanja in poslovnih odnosov višje v verigi na človekove pravice in okolje. To bi lahko vključevalo sodelovanje z vladami partnerskih držav, lokalnim zasebnim sektorjem in deležniki pri obravnavanju temeljnih vzrokov za negativne vplive na človekove pravice in okolje.
- (50) Za zagotovitev, da ta direktiva učinkovito prispeva k boju proti podnebnim spremembam, bi morala podjetja sprejeti načrt za zagotavljanje, da sta poslovni model in strategija podjetja združljiva s prehodom na trajnostno gospodarstvo in omejitvijo globalnega segrevanja na 1,5 °C v skladu s Pariškim sporazumom. Če je ali bi moralo biti podnebje opredeljeno kot glavno tveganje za poslovanje podjetja ali glavni vpliv njegovega poslovanja, bi moralo podjetje v svoj načrt vključiti cilje zmanjšanja emisij.
- (51) Za zagotovitev, da se tak načrt za zmanjšanje emisij ustrezno izvaja in da je vključen v finančne spodbude direktorjev, bi bilo treba načrt ustrezno upoštevati pri določanju variabilnih prejemkov direktorjev, če so variabilni prejemki povezani s prispevkom direktorja k poslovni strategiji podjetja ter k dolgoročnim interesom in trajnostnosti.
- (52) Da se omogoči učinkovit nadzor in po potrebi izvrševanje te direktive v zvezi s tistimi podjetji, za katera ne velja pravo države članice, bi morala ta podjetja imenovati pooblaščenega zastopnika v Uniji z ustreznimi pooblastili in zagotavljati informacije o svojih pooblaščenih zastopnikih. Pooblaščenemu zastopniku bi moralo biti omogočeno, da hkrati deluje kot kontaktna točka, če so izpolnjene ustrezne zahteve iz te direktive.
- (53) Da bi zagotovili spremljanje pravilnega izvajanja obveznosti podjetij glede skrbnega pregleda in ustrezno izvrševanje te direktive, bi morale države članice imenovati enega ali več nacionalnih nadzornih organov. Ti nadzorni organi bi morali biti javni, neodvisni od podjetij, ki spadajo na področje uporabe te direktive, ali drugih tržnih interesov ter

brez navzkrižja interesov. Države članice bi morale zagotoviti ustrezno financiranje pristojnega organa v skladu z nacionalno zakonodajo. Nadzorni organi bi morali imeti pravico do izvajanja preiskav na lastno pobudo ali na podlagi pritožb ali utemeljenih pomislekov, izraženih v skladu s to direktivo. Če obstajajo pristojni organi, določeni s sektorsko zakonodajo, jih lahko države članice opredelijo kot odgovorne za uporabo te direktive na njihovem področju pristojnosti. Države članice lahko kot nadzorne organe za namene te direktive imenujejo tudi organe za nadzor reguliranih finančnih podjetij.

- (54) Za zagotavljanje učinkovitega izvrševanja nacionalnih ukrepov za izvajanje te direktive bi morale države članice določiti odvračilne, sorazmerne in učinkovite sankcije za kršitve teh ukrepov. Da bi bil tak sistem sankcij učinkovit, bi morale upravne sankcije, ki jih naložijo nacionalni nadzorni organi, vključevati tudi denarne kazni. Kadar pravni sistem države članice ne določa upravnih sankcij, predvidenih v tej direktivi, bi bilo treba pravila o upravnih sankcijah uporabljati tako, da pristojni nadzorni organ sproži postopek za naložitev sankcije, pravosodni organ pa jo naloži. Torej morajo te države članice zagotoviti, da ima uporaba pravil in sankcij učinek, ki je enakovreden upravnim sankcijam, ki jih naložijo pristojni nadzorni organi.
- (55) Za zagotavljanje dosledne uporabe in izvajanja nacionalnih določb, sprejetih v skladu s to direktivo, bi morali nacionalni nadzorni organi sodelovati in koordinirati svoje ukrepe. V ta namen bi morala Komisija vzpostaviti evropsko mrežo nadzornih organov, nadzorni organi pa bi si morali medsebojno pomagati pri opravljanju svojih nalog in zagotavljati medsebojno pomoč.
- (56) Za zagotavljanje učinkovite odškodnine žrtvam negativnih vplivov bi bilo treba od držav članic zahtevati, da določijo pravila, ki urejajo civilno odgovornost podjetij za škodo, nastalo zaradi neizpolnjevanja postopka skrbnega pregleda. Podjetje bi moralo biti odgovorno za škodo, če ni izpolnilo obveznosti za preprečevanje in ublažitev morebitnih negativnih vplivov ali za odpravo dejanskih vplivov in čim večje zmanjšanje njihovega obsega in je zaradi te neizpolnitve prišlo do škode, ki jo je povzročil negativen vpliv, ki bi ga bilo treba z ustreznimi ukrepi prepoznati, preprečiti, ublažiti, odpraviti ali čim bolj zmanjšati njegov obseg.
- (57) Kar zadeva škodo, ki nastane na ravni vzpostavljenih posrednih poslovnih odnosov, bi morali za odgovornost podjetja veljati posebni pogoji. Podjetje ne bi smelo biti odgovorno, če je izvedlo določene ukrepe skrbnega pregleda. Vendar podjetje z izvedbo takih ukrepov ne bi smelo biti oproščeno odgovornosti, če je bilo nerazumno pričakovati, da bi bili dejansko sprejeti ukrepi, tudi v zvezi s preverjanjem skladnosti, ustrezni za preprečevanje, ublažitev, odpravo ali čim večje zmanjšanje negativnega vpliva. Poleg tega se pri ocenjevanju obstoja in obsega odgovornosti ustrezno upoštevajo prizadevanja podjetja, kolikor so neposredno povezana z zadevno škodo, za izpolnitev vseh popravnih ukrepov, ki jih od njega zahteva nadzorni organ, vse izvedene naložbe in vsa ciljno usmerjena podpora ter sodelovanje z drugimi subjekti za obravnavanje negativnih vplivov v njegovih vrednostnih verigah.
- (58) Ureditve odgovornosti ne določa, kdo bi moral dokazati, da je delovanje podjetja glede na okoliščine primera razumno ustrezno, zato to vprašanje ureja nacionalno pravo.

- (59) Kar zadeva pravila o civilni odgovornosti, civilna odgovornost podjetja za škodo, ki nastane zaradi njegove neizpolnitve obveznosti ustreznega skrbnega pregleda, ne bi smela posegati v civilno odgovornost njegovih hčerinskih družb ali ustrezno civilno odgovornost neposrednih in posrednih poslovnih partnerjev v vrednostni verigi. Poleg tega pravila o civilni odgovornosti iz te direktive ne bi smela posegati v pravila Unije ali nacionalna pravila o civilni odgovornosti v zvezi z negativnimi vplivi na človekove pravice ali negativnimi vplivi na okolje, ki določajo odgovornost v primerih, ki jih ta direktiva ne zajema, ali določajo strožjo odgovornost kot ta direktiva.
- (60) Kar zadeva civilno odgovornost, ki izhaja iz negativnih vplivov na okolje, lahko osebe, ki so utrpeli škodo, zahtevajo odškodnino v skladu s to direktivo, tudi če se zahtevki prekrivajo z zahtevki na področju človekovih pravic.
- (61) Za zagotovitev, da lahko žrtve kršitev človekovih pravic in okoljske škode vložijo odškodninsko tožbo in zahtevajo odškodnino za škodo, ki je nastala, ker podjetje ni izpolnilo obveznosti skrbnega pregleda iz te direktive, tudi kadar pravo, ki se uporablja za take zahtevke, ni pravo države članice – kar bi v skladu s pravili mednarodnega zasebnega prava lahko bilo v primeru, ko škoda nastane v tretji državi –, bi morala ta direktiva od držav članic zahtevati, da zagotovijo, da ima v primerih, ko pravo, ki se uporablja za zahtevke, vložene v ta namen, ni pravo države članice, prednost in se obvezno uporablja odgovornost, predvidena v določbah nacionalnega prava, s katerimi se prenaša ta člen.
- (62) Ureditev civilne odgovornosti iz te direktive ne bi smela posegati v Direktivo 2004/35/ES o okoljski odgovornosti. Ta direktiva ne bi smela preprečevati državam članicam, da podjetjem naložijo dodatne, strožje obveznosti ali da kako drugače sprejmejo dodatne ukrepe, ki imajo iste cilje kot navedena direktiva.
- (63) V vseh nacionalnih zakonodajah držav članic imajo direktorji dolžnost skrbnega ravnanja za podjetje. Za zagotovitev, da se ta splošna dolžnost razume in uporablja na način, ki je skladen in dosleden z obveznostmi skrbnega pregleda iz te direktive, ter da direktorji pri svojih odločitvah sistematično upoštevajo vidike trajnostnosti, bi morala ta direktiva na usklajen način pojasniti splošno dolžnost skrbnega ravnanja direktorjev, da delujejo v najboljšem interesu podjetja, in sicer z določitvijo, da morajo direktorji upoštevati vidike trajnostnosti iz Direktive 2013/34/EU, po potrebi vključno s kratkoročnimi, srednjeročnimi in dolgoročnimi posledicami za človekove pravice, podnebne spremembe in okolje. Takšno pojasnilo ne zahteva spremembe obstoječih nacionalnih podjetniških struktur.
- (64) Odgovornost za skrbni pregled bi bilo treba v skladu z mednarodnimi okviri skrbnega pregleda prenesti na direktorje podjetja. Direktorji bi bili torej odgovorni za vzpostavitev in nadzor ukrepov skrbnega pregleda, kot so določeni v tej direktivi, ter za sprejetje politike podjetja glede skrbnega pregleda, pri čemer bi morali upoštevati prispevke deležnikov in organizacij civilne družbe ter skrbni pregled vključiti v sisteme upravljanja podjetij. Poleg tega bi morali direktorji poslovno strategijo prilagoditi prepoznanim dejanskim in morebitnim vplivom ter sprejetim ukrepom skrbnega pregleda.
- (65) Osebe, ki delajo za podjetja, za katera veljajo obveznosti skrbnega pregleda iz te direktive, ali so v okviru svojih poklicnih dejavnosti v stiku s takimi podjetji, lahko imajo

ključno vlogo pri razkrivanju kršitev pravil te direktive. Zato lahko prispevajo k preprečevanju takih kršitev in odvratanju od njih ter krejitvi izvrševanja te direktive. Za prijavo kršitev te direktive in zaščito oseb, ki prijavijo take kršitve, bi se morala zato uporabljati Direktiva (EU) 2019/1937 Evropskega parlamenta in Sveta¹⁰⁶.

- (66) Za določitev informacij, ki bi jih morala v zvezi z zadevami, ki jih zajema ta direktiva, sporočati podjetja, za katera ne veljajo zahteve glede poročanja iz določb o poročanju podjetij o trajnostnosti iz Direktive 2013/34/EU, bi bilo treba na Komisijo prenesti pooblastilo, da v skladu s členom 290 Pogodbe o delovanju Evropske unije sprejme akte v zvezi z določitvijo dodatnih pravil glede vsebine in meril takega poročanja, v katerih se določijo informacije o opisu skrbnega pregleda, morebitnih in dejanskih vplivih ter ukrepih, sprejetih v zvezi s temi vplivi. Zlasti je pomembno, da se Komisija pri svojem pripravljalnem delu ustrezno posvetuje, vključno na ravni strokovnjakov, in da se ta posvetovanja izvedejo v skladu z načeli, določenimi v Medinstitucionalnem sporazumu z dne 13. aprila 2016 o boljši pripravi zakonodaje¹⁰⁷. Za zagotovitev enakopravnega sodelovanja pri pripravi delegiranih aktov Evropski parlament in Svet zlasti prejmeta vse dokumente sočasno s strokovnjaki iz držav članic, njihovi strokovnjaki pa se sistematično lahko udeležujejo sestankov strokovnih skupin Komisije, ki zadevajo pripravo delegiranih aktov.
- (67) Ta direktiva bi se morala uporabljati v skladu s pravom Unije o varstvu podatkov ter pravico do varstva zasebnosti in pravico do varstva osebnih podatkov, kot ju zagotavljata člena 7 in 8 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah. Vsaka obdelava osebnih podatkov v okviru te direktive se izvaja v skladu z Uredbo (EU) 2016/679 Evropskega parlamenta in Sveta¹⁰⁸, vključno z zahtevami glede omejitve namena, najmanjšega obsega podatkov in omejitve shranjevanja.
- (68) V skladu s členom 28(2) Uredbe (EU) 2018/1725 Evropskega parlamenta in Sveta¹⁰⁹ je bilo opravljeno posvetovanje z Evropskim nadzornikom za varstvo podatkov, ki je mnenje podal ... 2022.
- (69) Ta direktiva ne posega v obveznosti na področjih človekovih pravic, varstva okolja in podnebnih sprememb iz drugih zakonodajnih aktov Unije. Če so določbe te direktive v nasprotju z določbo drugega zakonodajnega akta Unije, ki sledi istim ciljem in določa

¹⁰⁶ Direktiva (EU) 2019/1937 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. oktobra 2019 o zaščiti oseb, ki prijavijo kršitve prava Unije (UL L 305, 26.11.2019, str. 17).

¹⁰⁷ UL L 123, 12.5.2016, str. 1.

¹⁰⁸ Uredba (EU) 2016/679 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. aprila 2016 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov ter o razveljavitvi Direktive 95/46/ES (Splošna uredba o varstvu podatkov) (UL L 119, 4.5.2016, str. 1).

¹⁰⁹ Uredba (EU) 2018/1725 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. oktobra 2018 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov v institucijah, organih, uradih in agencijah Unije in o prostem pretoku takih podatkov (UL L 295, 21.11.2018, str. 39).

širše ali bolj specifične obveznosti, bi morale v obsegu nasprotja prevladati določbe drugega zakonodajnega akta Unije in se uporabljati za navedene specifične obveznosti.

- (70) Komisija bi morala oceniti, ali bi bilo treba na seznam sektorjev z velikim vplivom, ki jih zajema ta direktiva, dodati nove sektorje, da bi ga uskladili s smernicami Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj oziroma glede na jasne dokaze o izkoriščanju delovne sile, kršitvah človekovih pravic ali novih okoljskih grožnjah, ali bi bilo treba seznam ustreznih mednarodnih konvencij, na katere se sklicuje ta direktiva, spremeniti, zlasti glede na mednarodni razvoj dogodkov, in ali bi bilo treba določbe o skrbnem pregledu iz te direktive razširiti na negativne vplive na podnebje, ter o tem poročati.
- (71) Cilja te direktive, in sicer boljšega izkoriščanja potenciala enotnega trga, da prispeva k prehodu na trajnostno gospodarstvo, in prispevanja k trajnostnemu razvoju s preprečevanjem in ublažitvijo morebitnih ali dejanskih negativnih vplivov na človekove pravice in okolje v vrednostnih verigah podjetij, države članice s posamičnim ali neusklajenim delovanjem ne morejo zadovoljivo doseči, temveč se zaradi obsega in učinkov ukrepov lažje doseže na ravni Unije. Obravnavane težave in njihovi vzroki imajo nadnacionalno razsežnost, saj veliko podjetij posluje po vsej Uniji ali po svetu, vrednostne verige pa se širijo v druge države članice in tretje države. Poleg tega so lahko posamični ukrepi držav članic neučinkoviti in lahko povzročijo razdrobljenost notranjega trga. Unija lahko zato sprejme ukrepe v skladu z načelom subsidiarnosti iz člena 5 Pogodbe o Evropski uniji (PEU). V skladu z načelom sorazmernosti iz navedenega člena ta direktiva ne presega tistega, kar je potrebno za doseganje navedenega cilja –

SPREJELA NASLEDNJO DIREKTIVO:

Člen 1

Predmet urejanja

1. Ta direktiva določa pravila
 - (a) o obveznostih podjetij glede dejanskih in morebitnih negativnih vplivov na človekove pravice in negativnih vplivov na okolje v zvezi z njihovim lastnim poslovanjem, poslovanjem njihovih hčerinskih družb in poslovanjem v vrednostni verigi, ki ga izvajajo subjekti, s katerimi ima podjetje vzpostavljen poslovni odnos, ter
 - (b) o odgovornosti za kršitve zgoraj navedenih obveznosti.Narava poslovnih odnosov kot „vzpostavljenih“ se redno ponovno ocenjuje, in sicer vsaj vsakih 12 mesecev.
2. Ta direktiva ni podlaga za znižanje ravni varstva človekovih pravic, varstva okolja ali varstva podnebja, ki jo določa zakonodaja držav članic v času sprejetja te direktive.
3. Ta direktiva ne posega v obveznosti na področjih človekovih pravic, varstva okolja in podnebnih sprememb iz drugih zakonodajnih aktov Unije. Če so določbe te direktive v

nasprotju z določbo drugega zakonodajnega akta Unije, ki sledi istim ciljem in določa širše ali bolj specifične obveznosti, v obsegu nasprotja prevladajo določbe drugega zakonodajnega akta Unije in se uporabljajo za navedene specifične obveznosti.

Člen 2

Področje uporabe

1. Ta direktiva se uporablja za podjetja, ki so ustanovljena v skladu z zakonodajo države članice in izpolnjujejo enega od naslednjih pogojev:
 - (a) podjetje je imelo v povprečju več kot 500 zaposlenih in več kot 150 milijonov EUR svetovnega čistega prihodka v zadnjem poslovnem letu, za katero so bili pripravljeni letni računovodski izkazi;
 - (b) podjetje ni doseglo pragov iz točke (a), vendar je imelo v povprečju več kot 250 zaposlenih in več kot 40 milijonov EUR svetovnega čistega prihodka v zadnjem poslovnem letu, za katero so bili pripravljeni letni računovodski izkazi, pod pogojem, da je bilo vsaj 50 % tega čistega prihodka ustvarjenih v enem ali več od naslednjih sektorjev:
 - (i) proizvodnja tekstila, usnja in sorodnih izdelkov (vključno z obutvijo) ter trgovina na debelo s tekstilom, oblačili in obutvijo;
 - (ii) kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo (vključno z akvakulturo), proizvodnja živil in trgovina na debelo s kmetijskimi surovinami, živimi živalmi, lesom, hrano in pijačo;
 - (iii) pridobivanje mineralnih virov, ne glede na to, od kod se pridobivajo (vključno s surovo nafto, zemeljskim plinom, premogom, lignitom, kovinami in kovinskimi rudami ter vsemi drugimi nekovinskimi minerali in proizvodi iz kamnolomov), proizvodnja osnovnih kovinskih izdelkov, drugih nekovinskih mineralnih izdelkov in kovinskih izdelkov (razen strojev in opreme) ter trgovina na debelo z mineralnimi viri, osnovnimi in vmesnimi mineralnimi izdelki (vključno s kovinami in kovinskimi rudami, gradbenimi materiali, gorivi, kemikalijami in drugimi vmesnimi izdelki).
2. Ta direktiva se uporablja tudi za podjetja, ki so ustanovljena v skladu z zakonodajo tretje države in izpolnjujejo enega od naslednjih pogojev:
 - (a) podjetje je v poslovnem letu, ki je leto pred zadnjim poslovnim letom, v Uniji ustvarilo čisti prihodek v višini več kot 150 milijonov EUR;
 - (b) podjetje je v poslovnem letu, ki je leto pred zadnjim poslovnim letom, v Uniji ustvarilo čisti prihodek v višini več kot 40 milijonov EUR, vendar največ 150 milijonov EUR, pod pogojem, da je bilo vsaj 50 % njegovega svetovnega čistega prihodka ustvarjenih v enem ali več sektorjih iz odstavka 1, točka (b).
3. Za namene odstavka 1 se število zaposlenih s krajšim delovnim časom izračuna na podlagi ekvivalenta polnega delovnega časa. Delavci, zaposleni pri agencijah za zagotavljanje začasnega dela, se pri izračunu števila zaposlenih upoštevajo, kot če bi bili delavci, neposredno zaposleni v podjetju za isto obdobje.

4. Kar zadeva podjetja iz odstavka 1, je za urejanje zadev iz te direktive pristojna država članica, v kateri je registrirani sedež podjetja.

Člen 3

Opredelitev pojmov

V tej direktivi se uporabljajo naslednje opredelitve pojmov:

- (a) „podjetje“ pomeni kar koli od naslednjega:
- (i) pravna oseba, ustanovljena kot ena od pravnih oblik iz Priloge I k Direktivi 2013/34/EU Evropskega parlamenta in Sveta¹¹⁰;
 - (ii) pravna oseba, ustanovljena v skladu s pravom tretje države v obliki, primerljivi s tistimi iz prilog I in II k navedeni direktivi;
 - (iii) pravna oseba, ustanovljena kot ena od pravnih oblik iz Priloge II k Direktivi 2013/34/EU, ki jo v celoti sestavljajo podjetja, organizirana v eni od pravnih oblik iz točk (i) in (ii);
 - (iv) regulirani finančni podjem, ne glede na njegovo pravno obliko, ki je
 - kreditna institucija, kot je opredeljena v členu 4(1), točka 1, Uredbe (EU) št. 575/2013 Evropskega parlamenta in Sveta¹¹¹;
 - investicijsko podjetje, kot je opredeljeno v členu 4(1), točka 1, Direktive 2014/65/EU Evropskega parlamenta in Sveta¹¹²;
 - upravitelj alternativnih investicijskih skladov (UAIS), kot je opredeljen v členu 4(1), točka (b), Direktive 2011/61/EU Evropskega parlamenta in Sveta (2), vključno z upraviteljem EuVECA v skladu z Uredbo (EU) št. 345/2013 Evropskega parlamenta in Sveta¹¹³, upraviteljem EuSEF v skladu z Uredbo (EU) št. 346/2013 Evropskega parlamenta in Sveta¹¹⁴ in

¹¹⁰ Direktiva 2013/34/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o letnih računovodskih izkazih, konsolidiranih računovodskih izkazih in povezanih poročilih nekaterih vrst podjetij (UL L 182, 29.6.2013, str. 19).

¹¹¹ Uredba (EU) št. 575/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o bonitetnih zahtevah za kreditne institucije in investicijska podjetja ter o spremembi Uredbe (EU) št. 648/2012 (UL L 176, 27.6.2013, str. 1).

¹¹² Direktiva 2014/65/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. maja 2014 o trgih finančnih instrumentov ter spremembi Direktive 2002/92/ES in Direktive 2011/61/EU (UL L 173, 12.6.2014, str. 349).

¹¹³ Uredba (EU) št. 345/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2013 o evropskih skladih tvegane kapitala (UL L 115, 25.4.2013, str. 1).

¹¹⁴ Uredba (EU) št. 346/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2013 o evropskih skladih za socialno podjetništvo (UL L 115, 25.4.2013, str. 18).

upraviteljem ELTIF v skladu z Uredbo (EU) 2015/760 Evropskega parlamenta in Sveta¹¹⁵;

- družba za upravljanje kolektivnih naložbenih podjetij za vlaganja v prenosljive vrednostne papirje (KNPVP), kot je opredeljena v členu 2(1), točka (b), Direktive 2009/65/ES Evropskega parlamenta in Sveta¹¹⁶;
- zavarovalnica, kot je opredeljena v členu 13, točka 1, Direktive 2009/138/ES Evropskega parlamenta in Sveta¹¹⁷;
- pozavarovalnica, kot je opredeljena v členu 13, točka 4, Direktive 2009/138/ES;
- institucija za poklicno pokojninsko zavarovanje, kot je opredeljena v členu 1, točka 6, Direktive (EU) 2016/2341 Evropskega parlamenta in Sveta¹¹⁸;
- pokojninske institucije, ki upravljajo pokojninske sisteme, ki se obravnavajo kot sistemi socialne varnosti iz Uredbe (ES) št. 883/2004 Evropskega parlamenta in Sveta¹¹⁹ in Uredbe (ES) št. 987/2009 Evropskega parlamenta in Sveta¹²⁰, ter katera koli pravna oseba, ustanovljena za namene vlaganja v take sisteme;
- alternativni investicijski sklad (AIS), ki ga upravlja UAIS, kot je opredeljen v členu 4(1), točka (b), Direktive 2011/61/EU, ali AIS, ki se nadzoruje v skladu z veljavno nacionalno zakonodajo;
- KNPVP v smislu člena 1(2) Direktive 2009/65/ES;

¹¹⁵ Uredba (EU) 2015/760 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2015 o evropskih dolgoročnih investicijskih skladih (UL L 123, 19.5.2015, str. 98).

¹¹⁶ Direktiva 2009/65/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o usklajevanju zakonov in drugih predpisov o kolektivnih naložbenih podjetjih za vlaganja v prenosljive vrednostne papirje (KNPVP) (UL L 302, 17.11.2009, str. 32).

¹¹⁷ Direktiva 2009/138/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. novembra 2009 o začetku opravljanja in opravljanju dejavnosti zavarovanja in pozavarovanja (Solventnost II) (UL L 335, 17.12.2009, str. 1).

¹¹⁸ Direktiva (EU) 2016/2341 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. decembra 2016 o dejavnostih in nadzoru institucij za poklicno pokojninsko zavarovanje (UL L 354, 23.12.2016, str. 37).

¹¹⁹ Uredba (ES) št. 883/2004 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2004 o koordinaciji sistemov socialne varnosti (UL L 166, 30.4.2004, str. 1).

¹²⁰ Uredba (ES) št. 987/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. septembra 2009 o določitvi podrobnih pravil za izvajanje Uredbe (ES) št. 883/2004 o koordinaciji sistemov socialne varnosti (UL L 284, 30.10.2009, str. 1).

- centralna nasprotna stranka, kot je opredeljena v členu 2, točka 1, Uredbe (EU) št. 648/2012 Evropskega parlamenta in Sveta¹²¹;
- centralna depotna družba, kot je opredeljena v členu 2(1), točka 1, Uredbe (EU) št. 909/2014 Evropskega parlamenta in Sveta¹²²;
- namenska družba zavarovalnice ali pozavarovalnice, ki je pridobila dovoljenje v skladu s členom 211 Direktive 2009/138/ES;
- subjekt s posebnim namenom pri listinjenju, kot je opredeljen v členu 2, točka 2, Uredbe (EU) 2017/2402 Evropskega parlamenta in Sveta¹²³;
- zavarovalni holding, kot je opredeljen v členu 212(1), točka (f), Direktive 2009/138/ES, ali mešani finančni holding, kot je opredeljen v členu 212(1), točka (h), Direktive 2009/138/ES, ki je del zavarovalniške skupine, nad katero se izvaja nadzor na ravni skupine v skladu s členom 213 navedene direktive in ki ni izvzeta iz nadzora skupin v skladu s členom 214(2) Direktive 2009/138/ES;
- plačilna institucija, kot je opredeljena v členu 1(1), točka (d), Direktive (EU) 2015/2366 Evropskega parlamenta in Sveta¹²⁴;
- institucija za izdajo elektronskega denarja, kot je opredeljena v členu 2, točka 1, Direktive 2009/110/ES Evropskega parlamenta in Sveta¹²⁵;
- ponudnik storitev množičnega financiranja, kot je opredeljen v členu 2(1), točka (e), Uredbe (EU) 2020/1503 Evropskega parlamenta in Sveta¹²⁶;

¹²¹ Uredba (EU) št. 648/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 4. julija 2012 o izvedenih finančnih instrumentih OTC, centralnih nasprotnih strankah in repozitorijih sklenjenih poslov (UL L 201, 27.7.2012, str. 1).

¹²² Uredba (EU) št. 909/2014 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. julija 2014 o izboljšanju ureditve poravnave vrednostnih papirjev v Evropski uniji in o centralnih depotnih družbah ter o spremembi direktiv 98/26/ES in 2014/65/EU ter Uredbe (EU) št. 236/2012 (UL L 257, 28.8.2014, str. 1).

¹²³ Uredba (EU) 2017/2402 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2017 o določitvi splošnega okvira za listinjenje in o vzpostavitvi posebnega okvira za enostavno, pregledno in standardizirano listinjenje ter o spremembah direktiv 2009/65/ES, 2009/138/ES in 2011/61/EU ter uredb (ES) št. 1060/2009 in (EU) št. 648/2012 (UL L 347, 28.12.2017, str. 35).

¹²⁴ Direktiva (EU) 2015/2366 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. novembra 2015 o plačilnih storitvah na notranjem trgu, spremembah direktiv 2002/65/ES, 2009/110/ES ter 2013/36/EU in Uredbe (EU) št. 1093/2010 ter razveljavitvi Direktive 2007/64/ES (UL L 337, 23.12.2015, str. 35).

¹²⁵ Direktiva 2009/110/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. septembra 2009 o začetku opravljanja in opravljanju dejavnosti ter nadzoru skrbnega in varnega poslovanja institucij za izdajo elektronskega denarja ter o spremembah direktiv 2005/60/ES in 2006/48/ES in razveljavitvi Direktive 2000/46/ES (UL L 267, 10.10.2009, str. 7).

- ponudnik storitev v zvezi s kriptoiimetji, kot je opredeljen v členu 3(1), točka 8, [predloga Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o trgih kriptoiimetij in spremembi Direktive (EU) 2019/1937¹²⁷], kadar opravlja eno ali več storitev v zvezi s kriptoiimetji, kot so opredeljene v členu 3(1), točka 9, [predloga Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o trgih kriptoiimetij in spremembi Direktive (EU) 2019/1937];
- (b) „negativni vpliv na okolje“ pomeni negativni vpliv na okolje, ki je posledica kršitve katere koli prepovedi in obveznosti iz mednarodnih okoljskih konvencij, navedenih v Prilogi, del II;
- (c) „negativni vpliv na človekove pravice“ pomeni negativni vpliv na zaščitene osebe, ki je posledica kršitve katere koli pravice ali prepovedi, navedene v Prilogi, del I, oddelek 1, kot so določene v mednarodnih konvencijah, navedenih v Prilogi, del I, oddelek 2;
- (d) „hčerinska družba“ pomeni pravno osebo, prek katere se izvaja dejavnost „odvisnega podjetja“, kot je opredeljeno v členu 2(1), točka (f), Direktive 2004/109/ES Evropskega parlamenta in Sveta¹²⁸;
- (e) „poslovni odnos“ pomeni odnos z izvajalcem, podizvajalcem ali katerim koli drugim pravnim subjektom (v nadaljnjem besedilu: partner),
 - (i) s katerim ima podjetje sklenjen poslovni dogovor ali ki mu podjetje zagotavlja financiranje, zavarovanje ali pozavarovanje, ali
 - (ii) ki za podjetje ali v njegovem imenu opravlja poslovne dejavnosti v zvezi z izdelki ali storitvami podjetja;
- (f) „vzpostavljen poslovni odnos“ pomeni neposreden ali posreden poslovni odnos, ki je glede na svojo intenzivnost ali trajanje trajen ali se pričakuje, da bo trajen, in ki ne predstavlja zanemarljivega ali zgolj pomožnega dela vrednostne verige;
- (g) „vrednostna veriga“ pomeni dejavnosti v zvezi s proizvodnjo blaga ali opravljanjem storitev s strani podjetja, vključno z razvojem izdelka ali storitve ter uporabo in odstranitvijo izdelka, ter s tem povezane dejavnosti v okviru vzpostavljenih poslovnih odnosov podjetja, ki so višje in nižje v verigi. Kar zadeva podjetja v smislu točke (a)(iv), „vrednostna veriga“ v zvezi z opravljanjem teh specifičnih storitev vključuje le dejavnosti strank, ki prejmejo taka posojila, kredite in druge finančne storitve, ter

¹²⁶ Uredba (EU) 2020/1503 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 7. oktobra 2020 o evropskih ponudnikih storitev množičnega financiranja za podjetnike ter spremembi Uredbe (EU) 2017/1129 in Direktive (EU) 2019/1937 (UL L 347, 20.10.2020, str. 1).

¹²⁷ COM(2020) 593 final.

¹²⁸ Direktiva 2004/109/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. decembra 2004 o uskladitvi zahtev v zvezi s preglednostjo informacij o izdajateljih, katerih vrednostni papirji so sprejeti v trgovanje na reguliranem trgu, in o spremembah Direktive 2001/34/ES (UL L 390, 31.12.2004, str. 38).

dejavnosti drugih podjetij, ki pripadajo isti skupini in katerih dejavnosti so povezane z zadevno pogodbo. Vrednostna veriga takih reguliranih finančnih podjetij ne zajema MSP, ki prejemajo posojila, kredite, financiranje, zavarovanje ali pozavarovanje od takih subjektov;

- (h) „preverjanje, ki ga opravi neodvisna tretja oseba“ pomeni preverjanje, ali podjetje oziroma deli njegove vrednostne verige izpolnjujejo zahteve glede človekovih pravic in okolja iz določb te direktive, opravi pa ga revizor, ki je neodvisen od podjetja, brez navzkrižja interesov, ima izkušnje in kompetence na področjih okolja in človekovih pravic ter je odgovoren za kakovost in zanesljivost revizije;
- (i) „MSP“ pomeni mikro, malo ali srednje podjetje, ne glede na njegovo pravno obliko, ki ni del velike skupine, v skladu z opredelitvami teh pojmov v členu 3(1), (2), (3) in (7) Direktive 2013/34/EU;
- (j) „pobuda industrije“ pomeni kombinacijo prostovoljnih postopkov, orodij in mehanizmov skrbnega pregleda v vrednostni verigi – vključno s preverjanji, ki jih opravi neodvisna tretja oseba –, ki jih razvijajo in nadzorujejo vlade, industrijska združenja ali skupine zainteresiranih organizacij;
- (k) „pooblaščen zastopnik“ pomeni fizično ali pravno osebo s prebivališčem ali sedežem v Uniji, ki ima pooblastilo podjetja v smislu točke (a)(ii), da deluje v njegovem imenu v zvezi z izpolnjevanjem obveznosti podjetja v skladu s to direktivo;
- (l) „resni negativni vpliv“ pomeni negativni vpliv na okolje ali negativni vpliv na človekove pravice, ki je po svoji naravi posebno velik, ali pa vpliva na veliko število oseb ali veliko območje okolja, ali pa je nepopravljiv oziroma ga je zaradi ukrepov, potrebnih za ponovno vzpostavitev predhodnega stanja, posebej težko popraviti;
- (m) „čisti prihodek“ pomeni
 - (i) „čisti prihodek“, kot je opredeljen v členu 2, točka 5, Direktive 2013/34/EU, ali,
 - (ii) kadar podjetje uporablja mednarodne računovodske standarde, sprejete na podlagi Uredbe (ES) št. 1606/2002 Evropskega parlamenta in Sveta¹²⁹, ali je podjetje v smislu točke (a)(ii), prihodek, kot je opredeljen v okviru računovodskega poročanja ali v smislu tega okvira, na podlagi katerega se pripravijo računovodski izkazi podjetja;
- (n) „deležniki“ pomenijo zaposlene v podjetju, zaposlene v njegovih hčerinskih družbah in druge posameznike, skupine, skupnosti ali subjekte, pri katerih izdelki, storitve in poslovanje zadevnega podjetja, njegovih hčerinskih družb in njegovih poslovnih odnosov vplivajo ali pa bi lahko vplivali na njihove pravice ali interese;

¹²⁹ Uredba (ES) št. 1606/2002 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. julija 2002 o uporabi mednarodnih računovodskih standardov (UL L 243, 11.9.2002, str. 1).

- (o) „direktor“ pomeni:
 - (i) katerega koli člana upravnega, vodstvenega ali nadzornega organa podjetja;
 - (ii) kadar ni član upravnega, vodstvenega ali nadzornega organa podjetja, izvršnega direktorja ter, če ta funkcija v podjetju obstaja, namestnika izvršnega direktorja;
 - (iii) druge osebe, ki opravljajo funkcije, podobne tistim, ki se izvajajo v skladu s točko (i) ali (ii);
- (p) „upravni odbor“ pomeni upravni ali nadzorni organ, odgovoren za nadzor izvršnega upravljanja podjetja, ali, če tak organ ne obstaja, osebo ali osebe, ki opravljajo enakovredne funkcije;
- (q) „ustrezní ukrep“ pomeni ukrep, s katerim se lahko dosežejo cilji skrbnega pregleda in ki je sorazmeren s stopnjo resnosti in verjetnostjo negativnega vpliva ter je podjetju na voljo pod razumnimi pogoji, ob upoštevanju okoliščin posameznega primera, vključno z značilnostmi gospodarskega sektorja in določenega poslovnega odnosa ter vplivom podjetja na poslovni odnos, in potrebe po določitvi prednostnih ukrepov.

Člen 4

Skrbni pregled

1. Države članice zagotovijo, da podjetja izvajajo skrbni pregled človekovih pravic in okolja, kot je določeno v členih 5 do 11 („skrbni pregled“), z izvajanjem naslednjih ukrepov:
 - (a) vključitvijo skrbnega pregleda v svoje politike v skladu s členom 5;
 - (b) prepoznavanjem dejanskih ali morebitnih negativnih vplivov v skladu s členom 6;
 - (c) preprečevanjem in ublažitvijo morebitnih negativnih vplivov ter odpravo dejanskih negativnih vplivov in čim večjim zmanjšanjem njihovega obsega v skladu s členoma 7 in 8;
 - (d) vzpostavitvijo in ohranjanjem pritožbenega postopka v skladu s členom 9;
 - (e) spremljanjem učinkovitosti svoje politike in ukrepov skrbnega pregleda v skladu s členom 10;
 - (f) javnim komuniciranjem o skrbnem pregledu v skladu s členom 11.
2. Države članice zagotovijo, da imajo podjetja za namene skrbnega pregleda pravico do izmenjave virov in informacij znotraj svojih skupin podjetij ter z drugimi pravnimi subjekti v skladu z veljavnim konkurenčnim pravom.

Člen 5

Vključitev skrbnega pregleda v politike podjetij

1. Države članice zagotovijo, da podjetja vključijo skrbni pregled v vse svoje poslovne politike in da imajo vzpostavljeno politiko skrbnega pregleda. Politika skrbnega pregleda vsebuje vse naslednje elemente:

- (a) opis pristopa podjetja k skrbnemu pregledu, tudi dolgoročnega;
 - (b) kodeks ravnanja, v katerem so opisana pravila in načela, ki jih morajo upoštevati zaposleni v podjetju in hčerinske družbe;
 - (c) opis postopkov, vzpostavljenih za izvajanje skrbnega pregleda, vključno z ukrepi za preverjanje skladnosti s kodeksom ravnanja in za razširitev njegove uporabe na vzpostavljene poslovne odnose.
2. Države članice zagotovijo, da podjetja svojo politiko skrbnega pregleda vsako leto posodobijo.

Člen 6

Prepoznavanje dejanskih in morebitnih negativnih vplivov

1. Države članice zagotovijo, da podjetja sprejmejo ustrezne ukrepe, s katerimi v skladu z odstavki 2, 3 in 4 prepoznajo dejanske in morebitne negativne vplive na človekove pravice ter negativne vplive na okolje, ki izhajajo iz njihovega lastnega poslovanja ali poslovanja njihovih hčerinskih družb in – kadar so povezani z njihovimi vrednostnimi verigami – iz vzpostavljenih poslovnih odnosov.
2. Z odstopanjem od odstavka 1 morajo podjetja iz člena 2(1), točka (b), in člena 2(2), točka (b), prepoznati samo dejanske in morebitne resne negativne vplive, ki so relevantni za zadevni sektor iz člena 2(1), točka (b).
3. Kadar podjetja iz člena 3, točka (a)(iv), zagotavljajo kredite, posojila ali druge finančne storitve, se prepoznavanje dejanskih in morebitnih negativnih vplivov na človekove pravice in negativnih vplivov na okolje izvede le pred začetkom zagotavljanja navedene storitve.
4. Države članice zagotovijo, da lahko podjetja za namene prepoznavanja negativnih vplivov iz odstavka 1, po potrebi na podlagi kvantitativnih in kvalitativnih informacij, uporabljajo ustrezne vire, vključno z neodvisnimi poročili in informacijami, zbranimi v pritožbenem postopku iz člena 9. Podjetja se po potrebi tudi posvetujejo s potencialno prizadetimi skupinami, vključno z delavci in drugimi zadevnimi deležniki, da bi zbrala informacije o dejanskih ali morebitnih negativnih vplivih.

Člen 7

Preprečevanje morebitnih negativnih vplivov

1. Države članice zagotovijo, da podjetja sprejmejo ustrezne ukrepe, s katerimi v skladu z odstavki 2, 3, 4 in 5 tega člena preprečijo, ali kadar preprečevanje ni mogoče ali ni takoj mogoče, ustrezno ublažijo morebitne negativne vplive na človekove pravice in negativne vplive na okolje, ki so bili ali bi morali biti prepoznani v skladu s členom 6.
2. Podjetja morajo po potrebi sprejeti naslednje ukrepe:
 - (a) pripraviti in izvajati načrt preprečevalnih ukrepov z razumnimi in jasno določenimi roki za ukrepanje ter kvalitativnimi in kvantitativnimi kazalniki za merjenje izboljšav, če je to nujno zaradi narave ali zapletenosti ukrepov, ki so

potrebni za preprečevanje. Načrt preprečevalnih ukrepov se pripravi v posvetovanju s prizadetimi deležniki;

- (b) od poslovnega partnerja, s katerim imajo neposreden poslovni odnos, pridobiti pogodbeno zagotovila, da bo zagotavljal skladnost s kodeksom ravnanja podjetja in po potrebi z načrtom preprečevalnih ukrepov, vključno s pridobitvijo ustreznih pogodbenih zagotovil od njegovih partnerjev, kolikor so njihove dejavnosti del vrednostne verige podjetja (pogodbeno veriženje). Kadar so pogodbeno zagotovila pridobljena, se uporablja odstavek 4;
 - (c) izvesti potrebne naložbe, na primer v upravljalске ali proizvodne postopke in infrastrukturo, da se zagotovi skladnost z odstavkom 1;
 - (d) zagotavljati ciljno usmerjeno in sorazmerno podporo za MSP, s katerim ima podjetje vzpostavljen poslovni odnos, kadar bi skladnost s kodeksom ravnanja ali načrtom preprečevalnih ukrepov ogrozila sposobnost preživetja MSP;
 - (e) v skladu s pravom Unije, vključno s konkurenčnim pravom, sodelovati z drugimi subjekti, po potrebi tudi za povečanje sposobnosti podjetja, da odpravi negativni vpliv, zlasti kadar noben drug ukrep ni primeren ali učinkovit.
3. Kar zadeva morebitne negativne vplive, ki jih z ukrepi iz odstavka 2 ni bilo mogoče preprečiti ali ustrezno ublažiti, si lahko podjetje prizadeva skleniti pogodbo s partnerjem, s katerim ima posreden odnos, da bi tako doseglo skladnost s kodeksom ravnanja podjetja ali načrtom preprečevalnih ukrepov. Kadar je takšna pogodba sklenjena, se uporablja odstavek 4.
4. Pogodbeno zagotovila ali pogodbo morajo spremljati ustrezni ukrepi za preverjanje skladnosti. Za namene preverjanja skladnosti lahko podjetje uporabi primerne pobude industrije ali preverjanje, ki ga opravi neodvisna tretja oseba.
- Kadar se pogodbeno zagotovila pridobijo od MSP ali se pogodba sklene z MSP, morajo biti uporabljeni pogoji pošteni, razumni in nediskriminatorni. Kadar se izvajajo ukrepi za preverjanje skladnosti v zvezi z MSP, podjetje krije stroške preverjanja, ki ga opravi neodvisna tretja oseba.
5. Kar zadeva morebitne negativne vplive v smislu odstavka 1, ki jih z ukrepi iz odstavkov 2, 3 in 4 ni bilo mogoče preprečiti ali ustrezno ublažiti, podjetje ne sme sklepati novih ali podaljševati obstoječih odnosov s partnerjem, v zvezi s katerim oziroma v vrednostni verigi katerega je vpliv nastal, in mora, če to dovoljuje pravo, ki ureja njegove odnose, sprejeti naslednje ukrepe:
- (a) začasno prekiniti poslovne odnose z zadevnim partnerjem, medtem ko izvaja prizadevanja za preprečevanje in čim večje zmanjšanje, če se upravičeno pričakuje, da bodo ta prizadevanja kratkoročno uspešna;
 - (b) prekiniti poslovni odnos v zvezi z zadevnimi dejavnostmi, če je morebiten negativni vpliv resen.

Države članice zagotovijo možnost prekinitve poslovnega odnosa v pogodbah, ki jih ureja njihova zakonodaja.

6. Z odstopanjem od odstavka 5, točka (b), se od podjetij iz člena 3, točka (a)(iv), ki zagotavljajo kredite, posojila ali druge finančne storitve, ne zahteva, da prekinijo pogodbo o kreditu, posojilu ali drugi finančni storitvi, če se lahko upravičeno pričakuje, da bo to povzročilo znatno škodo subjektu, ki se mu navedena storitev zagotavlja.

Člen 8

Odprava dejanskih negativnih vplivov

1. Države članice zagotovijo, da podjetja sprejmejo ustrezne ukrepe, s katerimi v skladu z odstavki 2 do 6 tega člena odpravijo dejanske negativne vplive, ki so bili ali bi morali biti prepoznani v skladu s členom 6.
2. Kadar negativnega vpliva ni mogoče odpraviti, države članice zagotovijo, da podjetja čim bolj zmanjšajo obseg takega vpliva.
3. Podjetja morajo po potrebi sprejeti naslednje ukrepe:
 - (a) nevtralizirati negativni vpliv ali čim bolj zmanjšati njegov obseg, vključno s plačilom odškodnine prizadetim osebam in finančnega nadomestila prizadetim skupnostim. Ukrepi mora biti sorazmeren s pomembnostjo in obsegom negativnega vpliva ter prispevkom ravnanja podjetja k negativnemu vplivu;
 - (b) pripraviti in izvajati načrt popravljalnih ukrepov z razumnimi in jasno določenimi roki za ukrepanje ter kvalitativnimi in kvantitativnimi kazalniki za merjenje izboljšav, kadar je to nujno, ker negativnega vpliva ni mogoče takoj odpraviti. Po potrebi se načrt popravljalnih ukrepov pripravi v posvetovanju z deležniki;
 - (c) od neposrednega partnerja, s katerim imajo vzpostavljen poslovni odnos, pridobiti pogodbeno zagotovila, da bo zagotavljal skladnost s kodeksom ravnanja in po potrebi z načrtom popravljalnih ukrepov, vključno s pridobitvijo ustreznih pogodbenih zagotovil od njegovih partnerjev, kolikor so del vrednostne verige (pogodbena veriženje). Kadar so pogodbeno zagotovila pridobljena, se uporablja odstavek 5;
 - (d) izvesti potrebne naložbe, na primer v upravljalne ali proizvodne postopke in infrastrukturo, da se zagotovi skladnost z odstavki 1, 2 in 3;
 - (e) zagotavljati ciljno usmerjeno in sorazmerno podporo za MSP, s katerim ima podjetje vzpostavljen poslovni odnos, kadar bi skladnost s kodeksom ravnanja ali načrtom popravljalnih ukrepov ogrozila sposobnost preživetja MSP;
 - (f) v skladu s pravom Unije, vključno s konkurenčnim pravom, sodelovati z drugimi subjekti, po potrebi tudi za povečanje sposobnosti podjetja, da odpravi negativni vpliv, zlasti kadar noben drug ukrep ni primeren ali učinkovit.
4. Kar zadeva dejanske negativne vplive, ki jih z ukrepi iz odstavka 3 ni bilo mogoče odpraviti ali ustrezno ublažiti, si lahko podjetje prizadeva skleniti pogodbo s partnerjem, s katerim ima posreden odnos, da bi tako doseglo skladnost s kodeksom ravnanja podjetja ali načrtom popravljalnih ukrepov. Kadar je takšna pogodba sklenjena, se uporablja odstavek 5.

5. Pogodbena zagotovila ali pogodbo morajo spremljati ustrezni ukrepi za preverjanje skladnosti. Za namene preverjanja skladnosti lahko podjetje uporabi primerne pobude industrije ali preverjanje, ki ga opravi neodvisna tretja oseba.

Kadar se pogodbena zagotovila pridobijo od MSP ali se pogodba sklene z MSP, morajo biti uporabljeni pogoji pošteni, razumni in nediskriminatorni. Kadar se izvajajo ukrepi za preverjanje skladnosti v zvezi z MSP, podjetje krije stroške preverjanja, ki ga opravi neodvisna tretja oseba.

6. Kar zadeva dejanske negativne vplive v smislu odstavka 1, ki jih z ukrepi iz odstavkov 3, 4 in 5 ni bilo mogoče odpraviti ali čim bolj zmanjšati njihovega obsega, podjetje ne sme sklepati novih ali podaljševati obstoječih odnosov s partnerjem, v zvezi s katerim oziroma v vrednostni verigi katerega je vpliv nastal, in mora, če to dovoljuje pravo, ki ureja njegove odnose, sprejeti enega od naslednjih ukrepov:

- (a) začasno prekiniti poslovne odnose z zadevnim partnerjem, medtem ko izvaja prizadevanja za odpravo negativnega vpliva ali čim večje zmanjšanje njegovega obsega, ali
- (b) prekiniti poslovni odnos v zvezi z zadevnimi dejavnostmi, če se negativni vpliv šteje za resnega.

Države članice zagotovijo možnost prekinitve poslovnega odnosa v pogodbah, ki jih ureja njihova zakonodaja.

7. Z odstopanjem od odstavka 6, točka (b), se od podjetij iz člena 3, točka (a)(iv), ki zagotavljajo kredite, posojila ali druge finančne storitve, ne zahteva, da prekinejo pogodbo o kreditu, posojilu ali drugi finančni storitvi, če se lahko upravičeno pričakuje, da bo to povzročilo znatno škodo subjektu, ki se mu navedena storitev zagotavlja.

Člen 9

Pritožbeni postopek

1. Države članice zagotovijo, da podjetja osebam in organizacijam iz odstavka 2 omogočijo, da pri njih vložijo pritožbe, kadar imajo upravičene pomisleke glede dejanskih ali morebitnih negativnih vplivov na človekove pravice in negativnih vplivov na okolje v zvezi z lastnim poslovanjem podjetij, poslovanjem njihovih hčerinskih družb in njihovimi vrednostnimi verigami.
2. Države članice zagotovijo, da lahko pritožbe vložijo:
 - (a) osebe, ki so prizadete ali ki upravičeno domnevajo, da bi jih negativni vpliv lahko prizadel;
 - (b) sindikati in drugi predstavniki delavcev, ki zastopajo posameznike, ki delajo v zadevni vrednostni verigi;
 - (c) organizacije civilne družbe, ki delujejo na področjih, povezanih z zadevno vrednostno verigo.
3. Države članice zagotovijo, da podjetja vzpostavijo postopek za obravnavanje pritožb iz odstavka 1, vključno s postopkom v primeru, kadar podjetje meni, da je pritožba

neutemeljena, ter o teh postopkih obvestijo zadevne delavce in sindikate. Države članice zagotovijo, da se v primeru utemeljene pritožbe šteje, da je negativni vpliv, ki je predmet pritožbe, prepoznan v smislu člena 6.

4. Države članice zagotovijo, da imajo pritožniki pravico:
- (a) zahtevati, da podjetje, pri katerem so v skladu z odstavkom 1 vložili pritožbo, ustrezno nadalje ukrepa v zvezi s pritožbo, in
 - (b) do srečanja s predstavniki podjetja na ustrezni ravni, da bi razpravljali o morebitnih ali dejanskih resnih negativnih vplivih, ki so predmet pritožbe.

Člen 10

Spremljanje

Države članice zagotovijo, da podjetja izvajajo redna ocenjevanja svojega lastnega poslovanja in ukrepov, poslovanja in ukrepov svojih hčerinskih družb ter – kadar so povezani z vrednostnimi verigami podjetja – poslovanja in ukrepov vzpostavljenih poslovnih odnosov, da bi spremljala učinkovitost prepoznavanja, preprečevanja, ublažitve in odprave negativnih vplivov na človekove pravice in okolje ter čim večjega zmanjšanja njihovega obsega. Taka ocenjevanja po potrebi temeljijo na kvalitativnih in kvantitativnih kazalnikih ter se izvajajo vsaj vsakih 12 mesecev in kadar koli obstajajo utemeljeni razlogi za domnevo, da se lahko pojavijo pomembna nova tveganja za pojav navedenih negativnih vplivov. Politika skrbnega pregleda se posodobi v skladu z rezultati teh ocenjevanj.

Člen 11

Komuniciranje

Države članice zagotovijo, da podjetja, za katera ne veljajo zahteve glede poročanja iz členov 19a in 29a Direktive 2013/34/EU, poročajo o zadevah, ki jih zajema ta direktiva, tako da na svojem spletnem mestu objavijo letno poročilo v jeziku, ki se običajno uporablja v mednarodnem poslovanju. Poročilo se objavi vsako leto do 30. aprila in zajema predhodno koledarsko leto.

Komisija v skladu s členom 28 sprejme delegirane akte v zvezi z vsebino in merili za tako poročanje iz odstavka 1, v katerih določi informacije o opisu skrbnega pregleda, morebitnih in dejanskih negativnih vplivih ter ukrepih, sprejetih v zvezi s temi vplivi.

Člen 12

Vzorčne pogodbene klavzule

Da bi podjetjem zagotovila podporo za lažje zagotavljanje skladnosti s členom 7(2), točka (b), in členom 8(3), točka (c), Komisija sprejme smernice o prostovoljnih vzorčnih pogodbenih klavzulah.

Člen 13

Smernice

Da bi zagotovila podporo podjetjem ali organom držav članic glede tega, kako bi morala podjetja izpolnjevati svoje obveznosti skrbnega pregleda, lahko Komisija v posvetovanju z državami članicami in deležniki, Agencijo Evropske unije za temeljne pravice, Evropsko agencijo za okolje ter po potrebi z mednarodnimi organi, ki imajo strokovno znanje s področja skrbnega pregleda, izda smernice, vključno s smernicami za določene sektorje ali določene negativne vplive.

Člen 14

Spremljevalni ukrepi

1. Za zagotavljanje informacij in podpore podjetjem in partnerjem, s katerimi imajo podjetja vzpostavljene poslovne odnose v svojih vrednostnih verigah, pri njihovih prizadevanjih za izpolnjevanje obveznosti iz te direktive države članice posamično ali skupaj vzpostavijo in upravljajo namenska spletna mesta, platforme ali portale. V zvezi s tem se posebna pozornost nameni MSP, ki so prisotna v vrednostnih verigah podjetij.
2. Brez poseganja v veljavna pravila o državni pomoči lahko države članice finančno podprejo MSP.
3. Komisija lahko na podlagi obstoječih ukrepov Unije, ki podpirajo skrbni pregled v Uniji in tretjih državah, dopolni podporne ukrepe držav članic ter oblikuje nove ukrepe, vključno z olajšanjem skupnih pobud deležnikov, da bi podjetjem pomagala pri izpolnjevanju njihovih obveznosti.
4. Podjetja se lahko pri izvajanju obveznosti iz členov 5 do 11 te direktive oprejo na industrijske sheme in večdeležniške pobude, kolikor so te primerne za podporo izpolnjevanju navedenih obveznosti. Komisija in države članice lahko olajšajo razširjanje informacij o takih shemah ali pobudah in njihovih rezultatih. Komisija lahko v sodelovanju z državami članicami izda smernice za oceno primernosti industrijskih shem in večdeležniških pobud.

Člen 15

Boj proti podnebnim spremembam

1. Države članice zagotovijo, da podjetja iz člena 2(1), točka (a), in člena 2(2), točka (a), sprejmejo načrt za zagotavljanje, da sta poslovni model in strategija podjetja združljiva s preходом na trajnostno gospodarstvo in omejitev globalnega segrevanja na 1,5 °C v skladu s Pariškim sporazumom. V tem načrtu je na podlagi informacij, ki so pod razumnimi pogoji dostopne podjetju, zlasti opredeljeno, v kolikšni meri podnebne spremembe predstavljajo tveganje za poslovanje podjetja oziroma vpliv njegovega poslovanja.
2. Države članice zagotovijo, da podjetje v svoj načrt vključi cilje zmanjšanja emisij, če so ali bi morale biti podnebne spremembe opredeljene kot glavno tveganje za poslovanje podjetja ali glavni vpliv njegovega poslovanja.

3. Države članice zagotovijo, da podjetja pri določanju variabilnih prejemkov ustrezno upoštevajo izpolnjevanje obveznosti iz odstavkov 1 in 2, če so variabilni prejemki povezani s prispevkom direktorja k poslovni strategiji podjetja ter k dolgoročnim interesom in trajnostnosti.

Člen 16

Pooblaščen zastopnik

1. Države članice zagotovijo, da vsako podjetje iz člena 2(2) za svojega pooblaščenega zastopnika imenuje pravno ali fizično osebo, ki ima sedež ali stalno prebivališče v eni od držav članic, v katerih podjetje posluje. Imenovanje je veljavno, ko pooblaščen zastopnik potrdi, da je imenovanje sprejel.
2. Države članice zagotovijo, da je nadzorni organ države članice, v kateri ima pooblaščen zastopnik stalno prebivališče ali sedež, obveščen o imenu, naslovu, elektronskem naslovu in telefonski številki pooblaščenega zastopnika. Države članice zagotovijo, da mora pooblaščen zastopnik kateremu koli nadzornemu organu na zahtevo predložiti kopijo imenovanja v uradnem jeziku države članice.
3. Države članice zagotovijo, da sta nadzorni organ države članice, v kateri ima pooblaščen zastopnik stalno prebivališče ali sedež, in – če ne gre za isti organ – nadzorni organ države članice, v kateri je podjetje v poslovnem letu, ki je leto pred zadnjim poslovnim letom, ustvarilo večino svojega čistega prihodka v Uniji, obveščena o tem, da gre pri podjetju za podjetje v smislu člena 2(2).
4. Države članice zagotovijo, da vsako podjetje pooblasti svojega pooblaščenega zastopnika za prejemanje sporočil nadzornih organov o vseh zadevah, ki so potrebne za zagotavljanje skladnosti z nacionalnimi določbami za prenos te direktive in njihovo izvrševanje. Podjetja morajo svojemu pooblaščenemu zastopniku zagotoviti potrebna pooblastila in vire za sodelovanje z nadzornimi organi.

Člen 17

Nadzorni organi

1. Vsaka država članica imenuje enega ali več nadzornih organov za nadzorovanje izpolnjevanja obveznosti iz nacionalnih določb, sprejetih v skladu s členi 6 do 11 ter členom 15(1) in (2) (v nadaljnjem besedilu: nadzorni organ).
2. Kar zadeva podjetja iz člena 2(1), je pristojen nadzorni organ države članice, v kateri je registrirani sedež podjetja.
3. Kar zadeva podjetja iz člena 2(2), je pristojen nadzorni organ države članice, v kateri ima podjetje podružnico. Če podjetje nima podružnice v nobeni državi članici ali pa so njegove podružnice v različnih državah članicah, je pristojen nadzorni organ države članice, v kateri je podjetje ustvarilo večino svojega čistega prihodka v Uniji v poslovnem letu, ki je leto pred zadnjim poslovnim letom, in sicer pred datumom iz člena 30 ali datumom, ko podjetje prvič izpolni merila iz člena 2(2), odvisno od tega, kateri datum je poznejši.

Podjetja iz člena 2(2) lahko na podlagi spremembe okoliščin, ki vodijo do tega, da podjetje ustvari večino svojega prihodka v Uniji v neki drugi državi članici, predložijo ustrezno utemeljeno zahtevo za zamenjavo nadzornega organa, ki je v zvezi s tem podjetjem pristojen za nadzorovanje zadev, zajetih v tej direktivi.

4. Kadar država članica imenuje več kot en nadzorni organ, zagotovi, da so pristojnosti posameznih organov jasno opredeljene in da ti med seboj tesno in učinkovito sodelujejo.
5. Države članice lahko kot nadzorne organe za namene te direktive imenujejo tudi organe za nadzor reguliranih finančnih podjetij.
6. Države članice do datuma, določenega v členu 30(1), točka (a), obvestijo Komisijo o imenih in kontaktnih podatkih nadzornih organov, imenovanih v skladu s tem členom, ter o posameznih pristojnostih v primeru imenovanja več nadzornih organov. Komisijo obvestijo o vseh spremembah v zvezi s tem.
7. Komisija objavi, tudi na svojem spletnem mestu, seznam nadzornih organov. Komisija seznam redno posodablja na podlagi informacij, ki jih prejme od držav članic.
8. Države članice zagotovijo neodvisnost nadzornih organov in zagotovijo, da ti organi in vse osebe, ki delajo ali so delale zanje, ter revizorji ali izvedenci, ki delujejo v njihovem imenu, svoja pooblastila izvajajo nepristransko, pregledno in ob ustreznem spoštovanju obveznosti varovanja poklicne skrivnosti. Države članice zlasti zagotovijo, da je organ pravno in funkcionalno neodvisen od podjetij, ki spadajo na področje uporabe te direktive, ali drugih tržnih interesov, da so njegovo osebje in osebe, odgovorne za njegovo upravljanje, brez navzkrižja interesov, da spoštujejo zahteve glede zaupnosti ter da se vzdržijo vseh dejanj, ki so nezdružljiva z njihovimi nalogami.

Člen 18

Pooblastila nadzornih organov

1. Države članice zagotovijo, da imajo nadzorni organi ustrezna pooblastila in vire za opravljanje nalog, ki so jim dodeljene v skladu s to direktivo, vključno s pooblastilom, da zahtevajo informacije in izvajajo preiskave v zvezi z izpolnjevanjem obveznosti iz te direktive.
2. Nadzorni organ lahko začne preiskavo na lastno pobudo ali na podlagi utemeljenih pomislekov, o katerih je bil obveščen v skladu s členom 19, če meni, da ima dovolj informacij, ki kažejo na to, da podjetje morda krši obveznosti iz nacionalnih določb, sprejetih v skladu s to direktivo.
3. Inšpekcijski pregledi potekajo v skladu z nacionalno zakonodajo države članice, v kateri se izvajajo, in s predhodnim opozorilom podjetju, razen če predhodno obvestilo ovira učinkovitost inšpekcijskega pregleda. Če želi nadzorni organ v okviru preiskave izvesti inšpekcijski pregled na ozemlju države članice, ki ni njegova matična država članica, lahko v skladu s členom 21(2) zaprosi za pomoč nadzorni organ v tej državi članici.
4. Če nadzorni organ na podlagi ukrepov, sprejetih v skladu z odstavkoma 1 in 2, ugotovi neizpolnjevanje nacionalnih določb, sprejetih v skladu s to direktivo, določi ustrezen

časovni okvir, v katerem mora zadevno podjetje sprejeti popravne ukrepe, če so ti mogoči.

Sprejetje popravnih ukrepov ne izključuje naložitve upravnih sankcij ali uveljavljanja civilne odgovornosti v primeru škode v skladu s členom 20 oziroma členom 22.

5. Nadzorni organi imajo pri opravljanju svojih nalog vsaj naslednja pooblastila:
 - (a) odredijo lahko prenehanje kršitev nacionalnih določb, sprejetih v skladu s to direktivo, prepovejo ponavljanje zadevnega ravnanja in po potrebi odredijo popravne ukrepe, ki so sorazmerni s kršitvijo in potrebni za njeno odpravo;
 - (b) uvedejo lahko denarne kazni v skladu s členom 20;
 - (c) sprejmejo lahko začasne ukrepe, da se prepreči tveganje nastanka resne in nepopravljive škode.
6. Kadar pravni sistem države članice ne določa upravnih sankcij, se lahko ta člen in člen 20 izvajata tako, da pristojni nadzorni organ sproži postopek za naložitev sankcije, pristojna nacionalna sodišča pa jo naložijo, pri čemer mora biti zagotovljeno, da so ta pravna sredstva učinkovita in imajo enak učinek, kot ga imajo upravne sankcije, ki jih naložijo nadzorni organi.
7. Države članice zagotovijo, da ima vsaka fizična ali pravna oseba pravico do učinkovitega pravnega sredstva zoper pravno zavezujočo odločitev nadzornega organa v zvezi z njo.

Člen 19

Utemeljeni pomisleki

1. Države članice zagotovijo, da imajo fizične in pravne osebe pravico, da kateremu koli nadzornemu organu podajo utemeljene pomisleke, če na podlagi objektivnih okoliščin utemeljeno domnevajo, da podjetje ne izpolnjuje nacionalnih določb, sprejetih v skladu s to direktivo (v nadaljnjem besedilu: utemeljeni pomisleki).
2. Če utemeljeni pomislek spada v pristojnost drugega nadzornega organa, ga organ, ki pomislek prejme, posreduje drugemu organu.
3. Države članice zagotovijo, da nadzorni organi ocenijo utemeljene pomisleke in po potrebi izvajajo svoja pooblastila v skladu s členom 18.
4. Nadzorni organ čim prej in v skladu z ustreznimi določbami nacionalnega prava ter v skladu s pravom Unije obvesti osebo iz odstavka 1 o rezultatu ocene podanih utemeljenih pomislekov in navede razloge zanjo.
5. Države članice zagotovijo, da imajo osebe, ki podajo utemeljene pomisleke v skladu s tem členom in ki imajo v skladu z nacionalnim pravom pravni interes v zadevi, dostop do sodišča ali drugega neodvisnega in nepristranskega javnega organa, pristojnega za pregled postopkovne in vsebinske zakonitosti odločitev, ravnanj ali opustitev ravnanja nadzornega organa.

Člen 20

Sankcije

1. Države članice določijo pravila o sankcijah, ki se uporabljajo za kršitve nacionalnih določb, sprejetih v skladu s to direktivo, in sprejmejo vse potrebne ukrepe za zagotovitev, da se te sankcije izvajajo. Te sankcije morajo biti učinkovite, sorazmerne in odvračilne.
2. Pri odločanju o uvedbi sankcij in, v primeru uvedbe, pri določanju njihove narave in ustrezne ravni se odvisno od primera ustrezno upoštevajo prizadevanja podjetja za izpolnitev vseh popravnih ukrepov, ki jih od njega zahteva nadzorni organ, vse izvedene naložbe in vsa ciljno usmerjena podpora, zagotovljena v skladu s členoma 7 in 8, ter sodelovanje z drugimi subjekti za obravnavanje negativnih vplivov v njegovih vrednostnih verigah.
3. Kadar se naložijo denarne kazni, te temeljijo na prihodku podjetja.
4. Države članice zagotovijo, da se objavi vsaka odločitev nadzornih organov, ki vsebuje sankcije v zvezi s kršitvijo določb te direktive.

Člen 21

Evropska mreža nadzornih organov

1. Komisija vzpostavi evropsko mrežo nadzornih organov, ki jo sestavljajo predstavniki nadzornih organov. Mreža olajšuje sodelovanje nadzornih organov ter koordinacijo in usklajevanje njihovih regulativnih, preiskovalnih in nadzornih praks ter praks sankcioniranja in po potrebi izmenjavo informacij med njimi.
Komisija lahko povabi agencije Unije z ustreznim strokovnim znanjem na področjih, ki jih zajema ta direktiva, da se pridružijo evropski mreži nadzornih organov.
2. Nadzorni organi drug drugemu zagotovijo relevantne informacije in medsebojno pomoč pri opravljanju svojih nalog ter uvedejo ukrepe za učinkovito medsebojno sodelovanje. Medsebojna pomoč vključuje sodelovanje z namenom izvajanja pooblastil iz člena 18, tudi v zvezi z inšpekcijskimi pregledi in zahtevami po informacijah.
3. Nadzorni organi sprejmejo vse ustrezne ukrepe, potrebne za odgovor na zaprosilo za pomoč drugega nadzornega organa, brez nepotrebne odlašanja in najpozneje v enem mesecu po prejemu zaprosila. Takšni ukrepi lahko vključujejo zlasti prenos relevantnih informacij o poteku preiskave.
4. Zaprosila za pomoč morajo vsebovati vse potrebne informacije, vključno z namenom in obrazložitvijo zaprosila. Nadzorni organi uporabijo informacije, prejete na podlagi zaprosila za pomoč, samo za namen, za katerega so bile zahtevane.
5. Nadzorni organ, ki je zaprosilo prejel, obvesti nadzorni organ, ki je zaprosilo poslal, o rezultatih oziroma po potrebi o stanju ukrepov, sprejetih v odziv na zaprosilo za pomoč.
6. Nadzorni organi si ne zaračunavajo pristojbin za dejavnosti in ukrepe, sprejete na podlagi zaprosila za pomoč.

Nadzorni organi pa se lahko dogovorijo o pravilih o vzajemnih nadomestilih za posebne izdatke, nastale zaradi zagotavljanja pomoči v izjemnih okoliščinah.

7. Nadzorni organ, ki je pristojen v skladu s členom 17(3), obvesti evropsko mrežo nadzornih organov o tem in o vsaki zahtevi za zamenjavo pristojnega nadzornega organa.
8. Če obstajajo dvomi glede dodelitve pristojnosti, se informacije, na katerih temelji ta dodelitev, posredujejo evropski mreži nadzornih organov, ki lahko koordinira prizadevanja za iskanje rešitve.

Člen 22

Civilna odgovornost

1. Države članice zagotovijo, da so podjetja odgovorna za škodo, če:
 - (a) niso izpolnila obveznosti iz členov 7 in 8 ter
 - (b) je zaradi te neizpolnitve prišlo do negativnega vpliva, ki bi ga bilo treba prepoznati, preprečiti, ublažiti, odpraviti ali čim bolj zmanjšati njegov obseg z ustreznimi ukrepi iz členov 7 in 8, in je ta vpliv povzročil škodo.
2. Ne glede na odstavek 1 države članice zagotovijo, da podjetje, ki je sprejelo ukrepe iz člena 7(2), točka (b), in člena 7(4) ali člena 8(3), točka (c), in člena 8(5), ni odgovorno za škodo, ki jo povzroči negativni vpliv, ki je posledica dejavnosti posrednega partnerja, s katerim ima podjetje vzpostavljen poslovni odnos, razen če je bilo glede na okoliščine primera nerazumno pričakovati, da bi bili dejansko sprejeti ukrepi, tudi v zvezi s preverjanjem skladnosti, ustrezni za preprečevanje, ublažitev ali odpravo negativnega vpliva ali čim večje zmanjšanje njegovega obsega.

Pri ocenjevanju obstoja in obsega odgovornosti iz tega odstavka se ustrezno upoštevajo prizadevanja podjetja, kolikor so neposredno povezana z zadevno škodo, za izpolnitev vseh popravilnih ukrepov, ki jih od njega zahteva nadzorni organ, vse izvedene naložbe in vsa ciljno usmerjena podpora, zagotovljena v skladu s členoma 7 in 8, ter sodelovanje z drugimi subjekti za obravnavanje negativnih vplivov v njegovih vrednostnih verigah.
3. Civilna odgovornost podjetja za škodo, ki izhaja iz te določbe, ne posega v civilno odgovornost njegovih hčerinskih družb ali katerih koli neposrednih in posrednih poslovnih partnerjev v vrednostni verigi.
4. Pravila o civilni odgovornosti iz te direktive ne posegajo v pravila Unije ali nacionalna pravila o civilni odgovornosti v zvezi z negativnimi vplivi na človekove pravice ali negativnimi vplivi na okolje, ki določajo odgovornost v primerih, ki jih ta direktiva ne zajema, ali določajo strožjo odgovornost kot ta direktiva.
5. Države članice zagotovijo, da ima v primerih, ko pravo, ki se uporablja za zahteve, vložene v ta namen, ni pravo države članice, prednost in se obvezno uporablja odgovornost, predvidena v določbah nacionalnega prava, s katerimi se prenaša ta člen.

Člen 23

Prijava kršitev in zaščita prijaviteljev

Za prijavo kršitev te direktive in zaščito oseb, ki prijavijo take kršitve, se uporablja Direktiva (EU) 2019/1937.

Člen 24

Javna podpora

Države članice zagotovijo, da podjetja, ki zaprosijo za javno podporo, potrdijo, da jim niso bile naložene sankcije zaradi neizpolnjevanja obveznosti iz te direktive.

Člen 25

Dolžnost skrbnega ravnanja direktorjev

1. Države članice zagotovijo, da direktorji podjetij iz člena 2(1) pri izpolnjevanju svoje dolžnosti, da delujejo v najboljšem interesu podjetja, upoštevajo kratkoročne, srednjeročne in dolgoročne posledice svojih odločitev za vidike trajnostnosti, po potrebi vključno s posledicami za človekove pravice, podnebne spremembe in okolje.
2. Države članice zagotovijo, da se njihovi zakoni in drugi predpisi, ki obravnavajo kršitev dolžnosti direktorjev, uporabljajo tudi za določbe tega člena.

Člen 26

Vzpostavitev in nadzor skrbnega pregleda

1. Države članice zagotovijo, da so direktorji podjetij iz člena 2(1) odgovorni za vzpostavitev in nadzor ukrepov skrbnega pregleda iz člena 4 ter zlasti politike skrbnega pregleda iz člena 5, pri čemer je treba ustrezno upoštevati relevantne prispevke deležnikov in organizacij civilne družbe. Direktorji v zvezi s tem poročajo upravnemu odboru.
2. Države članice zagotovijo, da direktorji sprejmejo ukrepe za prilagoditev poslovne strategije, da upoštevajo dejanske in morebitne negativne vplive, prepoznane v skladu s členom 6, in vse ukrepe, sprejete v skladu s členi 7 do 9.

Člen 27

Sprememba Direktive (EU) 2019/1937

V delu I, točka E.2, Priloge k Direktivi (EU) 2019/1937 se doda naslednja točka:

„(vi) [Direktiva ... Evropskega parlamenta in Sveta z dne ... o skrbnem pregledu v podjetjih glede trajnostnosti in spremembi Direktive (EU) 2019/1937⁺]“.

Člen 28

Izvajanje prenosa pooblastila

1. Pooblastilo za sprejemanje delegiranih aktov je preneseno na Komisijo pod pogoji, določenimi v tem členu.
2. Pooblastilo za sprejemanje delegiranih aktov iz člena 11 se prenese na Komisijo za nedoločen čas.
3. Prenos pooblastila iz člena 11 lahko kadar koli prekliče Evropski parlament ali Svet. S sklepom o preklicu preneha veljati prenos pooblastila iz navedenega sklepa. Sklep začne učinkovati dan po njegovi objavi v *Uradnem listu Evropske unije* ali na poznejši dan, ki je določen v navedenem sklepu. Sklep ne vpliva na veljavnost že veljavnih delegiranih aktov.
4. Komisija se pred sprejetjem delegiranega akta posvetuje s strokovnjaki, ki jih imenujejo države članice, v skladu z načeli, določenimi v Medinstitucionalnem sporazumu z dne 13. aprila 2016 o boljši pripravi zakonodaje.
5. Komisija takoj po sprejetju delegiranega akta o njem sočasno uradno obvesti Evropski parlament in Svet.
6. Delegirani akt, sprejet na podlagi člena 11, začne veljati le, če mu niti Evropski parlament niti Svet ne nasprotuje v roku dveh mesecev od uradnega obvestila Evropskemu parlamentu in Svetu o tem aktu ali če pred iztekom tega roka tako Evropski parlament kot Svet obvestita Komisijo, da mu ne bosta nasprotovala. Ta rok se na pobudo Evropskega parlamenta ali Sveta podaljša za dva meseca.

Člen 29

Pregled

Komisija najpozneje ... [OP vstavi datum = sedem let od datuma začetka veljavnosti te direktive] Evropskemu parlamentu in Svetu predloži poročilo o izvajanju te direktive. V poročilu so ocenjena učinkovitost te direktive pri doseganju njenih ciljev in naslednja vprašanja:

- (a) ali je treba znižati pragove v zvezi s številom zaposlenih in čistim prihodkom iz člena 2(1);

⁺ UL: V besedilo vstavite številko in datum Direktive iz dokumenta ..., v opombo pa sklic na UL za navedeno direktivo.

- (b) ali je treba spremeniti seznam sektorjev iz člena 2(1), točka (b), tudi zaradi uskladitve s smernicami Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj;
- (c) ali je treba spremeniti Prilogo, tudi glede na mednarodni razvoj dogodkov;
- (d) ali bi bilo treba člene 4 do 14 razširiti na negativne vplive na podnebje.

Člen 30

Prenos

1. Države članice najpozneje do ... [UL vstavi: dve leti od datuma začetka veljavnosti te direktive] sprejmejo in objavijo zakone in druge predpise, potrebne za uskladitev s to direktivo. Komisiji takoj sporočijo besedilo teh predpisov.

Te predpise uporabljajo na naslednji način:

- (a) od ... [UL vstavi: dve leti od datuma začetka veljavnosti te direktive] za podjetja iz člena 2(1), točka (a), in člena 2(2), točka (a);
- (b) od ... [UL vstavi: štiri leta od datuma začetka veljavnosti te direktive] za podjetja iz člena 2(1), točka (b), in člena 2(2), točka (b).

Države članice se v sprejetih predpisih sklicujejo na to direktivo ali pa sklic nanjo navedejo ob njihovi uradni objavi. Način sklicevanja določijo države članice.

2. Države članice Komisiji sporočijo besedilo temeljnih predpisov nacionalnega prava, sprejetih na področju, ki ga ureja ta direktiva.

Člen 31

Začetek veljavnosti

Ta direktiva začne veljati dvajseti dan po objavi v *Uradnem listu Evropske unije*.

Člen 32

Naslovniki

Ta direktiva je naslovljena na države članice.

V Bruslju,

Za Evropski parlament
predsednica

Za Svet
predsednik